

VISPĀRĒJĀS TIESAS SPRIEDUMS (ceturtā palāta)

2011. gada 20. septembrī*

Lietas T-394/08, T-408/08, T-453/08 un T-454/08

Regione autonoma della Sardegna (Itālija), ko pārstāv A. Fantoci [*A. Fantozzi*],
P. Karoca [*P. Carrozza*] un G. Mameli [*G. Mameli*], advokāti,

prasītājs lietā T-394/08,

ko atbalsta

Selene di Alessandra Cannas Sas, Kaljāri [*Cagliari*] (Itālija),

HGA Srl, Golfo Aranči [*Golfo Aranci*] (Itālija),

Gimar Srl, Sasāri [*Sassari*] (Itālija),

Coghene Costruzioni Srl, Algēro [*Alghero*] (Itālija),

* Tiesvedības valoda — itāļu.

Camping Pini e Mare di Cogoni Franco & C. Sas, Kvartu Santelena [*Quartu Sant'Elena*] (Itālija),

Immobiliare 92 Srl, Arcakēna [*Arzachena*] (Itālija),

Gardena Srl, Santatereza di Gallura [*Santa Teresa di Gallura*] (Itālija),

Hotel Stella 2000 Srl, Olbija [*Olbia*] (Itālija),

Vadis Srl, Valledorija [*Valledoria*] (Itālija),

Macpep Srl, Sorso [*Sorso*] (Itālija),

San Marco Srl, Algēro,

Due Lune SpA, Milāna (Itālija),

Nicos Residence Srl, Santatereza di Gallura,

Rosa Murgese, ar dzīvesvietu Iglēziasā [*Iglesias*] (Itālija),

Mavi Srl, Arcakēna,

Hotel Mistral di Bruno Madeddu & C. Sas, Algēro,

L'Esagono di Mario Azara & C. Snc, Santeodoro [*San Teodoro*] (Itālija),

Le Buganville di Cogoni Giuseppe & C. Snc, Villasimiusa [*Villasimius*] (Itālija),

Le Dune di Stefanelli Vincenzo & C. Snc, Arbusa [*Arbus*] (Itālija),

kurus pārstāv G. Dore [*G. Dore*], F. Čulli [*F. Ciulli*] un A. Vinči [*A. Vinci*], advokāti,

personas, kas iestājušās lietā T-394/08,

SF Turistico Immobiliare Srl, Oroseja [*Orosei*] (Itālija), ko pārstāv L. Marsialiss [*L. Marcialis*], advokāts,

prasītājs lietā T-408/08,

Timsas Srl, Areco [Arezzo] (Itālija), ko pārstāv D. Dodaro [D. Dodaro], S. Pinna [S. Pinna] un S. Čančullo [S. Cianciullo], advokāti,

prasītājs lietā T-453/08,

Grand Hotel Abi d'Oru SpA, Olbija [Olbia], ko pārstāv D. Dodaro, S. Čančullo un R. Mazuri [R. Masuri], advokāti,

prasītājs lietā T-454/08,

pret

Eiropas Komisiju, ko lietās T-394/08 un T-454/08 pārstāv E. Rigīni [E. Righini], D. Grespans [D. Grespan] un K. Uraka Kavjedess [C. Urraca Caviedes], lietā T-408/08 — E. Rigīni un D. Grespans, lietā T-453/08 — D. Grespans un K. Uraka Kavjedess, pārstāvji,

atbildētāja apvienotajās lietās T-394/08, T-408/08, T-453/08 un T-454/08,

par prasību atcelt Komisijas 2008. gada 2. jūlija Lēmumu 2008/854/EK par valsts atbalsta shēmu "1998. gada reģionālais likums Nr. 9 — Atbalsta N 272/98 nepareiza

[launprātīga] izmantošana” (C 1/04 (ex NN 158/03 un CP 15/2003)) (OV L 302, 9. lpp.), ar kuru *Regione autonoma della Sardegna* [Sardīnijas autonomais reģions] ir sniedzis dotācijas sākotnējiem ieguldījumiem viesnīcu nozarē Sardīnijā.

VISPĀRĒJĀ TIESA (ceturtnā palāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētāja I. Pelikānova [*I. Pelikánová*] (referente), tiesneši K. Jirimēe [*K. Jürimäe*] un M. van der Vaude [*M. van der Woude*],

sekretārs H. Palasio Gonsales [*J. Palacio González*], galvenais administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2011. gada 16. februāra tiesas sēdi,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

Tiesvedības priekšvēsture

1998. gada 11. martā *Regione autonoma della Sardegna* (turpmāk tekstā — “Sardīnijas reģions”) pieņēma *legge regionale n. 9, incentivi per la riqualificazione e l'adeguamento delle strutture alberghiere e norme modificative e integrative della legge regionale 14 settembre 1993, n. 40 (interventi creditizi a favore dell'industria alberghiera)* (Reģionālais likums Nr. 9, ar ko paredz stimulējošus pasākumus viesnīcu telpu

atjaunošanai un pielāgošanai, kā arī noteikumus, ar ko groza un papildina 1993. gada 14. septembra Reģionālo likumu Nr. 40), kas publicēts 1998. gada 21. marta *Bollettino ufficiale della Regione Autonoma della Sardegna n. 9* un stājies spēkā 1998. gada 5. aprīlī (turpmāk tekstā — “Likums Nr. 9/1998”).

- 2 Šī likuma 2. pantā viesnīcu nozares uzņēmumiem bija paredzēts sniegt atbalstu sākotnējiem ieguldījumiem dotāciju un subsidēto aizdevumu veidā, kā arī atbalstu saskaņā ar *de minimis* noteikumu (turpmāk tekstā — “sākotnējā atbalsta shēma” vai “sākotnējā shēma”).
- 3 Ar 1998. gada 6. maija vēstuli Itālijas iestādes paziņoja Komisijai Likumu Nr. 9/1998, apņēmoties neīstenot sākotnējo atbalsta shēmu pirms Komisijas iespējamā apstiprinājuma saņemšanas.
- 4 Ar 1998. gada 22. jūnija vēstuli Itālijas iestādes, atbildot uz Komisijas pieprasījumu par papildu informāciju, informēja Komisiju, ka sākotnējās atbalsta shēmas īstenošanas noteikumi tiks pieņemti tikai pēc tam, kad Komisija būs apstiprinājusi šo shēmu.
- 5 Ar 1998. gada 28. septembra vēstuli Itālijas iestādes informēja Komisiju arī par to, ka ar Likumu Nr. 9/1998 piešķirtais atbalsts attieksies vienīgi uz “turpmāk” realizējamajiem projektiem un ka šis nosacījums tiks apstiprināts minētā likuma īstenošanas noteikumos.
- 6 Ar 1998. gada 12. novembra Lēmumu SG(98) D/9547 Komisija apstiprināja ar Likumu Nr. 9/1998 ieviesto atbalsta shēmu “N 272/98 — Itālija — atbalsts viesnīcu nozarei” (turpmāk tekstā — “lēmums par atbalsta shēmas apstiprināšanu”). Šajā

lēmumā Komisija atzina, ka sākotnējā atbalsta shēma ir saderīga ar kopējo tirgu atbilstoši EKL 92. panta 3. punkta a) apakšpunktam (tagad — EKL 87. panta 3. punkta a) apakšpunkts).

- 7 Sardīnijas reģiona *Assessore del Turismo, Artigianato e Commercio* (tūrisma, amatniecības un tirdzniecības nozares ģenerāldirektors) 1999. gada 29. aprīlī izdeva *decreto n. 285, esecutività della deliberazione della giunta regionale n. 58/60 del 22.12.1998 come modificata dalla deliberazione n° 16/20 del 16.03.1999 che approva la direttiva di attuazione prevista dall'art. 2 della LR 11 marzo 1998 n. 9 disciplinante: incentivi per la riqualificazione delle strutture alberghiere e norme modificativi della LR 14.9.1993 n. 40* (1999. gada 8. maija Rikojums Nr. 285, ar ko piemēro Likumu Nr. 9/1998 (*Bollettino ufficiale della Regione Autonoma della Sardegna n. 15*; turpmāk tekstā — “Rikojums Nr. 285/1999”).
- 8 Saskaņā ar Rikojuma Nr. 285/1999 2. pantu sākotnējā atbalsta shēma bija īstenojama uzaicinājuma iesniegt pieteikumus procedūras ietvaros. Šī paša rikojuma 4. un 5. pantā attiecīgi bija paredzēts, ka piešķirtais atbalsts attiecas uz projektiem, kas īstenojami pēc pieteikuma atbalsta saņemšanai iesniegšanas, un ka attaisnojamās izmaksas ir tās, kas radušās pēc minēto pieteikumu iesniegšanas. Rikojuma Nr. 285/1999 17. pantā, kura nosaukums ir “Pārejas noteikumi”, tomēr bija paredzēts, ka rikojuma pirmās piemērošanas laikā attaisnojamas ir izmaksas, kas radušās, un palīdzība, kas sniegta pēc 1998. gada 5. aprīļa, dienas, kurā stājās spēkā Likums Nr. 9/1998.
- 9 2000. gada 27. jūlijā Sardīnijas reģions pieņēma *deliberazione n. 33/3* (Rezolūciju Nr. 33/3), ar ko groza Rikojumu Nr. 285/1999 tā formas prasību pārkāpumu dēļ, un *deliberazione n. 33/4* (Rezolūciju Nr. 33/4), ar ko ievieš jaunus sākotnējās atbalsta shēmas īstenošanas noteikumus.

- 10 Šajā pašā dienā Sardīnijas reģions pieņēma arī *deliberazione n. 33/6* (Rezolūciju Nr. 33/6), kurā bija paredzēts, ka tiktāl, ciktāl Rikojuma Nr. 285/1999, kurā bija ietverti noteikumi, kas nav saderīgi ar Kopienas tiesību normām, publicēšana varēja radīt situāciju, ka atbalsta iespējamie saņēmēji varētu domāt, ka visi pēc 1998. gada 5. aprīļa veiktie darbi ir uzskatāmi par attaisnojamiem, Likuma Nr. 9/1998 pirmās piemērošanas laikā ir jāņem vērā darbi, kas veikti pēc šīs dienas, neraugoties uz to, ka pieteikums atbalsta saņemšanai tika iesniegts pirmā ikgadējā uzaicinājuma iesniegt pieteikumus ietvaros.
- 11 Ar 2000. gada 2. novembra vēstuli Itālijas iestādes, atbildot uz Komisijas pieprasījumu par atbilstošiem pasākumiem, kas ir paredzēti, lai, sākot no 2000. gada 1. janvāra, nodrošinātu pastāvošo valsts atbalsta shēmu saderību ar 1998. gada 10. marta Valsts reģionālā atbalsta pamatnostādņem (OV C 74, 9. lpp.; turpmāk tekstā — “1998. gada pamatnostādnes”), informēja Komisiju par Likuma Nr. 9/1998 īstenošanas noteikumiem, iesniedzot tai Rezolūcijas Nr. 33/4 kopiju, bet neminot Rezolūciju Nr. 33/6.
- 12 2000. gada 29. decembrī Sardīnijas reģions publicēja pirmo uzaicinājumu iesniegt pieteikumus, lai īstenotu sākotnējo atbalsta shēmu.
- 13 Ar 2001. gada 28. februāra vēstuli Komisija lūdza Itālijas iestādēm papildinformāciju par Likuma Nr. 9/1998 īstenošanu, kā arī par uzaicinājumu procedūru un veidu, kādā šīs procedūras ieviešanā tika ievērots noteikums, saskaņā ar kuru pieteikums bija jāiesniedz, pirms tiek uzsākta projekta īstenošana.
- 14 Ar 2001. gada 25. aprīļa vēstuli, kurai arī šoreiz bija pievienota Rezolūcija Nr. 33/4, Itālijas iestādes apstiprināja, ka īstenotā atbalsta shēma bija saderīga ar 1998. gada pamatnostādņem.

- 15 2003. gada 21. februārī Komisija saņēma sūdzību par sākotnējās atbalsta shēmas ļaunprātīgu izmantošanu. Pēc šīs sūdzības saņemšanas Komisija 2003. gada 26. februārī lūdza Itālijas iestādēm papildinformāciju.
- 16 Ar 2003. gada 22. aprīļa vēstuli Itālijas iestādes atbildēja uz Komisijas lūgumu iesniegt papildinformāciju, pirmo reizi minot Rezolūciju Nr. 33/6.
- 17 Ar 2004. gada 3. februāra lēmumu Komisija uzsāka EKL 88. panta 2. punktā paredzēto procedūru par [sākotnējās atbalsta shēmas] ļaunprātīgu izmantošanu (OV C 79, 4. lpp.; turpmāk tekstā — lēmums par procedūras uzsākšanu). Šajā lēmumā Komisija norādīja, ka, atļaujot piešķirt atbalstu ieguldījumu projektiem, kuri ir uzsākti pirms pieteikuma atbalsta saņemšanai iesniegšanas, Itālijas iestādes nav ievērojušas lēmumā par atbalsta apstiprināšanu ietvertu pienākumu, ne arī 1998. gada pamatnostādnēs paredzētos nosacījumus. Komisija no tā secināja, ka, iespējams, bija notikusi ļaunprātīga sākotnējās atbalsta shēmas izmantošana Padomes 1999. gada 22. marta Regulas (EK) Nr. 659/1999, ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus EK līguma [88.] panta piemērošanai (OV L 83, 1. lpp.), 16. panta nozīmē, un pauda šaubas par atbalsta, kas piešķirts ieguldījumu projektiem, kuri uzsākti pirms pieteikuma atbalsta saņemšanai iesniegšanas, saderīgumu.
- 18 2004. gada 19. aprīlī Itālijas iestādes iesniedza Komisijai savus apsvērumus. 2004. gada 30. aprīlī Komisija saņēma prasītāja lietā T-454/08 — *Grand Hotel Abi d'Oru SpA* — apsvērumus. 2005. gada 25. jūnijā Komisija no Itālijas iestādēm saņēma papildinformāciju.
- 19 2006. gada 22. novembrī Komisija pieņēma lēmumu par procedūras C 1/2004 kļūdu labojumu un paplašinājumu atbilstoši EK līguma 88. panta 2. punktam (OV 2007, C 32, 2. lpp.; turpmāk tekstā — “lēmums par procedūras kļūdu labojumu”). Šī lēmuma nodaļā, kuras nosaukums ir “Iemesli, kuru dēļ procedūru laboja un paplašināja”,

Komisija tostarp norādīja, ka lēmumā par procedūras uzsākšanu nebija minēta Rezolūcija Nr. 33/6, lai gan, tieši pamatojoties uz šo dokumentu, 28 gadījumos esot piešķirts atbalsts ieguldījumu projektiem, kuri tika uzsākti pirms pieteikuma atbalsta saņemšanai iesniegšanas dienas, nevis pamatojoties uz Rezolūciju Nr. 33/4, kā kļūdaini norādīts lēmumā par procedūras uzsākšanu. Turklāt Komisija norādīja, ka atbalsta ļaunprātīgas izmantošanas jēdziens Regulas Nr. 659/1999 — uz kuru ir atsaucē lēmumā par procedūras uzsākšanu — 16. panta nozīmē attiecas uz situācijām, kurās apstiprināta atbalsta saņēmējs izmanto atbalstu pretēji nosacījumiem par atbalsta piešķiršanu, un tas nav paredzēts situācijām, kurās dalībvalsts, grozot pastāvošu atbalsta shēmu, rada jaunu nelikumīgu atbalstu (Regulas Nr. 659/1999 1. panta c) un f) punkts).

Apstrīdētais lēmums

- 20 Komisija 2008. gada 2. jūlijā pieņēma Lēmumu 2008/854/EK par valsts atbalsta shēmu “1998. gada reģionālais likums Nr. 9 — Atbalsta N 272/98 nepareiza [ļāunprātīga] izmantošana” (C 1/04 (ex NN 158/03 un CP 15/2003)) (OV L 302, 9. lpp.; turpmāk tekstā — “apstrīdētais lēmums”).
- 21 Šajā lēmumā Komisija tostarp atklāja, ka ar Rezolūciju Nr. 33/6 paziņotajā pasākumā tika ieviesti tādi grozījumi, kas nebija saderīgi ar lēmuma par atbalsta shēmas apstiprināšanu noteikumiem. Rezolūcija Nr. 33/6 Komisijai netika paziņota, pārkāpjot EKL 88. panta 3. punktu un Itālijas Republikai saistošo sadarbības pienākumu atbilstoši EKL 10. pantam. Līdz ar to Komisija uzskata, ka saistībā ar tādu atbalsta shēmu kā faktiski piemēroto nav ievērots lēmums par atbalsta shēmas apstiprināšanu un atbalsta projekti, kuru īstenošana ir uzsākta pirms jebkāda pieteikuma atbalsta saņemšanai iesniegšanas, ir uzskatāmi par nelikumīgiem.

22 Saistībā ar attiecīgā atbalsta saderību ar kopējo tirgu Komisija pēc tam, kad tā bija atgādinājusi par novērtēšanu, kas tika veikta procedūras uzsākšanas un kļūdu labojuma lēmumu ietvaros, atzina, ka nesaderīgs ar kopējo tirgu ir tāds individuālais atbalsts, kas piešķirts projektiem, kuru attaisnojāmās izmaksas radušās pirms pieteikuma atbalsta saņemšanai iesniegšanas, pamatojoties uz attiecīgajiem īstenošanas pasākumiem, kas bija spēkā attiecīgajā laikposmā, kad tika iesniegts pieteikums, tādā apjomā, kas pārsniedz *de minimis* atbalsta apjomu, ko saņēmējam varēja piešķirt attiecīgajā laikposmā un kas aprēķināts saskaņā ar Komisijas 2001. gada 12. janvāra Regulu (EK) Nr. 69/2001 par [EKL] 87. un 88. panta piemērošanu *de minimis* atbalstam (OV L 10, 30. lpp.).

23 Apstrīdētā lēmuma rezolutīvā daļa ir izteikta šādā redakcijā:

“1. pants

Saskaņā ar 1998. gada reģionālo likumu Nr. 9 piešķirtais valsts atbalsts, kuru [Itālijas Republika] nelikumīgi īstenojusi ar Rezolūciju Nr. 33/6 un pirmo uzaicinājumu iesniegt pieteikumus, nav saderīgs ar kopējo tirgu, izņemot gadījumus, kad atbalsta saņēmējs ir iesniedzis pieteikumu atbalsta saņemšanai pirms darba sākšanas sākotnējā ieguldījumu projektā.

2. pants

1. Itālijas Republika no saņēmējiem atgūst nesaderīgo atbalstu, kas piešķirts saskaņā ar 1. pantā minēto atbalsta shēmu.

2. Atgūstamajām summām pieskaita procentus par laikposmu no dienas, kad atbalsts nodots saņēmēja rīcībā, līdz tā faktiskās atgūšanas dienai.

3. [..]

4. No šā lēmuma pieņemšanas dienas Itālijas Republika atceļ visus neizmaksātos atbalsta maksājumus, kas piešķirti saskaņā ar 1. pantā minēto atbalsta shēmu.

3. pants

1. Atbalstu, kas piešķirts ar 1. pantā minēto atbalsta shēmu, atgūst nekavējoties un efektīvā veidā.

2. Itālijas Republika nodrošina šā lēmuma īstenošanu četru mēnešu laikā no tā paziņošanas dienas.

5. pants

Šis lēmums ir adresēts Itālijas Republikai.”

Tiesvedība

- 24 Ar prasības pieteikumu, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegts 2008. gada 16. septembrī, Sardīnijas reģions cēla prasību lietā T-394/08.
- 25 Ar prasības pieteikumu, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegts 2008. gada 25. septembrī, *SF Turistico Immobiliare Srl* cēla prasību lietā T-408/08.
- 26 Ar prasības pieteikumu, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegts 2008. gada 3. oktobrī, *Timsas Srl* cēla prasību lietā T-453/08.
- 27 Ar prasības pieteikumu, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegts 2008. gada 6. oktobrī, *Grand Hotel Abi d'Oru SpA* cēla prasību lietā T-454/08.
- 28 Ar dokumentu, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegts 2008. gada 19. decembrī, *Selene di Alessandra Cannas Sas, HGA Srl, Gimmar Srl, Coghene Costruzioni Srl, Camping Pini e Mare di Cogoni Franco & C. Sas, Immobiliare 92 Srl, Gardena Srl, Hotel Stella 2000 Srl, Vadis Srl, Maccep Srl, San Marco Srl, Due Lune SpA, Nicos Residence Srl, Rosa Murgese, Mavi Srl, Hotel Mistral di Bruno Madeddu & C. Sas, L'Esagono di Mario Azara & C. Snc, Le Buganville di Cogoni Giuseppe & C. Snc* un *Le Dune di Stefanelli Vincenzo & C. Snc* (turpmāk tekstā — “personas, kas iestājušās lietā”) lūdza atļauju iestāties tiesvedībā lietā T-394/08 Sardīnijas reģiona prasījumu atbalstam. Ar 2009. gada 15. jūnija rīkojumu Vispārējās tiesas otrās palātas priekšsēdētājs šo lūgumu apmierināja.

- 29 Pēc pušu uzklaušanās Vispārējās tiesas otrās palātas priekšsēdētājs 2009. gada 25. jūnijā izdeva rīkojumu par lietu T-394/08, T-408/08, T-453/08 un T-454/08 apvienošanu mutvārdu procesā saskaņā ar Vispārējās tiesas Reglamenta 50. pantu.
- 30 2009. gada 27. jūlijā personas, kas iestājušās lietā, iesniedza savu iestāšanās rakstu lietā T-394/08. 2009. gada 21. septembrī Komisija par šo iestāšanās rakstu iesniedza savus apsvērumus. Sardīnijas reģions neiesniedza savus apsvērumus Vispārējās tiesas kancelejas noteiktajā laikā.
- 31 Tā kā Vispārējās tiesas palātu sastāvs tika grozīts, tiesnesis referents tagad darbojas ceturtajā palātā, kurai attiecīgi tika nodotas šīs lietas.
- 32 Procesa organizatorisko pasākumu ietvaros Vispārējā tiesa 2010. gada 7. decembrī uzdeva rakstveida jautājumus Komisijai, kā arī *Grand Hotel Abi d'Oru* — prasītājam lietā T-454/08, uz kuriem tie atbildēja noteiktajā laikā.

Lietas dalībnieku prasījumi

- 33 Lietā T-394/08 Sardīnijas reģiona, kuru atbalsta personas, kas iestājušās lietā, prasījumi Vispārējai tiesai ir šādi:

— atcelt apstrīdēto lēmumu;

— piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

34 Lietā 408/08 *SF Turistico Immobiliare* prasījumi Vispārējai tiesai ir šādi:

- galvenokārt,

- atcelt apstrīdēto lēmumu;

- piespriet Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus;

- pakārtoti, daļēji atcelt apstrīdēto lēmumu tiktāl, ciktāl ar to par nesaderīgu ar kopējo tirgu ir atzīta visa atbalsta shēma un noteikts atgūt attiecīgās summas, kuras iekļaujas *de minimis* atbalsta noteikumos paredzētajās robežās;

- pakārtoti tam,

- pirmkārt, atcelt 1998. gada pamatnostādņu 4.2. punktu tiktāl, ciktāl tajā par nepieļaujamu ir atzīts viss atbalsts, kas piešķirts tā saņēmējiem, ieskaitot to atbalsta daļu, kas attiecas uz funkcionāli vai strukturāli neatkarīgiem ieguldījumiem, kuri veikti pēc pieteikuma iesniegšanas, un,

- otrkārt, daļēji atcelt apstrīdēto lēmumu tiktāl, ciktāl tajā ir noteikts, ka Itālijas Republikai ir jāatgūst izmaksātās summas, ieskaitot atbalstu, kas attiecas uz izmaksām, ko atbalsta saņēmējs sedzis pēc pieteikuma atbalsta saņemšanai iesniegšanas un kas attiecas uz funkcionāli vai strukturāli neatkarīgām īstenotā projekta daļām.

35 Lietā T-453/08 *Timsas* prasījumi Vispārējai tiesai ir šādi:

- atcelt apstrīdēto lēmumu;
- piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

36 Lietā T-454/08 *Grand Hotel Abi d'Oru* prasījumi Vispārējai tiesai ir šādi:

- atcelt apstrīdēto lēmumu;
- piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

37 Komisijas prasījumi Vispārējai tiesai ir šādi:

- prasību noraidīt;
- piespriest prasītājiem atlīdzināt tiesāšanās izdevumus;
- piespriest personām, kas iestājušās lietā, segt savus tiesāšanās izdevumus pašām, kā arī atlīdzināt izdevumus, kas saistībā ar to iestāšanos lietā radušies Komisijai.

Juridiskais pamatojums

38 Pēc lietas dalībnieku uzklausišanas tiesas sēdē šajā jautājumā Vispārējā tiesa uzskata, ka šīs lietas ir jāapvieno sprieduma taisīšanai saskaņā ar Vispārējās tiesas Reglamenta 50. pantu.

1. *Par dažu pamatu, kurus izvirzījušas personas, kas iestājušās lietā T-394/08, pieņemamību*

39 Komisija norāda, ka personas, kas iestājušās lietā, ir izvirzījušas dažus pamatus, ko nav izvirzījis Sardīnijas reģions — prasītājs lietā T-394/08, un kuri tāpat ir ārpus šajā lietā izskatāmā strīda robežām, kas izriet no Sardīnijas reģiona prasības pieteikumā izklāstītajiem pamatiem.

40 Saskaņā ar Komisijas viedokli tas attiecas uz šādiem pamatiem:

— pamats, kas attiecas uz to, ka Komisija esot uzsākusi oficiālo izmeklēšanas procedūru, pamatojoties uz kļūdainu pieņemumu par iepriekšēja nosacīta lēmuma pārkāpumu;

— pamats, kas attiecas uz Regulas Nr. 659/1999 9. panta pārkāpumu, jo Komisijai pirms apstrīdētā lēmuma pieņemšanas esot bijis jāatceļ lēmums par atbalsta apstiprināšanu;

- pamats, kas attiecas uz Regulas Nr. 659/1999 16. panta, kurā nav paredzēta jau uzsāktas procedūras koriģēšana un paplašināšana, pārkāpumu;

- pamats, kas attiecas uz EKL 87. panta 3. punkta a) un c) apakšpunkta pārkāpumu, tiktāl, ciktāl Komisija ir kļūdaini atzinusi, ka attiecīgais atbalsts ir nesaderīgs ar kopējo tirgu, kā arī to, ka apstrīdētajam lēmumam šajā ziņā trūkst pamatojuma pretrunu salīdzinājumā ar iepriekšējiem lēmumiem dēļ;

- pamats, kas attiecas uz Regulas Nr. 659/1999 konkrētu noteikumu saistībā ar procedūras ilgumu, kā arī procedūras saprātīga ilguma principu, pārkāpumu;

- pamats, kas attiecas uz objektivitātes un konkurences aizsardzības principa pārkāpumu;

- pamats, kas attiecas uz *de minimis* noteikuma pārkāpumu, jo Komisija no atbalsta, kuru tā bija likusi atgūt, nav atskaitījusi summu EUR 100 000 vai EUR 200 000 apmērā.

⁴¹ Saskaņā ar Tiesas Statūtu 40. panta ceturto daļu argumenti, kas ietverti pieteikumā par iestāšanos lietā, drīkst tikai atbalstīt vienas puses prasījumu. Reglamenta 116. panta 4. punktā ir noteikts, ka iestāšanās rakstā tostarp norāda personas, kas iestājas lietā, prasījumus pilnīgi vai daļēji atbalstīt vai pilnīgi vai daļēji noraidīt kādas puses prasījumu, kā arī personas, kas iestājusies lietā, izvirzītos pamatus un argumentus.

- 42 Šajos noteikumos personai, kas iestājusies lietā, ir piešķirtas tiesības neatkarīgi izvirzīt ne tikai argumentus, bet arī pamatus, ar nosacījumu, ka ar tiem tiek atbalstīti kāda no lietas pamatdalībniekiem prasījumi un tie nav pilnīgi nesaistīti ar jautājumiem, kas ir tiesvedības pamatā, kurus izvirzījis prasītājs un atbildētājs, jo citādi ar tiem varētu tikt mainīts strīda priekšmets (skat. Vispārējās tiesas 2005. gada 15. jūnija spriedumu lietā T-171/02 *Regione autonoma della Sardegna*/Komisija, Krājums, II-2123. lpp., 152. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 43 Tādējādi Vispārējai tiesai, lemjot par personas, kas iestājusies lietā, izvirzīto pamatu pieņemamību, ir jāpārlicinās, ka tie attiecas uz strīda priekšmetu, ko ir noteikuši lietas pamatdalībnieki.
- 44 Tomēr, ja šķiet, ka prasība, par kuras pieņemamību pastāv strīds, katrā ziņā ir jānoraida, tiesa procesuālās ekonomijas nolūkā ir tiesīga uzreiz spriest par lietas būtību (šajā ziņā skat. Tiesas 2002. gada 26. februāra spriedumu lietā C-23/00 P *Padome/Boehringer*, *Recueil*, I-1873. lpp., 52. punkts, un 2004. gada 23. marta spriedumu lietā C-233/02 Francija/Komisija, *Recueil*, I-2759. lpp., 26. punkts). Tāpat, ja šķiet, ka izvirzītais pamats, kura saistība ar strīda priekšmetu ir apstrīdama, katrā ziņā ir jānoraida kā nepieņemams vai nu cita iemesla dēļ, vai kā nepamatots, tiesa ir tiesīga noraidīt šo pamatu, nespriežot par to, vai persona, kas iestājusies lietā, ir pārsniegusi savu vienu no lietas pamatdalībniekiem prasījumu atbalstītājas lomu (Tiesas 2002. gada 24. janvāra spriedums lietā C-118/99 Francija/Komisija, *Recueil*, I-747. lpp., 64. un 65. punkts, un iepriekš 42. punktā minētais spriedums lietā *Regione autonoma della Sardegna*/Komisija, 155. punkts).
- 45 Šajā gadījumā ir jākonstatē, ka, pirmkārt, lielāko daļu no personu, kas iestājušās lietā, izvirzītajiem pamatiem, kurus nav izvirzījis arī Sardīnijas reģions, bija izvirzījis kāds no prasītājiem lietā T-408/08, T-453/08 un T-454/08. Otrkārt, šie pamati, ņemot vērā turpmāk izklāstītos iemeslus, katrā ziņā nav pamatoti.

- 46 Šādos apstākļos un procesa ekonomijas principa ievērošanas nolūkā Komisijas izvirzītā iebilde par nepieņemamību nav jāizvērtē.

2. Par dažu replikas stadijā izvirzīto iebildumu pieņemamību

- 47 Komisija norāda, ka prasītāji replikas stadijā ir pirmo reizi izvirzījuši jaunus pamatus, kuri līdz ar to būtu jānoraida kā nepieņemami.

Lietā T-394/08

- 48 Lietā T-394/08 Komisija par jaunu uzskata, pirmkārt, pamatu, kas attiecas uz acīmredzamu kļūdu attīstību veicinošas iedarbības vērtējumā, otrkārt, pamatu, kas attiecas uz Komisijas pienākuma veikt izmeklēšanu pārkāpumu, un, treškārt, pamatu, kas attiecas uz to, ka tikai šķiet, ka ar aplūkoto atbalsta shēmu ir pārkāpts atbalsta nepieciešamības princips.
- 49 Saistībā ar pirmo un trešo pamatu, ko apstrīd Komisija, šķiet, ka argumentu, kurus Komisija ir atzinusi par jauniem pamatiem, mērķis ir tikai papildināt jau prasības piešķiruma pirmā pamata ietvaros izvirzītos iebildumus.

- 50 Ir skaidrs, ka šis pirmais Sardīnijas reģiona izvirzītais pamats ir formulēts šādi: “Būtisku formas prasību pārkāpums, jo ir sniegts pretrunīgs pamatojums: atbalsta saņēmēju tiesiskās palāvbības attiecībā uz “attīstību veicinošas iedarbības” vērtējumu un līdz ar to “atbalsta nepieciešamības” nosacījuma vērtējuma iespējamā nozīmes neesamība”. Šis formulējums, šķiet, ierobežo pamata apjomu līdz pienākuma norādīt pamatojumu pārkāpumam. Tomēr tekstā, kas seko šim pamata formulējumam, ir redzama arī pāreja, kas skaidri attiecas uz kļūdu atbalsta attīstību veicinošas iedarbības vērtējumā, piemēram, prasības pieteikuma 17. punkta ceturtajā ievilkumā un 18., 20. un 23. punktā. Sardīnijas reģions atbalsta attīstību veicinošas iedarbības kritēriju lieto kā atbalsta nepieciešamības kritērija sinonīmu — atbalsta piešķiršana motivējot tā saņēmēju īstenot konkrētu projektu, kurš citādi netiktu realizēts. Līdz ar to Sardīnijas reģiona pirmais izvirzītais pamats faktiski ietver divus pamatus, proti, viens no tiem attiecas uz kļūdu atbalsta attīstību veicinošas iedarbības vērtējumā un otrs attiecas uz pamatojuma trūkumu saistībā ar šo jautājumu.
- 51 Runājot par otro Komisijas apstrīdēto pamatu, tā apgalvo, ka Sardīnijas reģions savā replikā, lai pamatotu savu viedokli par iespējamo pienākuma norādīt pamatojumu attiecībā uz atbalsta attīstību veicinošas iedarbības vērtējumu pārkāpumu, it kā kritizē apstākli, ka Komisija saistībā ar apstrīdēto lēmumu nav veikusi atbilstošu izmeklēšanu.
- 52 Ņemot vērā replikā ietvertās attiecīgās pārejas, šķiet, ka Sardīnijas reģions, kurš nekādā ziņā nav vēlējis izvirzīt jaunu pamatu attiecībā uz to, ka nav veikta izmeklēšana, ir vienīgi vēlējis pamatot savu pirmo pamatu, kas attiecas gan uz — kā norādīts iepriekš 50. punktā — kļūdu atbalsta attīstību veicinošas iedarbības vērtējumā, gan uz pamatojuma trūkumu saistībā ar šo jautājumu.
- 53 Līdz ar to, tā kā Sardīnijas reģions replikas stadijā nav izvirzījis jaunus pamatus, Komisijas izvirzītā iebilde par nepieņemamību ir jānoraida.

Lietā T-408/08

- 54 Lietā T-408/08 Komisija par jaunu uzskata pamatu, kas attiecas uz pamatojuma trūkumu saistībā ar attiecīgās atbalsta shēmas ietekmi uz tirdzniecību starp dalībvalstīm.
- 55 Šī Komisijas iebilde par nepieņemamību izriet no nepareizas *SF Turistico Immobiliare* iesniegto procesuālo dokumentu izpratnes, kuri, bez šaubām, rada neskaidrības. Patiesībā minētais prasītājs prasības pieteikumā sava devītā pamata, kas attiecas uz EKL 87. panta 3. punkta c) apakšpunkta un 1998. gada pamatnostādņu pārkāpumu, ietvaros jau ir norādījis uz “tādu nelabvēlīgu iespaidu uz tirdzniecības apstākļiem, kas ir pretrunā kopīgām interesēm”. Tomēr, šādi rīkojoties, tas ir tikai vēlējies papildināt šo pamatu, kas attiecas uz noteikumu, kas reglamentē valsts atbalsta saderību, pārkāpumu, nevis izvirzīt atsevišķu pamatu, kas attiecas uz EKL 87. panta 1. punkta pārkāpumu, jo Komisija esot kļūdaini secinājusi, ka pastāv valsts atbalsts.
- 56 Līdz ar to norāde, ko *SF Turistico Immobiliare* izdarījis replikā un saskaņā ar kuru tas “turklāt [replikā] ir norādījis uz būtisku pietiekama pamatojuma trūkumu saistībā ar atbalsta ietekmi uz tirdzniecību starp dalībvalstīm”, ir jāsaprot tāpat, proti, kā mēģinājums papildināt pamatu, kas attiecas uz noteikumu, kas reglamentē valsts atbalsta saderību, pārkāpumu.
- 57 No tā izriet, ka *SF Turistico Immobiliare* replikas stadijā nav izvirzījis jaunu pamatu, līdz ar to ir jānoraida Komisijas izvirzītā iebilde par nepieņemamību.

Lieta T-453/08

- 58 Šajā lietā Komisija par jaunu uzskata pamatu, kas attiecas uz EKL 253. panta pārkāpumu saistībā ar *de minimis* noteikuma piemērošanu.
- 59 Tā šajā ziņā norāda, ka prasības pieteikumā izvirzītais pamats attiecas uz *de minimis* sliekšņa pareizu piemērošanu, nevis uz tā piemērošanas atbilstošu pamatojumu.
- 60 Šis apgalvojums nav pareizs, ņemot vērā prasības pieteikuma attiecīgo punktu formulējumu, kuros ir minēta “pamatojuma neesamība saistībā ar to, ka pastāv atbalsta attīstību veicinošais elements, kas izriet no apstākļa, ka subsīdiju daļa, kas attiecas uz izdevumiem, kuri ir radušies pirms pieteikuma iesniegšanas, ir mazāka par *de minimis* sliekšņa summu”, kā arī “pretrunas” starp apstrīdēto lēmumu un Komisijas apgalvojumiem attiecībā uz *de minimis* augšējo robežu citās Sardīnijas reģiona un Komisijas tikšanās reizēs.
- 61 Ir jāuzskata, ka, ņemot vērā to, ka pamatu, kas attiecas uz pamatojuma neesamību saistībā ar *de minimis* noteikuma piemērošanu, prasības pieteikumā jau ir izvirzījis *Timsas*, Komisijas izvirzītā iebilde par nepieņemamību ir jānoraida.

Lieta T-454/08

- 62 Šajā lietā Komisija par jaunu uzskata pamatu, kas attiecas uz tiesību uz aizstāvību pārkāpumu, ko *Grand Hotel Abi d’Oru* šķietami ir izvirzījis replikas stadijā.

- 63 Tā šajā ziņā norāda, ka prasības pieteikumā *Grand Hotel Abi d'Oru* esot skaidri norādījis vienīgi uz EKL 254. panta un Regulas Nr. 659/1999 20. panta 1. punkta pārkāpumu saistībā ar apstākli, ka Komisija tam nav paziņojusi dažus dokumentus.
- 64 Atbildot uz Vispārējās tiesas rakstveida jautājumu, *Grand Hotel Abi d'Oru* apstiprināja, ka ar replikā minēto pāreju, uz kuru atsaukusies Komisija, tas nevēlējās izvirzīt jaunu pamatu, kas attiecas uz tiesību uz aizstāvību pārkāpumu, — minētā pāreja tikai papildinot prasības pieteikumā izvirzīto pamatu, kas attiecas uz EKL 254. panta un Regulas Nr. 659/1999 20. panta 1. punkta pārkāpumu. Līdz ar to *Grand Hotel Abi d'Oru* izvirzītais pamats nav jānoraida kā nepieņemams.

3. Par pamatu, kas attiecas uz lēmuma par procedūras koriģēšanu prettiesiskumu, pieņemamību

- 65 Personas, kas iestājušās lietā, un *SF Turistico Immobiliare*, lai apgalvotu, ka apstrīdētais lēmums ir prettiesisks, ir norādījuši uz lēmuma par procedūras koriģēšanu prettiesiskumu.
- 66 Komisija, šajā ziņā formāli neizvirzot iebildi par nepieņemamību, uzskata, ka attiecīgie pamati ir nepieņemami, jo lēmums par procedūras koriģēšanu bija kļuvis galīgs. Tas esot publicēts 2007. gada 14. februāra *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* un neesot apstrīdēts EKL 230. panta piektajā daļā paredzētajā termiņā.

- 67 *SF Turistico Immobiliare* norāda, ka lēmums par procedūras korigēšanu tam neradīja kaitējumu, jo vienīgais konkrētais kaitējums tā interesēm izrietēja no apstrīdētā lēmuma. Tātad vienīgi saistībā ar to tam bija interese celt prasību.
- 68 Šajā ziņā vispirms ir jānosaka lēmuma par procedūras korigēšanu juridiskais raksturs, lai pēc tam vajadzības gadījumā noteiktu, vai prasītāji tādēļ, ka tie EKL 230. panta piektajā daļā paredzētajā termiņā minēto lēmumu nav pārsūdzējuši tiesā, nevar izvirzīt tā prettiesiskumu prasības atcelt apstrīdēto lēmumu ietvaros.

Par lēmuma par procedūras korigēšanu juridisko raksturu

- 69 Noteikumos, kas reglamentē procedūru valsts atbalsta jomā, nav tieši paredzēts, ka procedūrā, kas ir uzsākta, būtu jāpieņem lēmums par procedūras korigēšanu un paplašināšanu.
- 70 Šajā ziņā no Regulas Nr. 659/1999 preambulas 8. apsvēruma un no šīs pašas regulas 6. panta 1. punkta izriet, ka lēmumā uzsākt oficiālo izmeklēšanas procedūru ir jārezumē attiecīgi faktiski un tiesiski jautājumi, jāietver sākotnējais izvērtējums par to, vai attiecīgajam ierosinātajam pasākumam ir atbalsta iezīmes, kā arī jāizklāsta iemesli, kas liek šaubīties par tā saderību ar kopējo tirgu, lai ļautu attiecīgajai dalībvalstij un citām ieinteresētajām personām lietderīgi iesniegt savus apsvērumus, tādējādi nodrošinot Komisiju ar visu informāciju, kas tai nepieciešama, lai novērtētu atbalsta saderību ar kopējo tirgu. Pati oficiālā izmeklēšanas procedūra atļauj padziļināt un paskaidrot jautājumus, kas ir uzdoti lēmumā par procedūras uzsākšanu. No Regulas Nr. 659/1999 7. panta izriet, ka šīs procedūras beigās Komisijas analīze var mainīties, jo tā galu galā var izlemt, ka pasākums nav valsts atbalsts vai ka šaubas par tā

nesaderību ir kļiedētas. No tā izriet, ka galīgais lēmums var atšķirties no lēmuma par procedūras uzsākšanu, tomēr negatīvi neietekmējot galīgo lēmumu (Vispārējās tiesas 2009. gada 4. marta spriedums lietā T-424/05 Itālija/Komisija, Krājumā nav publicēts, 69. punkts). Līdz ar to Komisijai nav jāveic lēmuma par oficiālās izmeklēšanas procedūras uzsākšanu koriģēšana.

- 71 Neraugoties uz to, loģiski un vēl jo vairāk iespējamo atbalsta shēmas saņēmēju interesēs ir tas, lai Komisijai gadījumā, ja pēc tam, kad tā ir pieņēmusi lēmumu par oficiālās izmeklēšanas procedūras uzsākšanu, tā atklāj, ka minētais lēmums ir balstīts vai nu uz nepilnīgiem faktiem, vai arī uz šo faktu juridiski kļūdainu vērtējumu, būtu iespēja mainīt savu nostāju, pieņemot lēmumu par procedūras koriģēšanu. Faktiski šāds lēmums par procedūras koriģēšanu, kam seko jauns aicinājums ieinteresētajām personām iesniegt savus apsvērumus, ļauj tām reaģēt uz izmaiņām Komisijas pagaidu novērtējumā saistībā ar attiecīgo pasākumu, izsakot savu viedokli šajā jautājumā.
- 72 Turklāt ir jānorāda, ka Komisija būtu varējusi arī izvēlēties vispirms pieņemt lēmumu, ar ko tiek izbeigta procedūra, un pēc tam jaunu lēmumu par oficiālās izmeklēšanas procedūras uzsākšanu, balstoties uz tās grozīto juridisko vērtējumu, kam šajā gadījumā būtu tāds pats saturs kā lēmumam par procedūras koriģēšanu. Šādos apstākļos procesuālās ekonomijas apsvērumi un labas pārvaldības princips, šķiet, sliecas par labu lēmuma par procedūras koriģēšanu pieņemšanai, nevis lēmuma, ar ko tiek izbeigta procedūra un uzsākta jauna procedūra, pieņemšanai. Šajā kontekstā jānorāda, ka procedūras priekšmeta koriģēšana ļāva Komisijai apstrīdētajā lēmumā ņemt vērā *Grand Hotel Abi d'Oru* apsvērumus, kas tika iesniegti pēc lēmuma par procedūras uzsākšanu pieņemšanas, kas tā nebūtu bijis gadījumā, ja Komisija būtu izbeigusi oficiālo izmeklēšanas procedūru, lai pēc tam uzsāktu jaunu.

- 73 Runājot par šāda lēmuma par procedūras koriģēšanu juridisko vērtējumu, ņemot vērā, ka tas papildina lēmumu par procedūras uzsākšanu, lai tādējādi tajā tiktu izdarīti grozījumi, ir jāuzskata, ka tiem ir līdzīgs juridisks statuss. Šajā ziņā ir jāatgādina, ka paziņojuma par oficiālās izmeklēšanas procedūras uzsākšanu mērķis ir tikai iegūt visa veida informāciju no ieinteresētajām personām, kas paredzēta Komisijas nākotnes rīcības izskaidrošanai (Tiesas 1973. gada 12. jūlija spriedums lietā 70/72 Komisija/Vācija, *Recueil*, 813. lpp., 19. punkts; Vispārējās tiesas 1996. gada 22. oktobra spriedums lietā T-266/94 *Skibsværftsforeningen* u.c./Komisija, *Recueil*, II-1399. lpp., 256. punkts).
- 74 Šajā gadījumā Komisija lēmumā par procedūras koriģēšanu ir izklāstījusi iemeslus, kādēļ tā uzskatīja, ka attiecīgās atbalsta shēmas juridiskais vērtējums, kas ietverts lēmumā par procedūras uzsākšanu, bija jākoriģē. Tā it īpaši skaidroja, ka saskaņā ar tās viedokli šajā gadījumā runa bija par prettiesisku atbalsta shēmu, nevis par tās apstiprinātas atbalsta shēmas ļaunprātīgu izmantošanu. Komisija pēc šiem skaidrojumiem aicināja ieinteresētās personas atkārtoti iesniegt savus apsvērumus. No tā izriet, ka lēmumam par procedūras koriģēšanu bija tāds pats priekšmets un mērķis kā lēmumam par procedūras uzsākšanu, līdz ar to tas ir jākvalificē tāpat kā lēmums par procedūras uzsākšanu.

Par sekām, ko šajā gadījumā izraisa pamatu, kas attiecas uz lēmuma par procedūras koriģēšanu prettiesiskumu, pieņemamība

- 75 Vispirms, ir jānorāda, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru akti vai lēmumi, pret kuriem var vērsties ar prasību atcelt tiesību aktu EKL 230. panta izpratnē, ir pasākumi, kas rada saistošas tiesiskas sekas, kas var ietekmēt prasītāja intereses, grozot tā tiesisko situāciju (Tiesas 1981. gada 11. novembra spriedums lietā 60/81 *IBM*/Komisija, *Recueil*, 2639. lpp., 9. punkts, un Vispārējās tiesas 1992. gada 18. decembra spriedums

apvienotajās lietās no T-10/92 līdz T-12/92 un T-15/92 *Cimenteries CBR u.c./Komisija, Recueil*, II-2667. lpp., 28. punkts).

- 76 Ja runa ir par aktiem vai lēmumiem, kuru izstrāde notiek vairākos posmos, it īpaši, ja tie ir iekšējās procedūras iznākums, tie ir principā apstrīdami tikai tad, ja tas ir pasākums, ar kuru galīgā veidā tiek noteikta iestādes nostāja šīs procedūras beigās, nevis starppasākums, kura mērķis ir sagatavot galīgo lēmumu (iepriekš 75. punktā minētie spriedumi lietā *IBM/Komisija*, 10. punkts, un apvienotajās lietās *Cimenteries CBR u.c./Komisija*, 28. punkts).
- 77 Saskaņā ar šo judikatūru Komisijas galīgais lēmums, ko tā pieņēmusi, lai slēgtu oficiālo izmeklēšanas procedūru, kura ir paredzēta EKL 88. panta 2. punktā, ir tiesību akts, ko var apstrīdēt, pamatojoties uz EKL 230. pantu. Šāds lēmums rada saistošas tiesiskas sekas, kas var ietekmēt ieinteresēto personu intereses, jo ar to tiek pabeigta attiecīgā procedūra un tiek galīgi lemts par attiecīgā pasākuma saderību ar valsts atbilstam piemērojamajām normām. Tādējādi ieinteresētajām personām vienmēr ir iespēja apstrīdēt galīgo lēmumu, ar kuru tiek slēgta oficiālā izmeklēšanas procedūra, un tām šajā sakarā ir jābūt iespējai apšaubīt dažādus apstākļus, kuri pamato Komisijas galīgo nostāju (Vispārējās tiesas 2003. gada 27. novembra spriedums lietā T-190/00 *Regione Siciliana/Komisija, Recueil*, II-5015. lpp., 45. punkts). Šī iespēja nav atkarīga no tā, vai lēmums uzsākt oficiālo izmeklēšanas procedūru rada juridiskās sekas, lai varētu celt prasību atcelt tiesību aktu. Nenoliedzami, Tiesas un Vispārējās tiesas judikatūrā ir atļauta iespēja celt prasību par lēmumu uzsākt procedūru, ja ar to tiek radītas negrozāmas juridiskās sekas, kuras *a posteriori* nevar tikt grozītas ar galīgo lēmumu. Tā tas ir gadījumā — kā tas ir šajā situācijā —, kad Komisija uzsāk oficiālo izmeklēšanas procedūru attiecībā uz pasākumu, kuru tā pagaidu kārtā atzīst par jaunu atbalstu, jo ar šo lēmumu uzsākt procedūru salīdzinājumā ar galīgo lēmumu tiek radītas patstāvīgas juridiskās sekas. Attiecīgā pasākuma īstenošanas apturēšanai, kuras pamatā saskaņā ar EKL 88. panta 3. punktu ir tas, ka šis pasākums pagaidu kārtā ir atzīts par jaunu atbalstu, salīdzinājumā ar galīgo lēmumu ir patstāvīgs raksturs, kas ir ierobežots laikā līdz brīdim, kad tiek izbeigta oficiālā procedūra (Tiesas 1992. gada 30. jūnija spriedums lietā C-312/90 Spānija/Komisija, *Recueil*, I-4117. lpp., 12.–24. punkts;

1994. gada 5. oktobra spriedums lietā C-47/91 Itālija/Komisija, *Recueil*, I-4635. lpp., 29. un 30. punkts, un 2001. gada 9. oktobra spriedums lietā C-400/99 Itālija/Komisija, *Recueil*, I-7303. lpp., 56.–62. un 69. punkts; Vispārējās tiesas 2002. gada 30. aprīļa spriedums apvienotajās lietās T-195/01 un T-207/01 *Government of Gibraltar/Komisija*, *Recueil*, II-2309. lpp., 80.–86. punkts).

- 78 Tomēr ar iespēju apstrīdēt lēmumu par procedūras uzsākšanu nevar tikt samazinātas ieinteresēto personu procesuālās tiesības, liedzot tām apstrīdēt galīgo lēmumu un sava prasības pieteikuma pamatojumam atsaukties uz kļūdām, kas attiecas uz visiem šī lēmuma pieņemšanas procedūras posmiem (iepriekš 77. punktā minētais spriedums lietā *Regione Siciliana/Komisija*, 47. punkts).
- 79 No iepriekš minētā izriet, ka apstākļi, ka prasītāji un personas, kas iestājušās lietā, paredzētajā termiņā nav cēlušī prasību pret lēmumu par procedūras korigēšanu, neliedz tiem pret apstrīdēto lēmumu izvirzīt pamatus, kas attiecas uz lēmuma par procedūras korigēšanu prettiesiskumu, līdz ar to Komisijas izvirzītā iebilde par nepieņemamību ir jānoraida.

4. Par pamatiem, kas attiecas uz procesuālo noteikumu pārkāpumiem

- 80 Prasītāji un personas, kas iestājušās lietā, izvirza trīs pamatus saistībā ar procesuālo noteikumu pārkāpumiem, kuri attiecas, pirmkārt, uz EKL 88. panta 2. punkta un Regulas Nr. 659/1999 pārkāpumu, otrkārt, uz EKL 254. panta 3. punkta un Regulas Nr. 659/1999 20. panta 1. punkta pārkāpumu un, treškārt, uz pamatojuma neesamību apstrīdētajā lēmumā.

Par pamatu, kas attiecas uz EKL 88. panta 2. punkta un Regulas Nr. 659/1999 pārkāpumu

81 Šis pamats iedalās trīs iebildumos, ar kuriem attiecīgi tiek apgalvots Regulas Nr. 659/1999 9. panta pārkāpums, izmeklēšanas trūkums un Regulā Nr. 659/1999 paredzēto termiņu neievērošana.

Par pamatu, kas attiecas uz Regulas Nr. 659/1999 9. panta pārkāpumu

82 Personas, kas iestājušās lietā, apgalvo, ka, tā kā Komisija iepriekš bija apstiprinājusi atbalstu, kurš apstrīdētajā lēmumā tika atzīts par nesaderīgu ar kopējo tirgu, tai bija jāatceļ lēmums par atbalsta apstiprināšanu, kā tas paredzēts Regulas Nr. 659/1999 9. pantā.

83 Komisija nav tieši izteikusies par šī iebilduma pamatotību.

84 Saskaņā ar Regulas Nr. 659/1999 9. pantu Komisija tostarp var atcelt lēmumu, ar ko tā ir apstiprinājusi atbalstu, pēc tam, kad attiecīgai dalībvalstij dota iespēja iesniegt savas piezīmes, ja attiecīgais lēmums pamatojas uz nepareizu informāciju, kas sniegta saskaņā ar procedūru un kas bija izšķirošais faktors lēmuma pieņemšanā.

85 Tomēr ir jākonstatē, ka lēmums par atbalsta apstiprināšanu nav balstīts uz nepareizu informāciju. Šajā ziņā ir jānorāda, kā tas arī izriet no apstrīdētā lēmuma 51., 54., 59., 61. un 72. apsvēruma, ka Komisija nepārmet Itālijas iestādēm, ka tās būtu tai

sniegušas nepareizu vai nepilnīgu informāciju procedūrā pirms lēmuma par atbalsta apstiprināšanu pieņemšanas. Patiesībā tā par nesaderīgu ar kopējo tirgu šajā lietā aplūkoto atbalstu ir atzinusi tādēļ, ka ar Rezolūciju Nr. 33/6 sākotnēji paziņotajā pasākumā tika ieviesti tādi grozījumi, kas nebija saderīgi ar lēmuma par atbalsta apstiprināšanu noteikumiem, tiktāl, ciktāl pirmajā uzaicinājumā iesniegt pieteikumus attiecīgās atbalsta shēmas ietvaros bija iespējams atzīt projektus, kuru īstenošana tika uzsākta pirms pieteikuma atbalsta saņemšanai iesniegšanas (turpmāk tekstā — “strīdīgā atbalsta shēma” vai “strīdīgā shēma”). Līdz ar to 2000. gada 27. jūlija Rezolūcija Nr. 33/6 ir pieņemta pēc 1998. gada 12. novembra lēmuma par atbalsta apstiprināšanu.

86 No tā izriet, ka Regulas Nr. 659/1999 9. pants šajā gadījumā nav piemērojams.

87 Šajā ziņā ir jāpiebilst, ka Komisijai nebija neviena iemesla atsaukt lēmumu par atbalsta apstiprināšanu, jo tās vērtējums saistībā ar apstiprinātās atbalsta shēmas saderību nebija mainījies. Faktiski Komisija apstrīdētā lēmuma 1. pantā konstatēja, ka “saskaņā ar [...] Likumu Nr. 9/1998 piešķirtais valsts atbalsts, kuru Itālija nelikumīgi īstenojusi ar Rezolūciju Nr. 33/6 [...], nav saderīgs ar kopējo tirgu, izņemot gadījumus, kad atbalsta saņēmējs ir iesniedzis pieteikumu atbalsta saņemšanai pirms darb[u] sākšanas [...]”. No tā izriet, ka apstrīdētais lēmums neietekmē tā valsts atbalsta saderību ar kopējo tirgu, kurš piešķirts saskaņā ar Likumu Nr. 9/1998, tiktāl, ciktāl pieteikums atbalsta saņemšanai tika iesniegts pirms darbu sākšanas. Tieši šī nosacījuma dēļ Komisija lēmumā par atbalsta apstiprināšanu paziņoja, ka tā necels iebildumus pret Itālijas paziņoto atbalsta shēmu.

88 Līdz ar to ir jānoraida personu, kas iestājušās lietā, izvirzītais iebildums, kas attiecas uz Regulas Nr. 659/1999 9. panta pārkāpumu.

Par iebildumu, kas attiecas uz izmeklēšanas trūkumu

- 89 *Timsas* un *Grand Hotel Abi d'Oru* pārmet Komisijai izmeklēšanas trūkumu, jo tā neesot ņēmusi vērā to īpašo situāciju. It īpaši Komisija neesot izvērtējusi to situāciju — ņemot vērā, ka tie salīdzinājumā ar Sardīnijas reģionu bija privātas puses —, kā arī atšķirības starp dažādiem uzņēmumiem, kuri bija iesaistīti attiecīgās atbalsta shēmas īstenošanā. Turklāt Komisija neesot izvērtējusi tiesisko paļāvību, ko tiem bija radījis Sardīnijas reģions, kā arī Komisija.
- 90 Komisija apstrīd *Timsas* un *Grand Hotel Abi d'Oru* argumentus.
- 91 No pastāvīgās judikatūras izriet, ka, pastāvot valsts atbalsta shēmai, Komisijai principā nav pienākuma veikt individuālos gadījumos piešķirtā atbalsta analīzi, bet tā var tikai izpētīt attiecīgās shēmas vispārējās iezīmes (šajā ziņā skat. Tiesas 1987. gada 14. oktobra spriedumu lietā 248/84 Vācija/Komisija, *Recueil*, 4013. lpp., 18. punkts; 2002. gada 7. marta spriedumu lietā C-310/99 Itālija/Komisija, *Recueil*, I-2289. lpp., 89. punkts, un 2004. gada 29. aprīļa spriedumu lietā C-278/00, *Recueil*, I-3997. lpp. 24. punkts). Turklāt īpašie apstākļi, kuri piemīt individuālam atbalsta saņēmējam saskaņā ar šo shēmu, var tikt novērtēti tikai tajā brīdī, kad attiecīgā dalībvalsts atbalstu atgūst (iepriekš minētais 2002. gada 7. marta spriedums lietā Itālija/Komisija, 91. punkts, un Vispārējās tiesas 2006. gada 31. maija spriedums lietā T-354/99 *Kuwait Petroleum (Nederland)*/Komisija, Krājums, II-1475. lpp., 67. punkts). Ja tas būtu citādi, Komisijas pienākums veikt izmeklēšanu būtu ievērojamāks gadījumā, kad shēma, pārkāpjot EKL 88. panta 3. punktu, būtu ieviesta prettiesiski, nevis gadījumā, kad attiecīgā dalībvalsts būtu ievērojusi šajā tiesību normā paredzēto paziņošanas pienākumu, jo pēdējā gadījumā iespējamo atbalsta saņēmēju īpašie apstākļi izskatīšanas stadijā nebūtu zināmi.

- 92 Līdz ar to šajā gadījumā Komisija varēja tikai pārbaudīt atbalsta shēmu kā tādu un tai nebija pienākuma ņemt vērā ne saikni starp prasītājiem un Sardīnijas reģionu, ne starp iesaistītajiem uzņēmumiem pastāvošās atšķirības, ne arī iespējamo tiesisko palāvību, uz kuru varētu atsaukties daži uzņēmumi un kuru tiem esot varējusi radīt vai nu Komisija, vai arī Sardīnijas reģions. Šie apstākļi var tikt ņemti vērā tikai individuālā atbalsta atgūšanas stadijā.
- 93 No tā izriet, ka iebildums, kas attiecas uz izmeklēšanas trūkumu, ir jānoraida.

Par iebildumu, kas attiecas uz Regulā Nr. 659/1999 paredzēto termiņu neievērošanu

- 94 Personas, kas iestājušās lietā, pārmet Komisijai šādu Regulā Nr. 659/1999 paredzēto termiņu neievērošanu:
- divu mēnešu termiņu, kas sākas dienā pēc pilnīga paziņojuma saņemšanas un kura laikā Komisijai saskaņā ar Regulas Nr. 659/1999 4. panta 5. punktu pēc iepriekšējās izskatīšanas stadijas ir jāpieņem lēmums;
 - divu mēnešu termiņu, kurā Komisijai saskaņā ar Regulas Nr. 659/1999 10. panta 1. punktu, kā tas interpretēts judikatūrā, pēc iepriekšējās izskatīšanas stadijas bija jāpieņem lēmums, ja tās rīcībā ir ziņas par varbūtēji nelikumīgu atbalstu;

- 18 mēnešu termiņu, kas sākas pēc oficiālās izmeklēšanas procedūras sākšanas un kurā Komisijai ir jāpieņem lēmums par šīs procedūras izbeigšanu saskaņā ar Regulas Nr. 659/1999 7. panta 6. punktu.
- 95 Komisija nav tieši izteikusies par šī iebilduma pamatotību.
- 96 Šajā ziņā ir jānorāda, pirmkārt, ka divu mēnešu termiņš, lai izbeigtu iepriekšējās izskatīšanas stadiju, kas paredzēta Regulas Nr. 659/1999 4. panta 5. punktā, sākas dienā pēc pilnīga paziņojuma saņemšanas. Šajā gadījumā strīdīgās shēmas iepriekšējā izskatīšana netika uzsākta ar Itālijas Republikas paziņošanu par šo shēmu, bet ar sūdzību par ļaunprātīgu sākotnējās shēmas izmantošanu, ko Komisija saņēma 2003. gada 21. februārī. Līdz ar to uz Komisiju neattiecās Regulas Nr. 659/1999 4. panta 5. punktā paredzētais divu mēnešu termiņš (šajā ziņā skat. jau pirms Regulas Nr. 659/1999 spēkā stāšanās pasludināto Vispārējās tiesas 1998. gada 15. septembra spriedumu lietā T-95/96 *Gestevisión Telecinco*/Komisija, *Recueil*, II-3407. lpp., 79. punkts, un 2000. gada 10. maija spriedumu lietā T-46/97 *SIC*/Komisija, *Recueil*, II-2125. lpp., 103. punkts).
- 97 Otrkārt, runājot par divu mēnešu termiņu, kas, iespējams, paredzēts judikatūrā saistībā ar Regulas Nr. 659/1999 10. panta 1. punktu, vispirms, ir jānorāda, ka saskaņā ar šo noteikumu, ja neatkarīgi no informācijas avota Komisijas rīcībā ir ziņas par varbūtēji nelikumīgu atbalstu, tā tūlīt izskata minēto informāciju. Šis noteikums nav jāsaprot tādējādi, ka tas attiecas uz iepriekšējās izskatīšanas stadijas izbeigšanu, bet drīzāk tā, ka tas attiecas uz iepriekšējās izskatīšanas sākumu, — tēze, kuru apstiprina iepriekšējā punktā uzsvērtais fakts, ka Komisijai nav pienākuma ievērot ierasto termiņu gadījumā, ja iepriekšējā izskatīšana ir uzsākta sūdzības iesniegšanas dēļ.
- 98 Judikatūrā, uz kuru ir atsaukušās personas, kas iestājušās lietā, nav minēta citāda šo noteikumu interpretācija. Faktiski, ja tas ir tā, ka šajā judikatūrā ir uzsvērts fakts, ka

Komisijai iepriekšējā izskatīšanas stadijā vienmēr ir jābeidz divu mēnešu laikā, tad šis termiņš vienmēr attiecas vienīgi uz dalībvalstu paziņotajiem atbalstiem, kā arī tas izriet no personu, kas iestājušās lietā, minēto punktu konteksta, nevis uz tādām situācijām, kā šajā gadījumā, kad iepriekšējās izskatīšanas stadijā tika uzsākta ar sūdzību.

- 99 Protams, ir skaidrs, ka tam nebūtu jārada situācija, ka Komisija, istenojot savu rīcības brīvību, pagarina iepriekšējās izskatīšanas stadiju. Kā jau tas tika nospriests, tiktāl, ciktāl Komisijai ir ekskluzīva kompetence valsts atbalsta saderības ar kopējo tirgu izvērtēšanā, tai ir pienākums labas Līguma pamatnoteikumu attiecībā uz valsts atbalstu pārvaldības interesēs veikt rūpīgu un objektīvu sūdzības par atbalsta nesaderību ar kopējo tirgu izskatīšanu (šajā ziņā skat. Tiesas 1998. gada 2. aprīļa spriedumu lietā C-367/95 P Komisija/Sytraval un Brink's France, *Recueil*, I-1719. lpp., 62. punkts, un iepriekš 96. punktā minēto spriedumu lietā *Gestevisión Telecinco/Komisija*, 72. punkts) un tā nevar uz nenoteiktu laiku atlikt to valsts pasākumu iepriekšēju izskatīšanu, par kuriem iesniegta sūdzība attiecībā uz valsts atbalstu (iepriekš 96. punktā minētais spriedums lietā *Gestevisión Telecinco/Komisija*, 74. punkts). Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru tas, vai šādas administratīvās procedūras ilgums ir bijis saprātīgs, ir novērtējams, ņemot vērā katras lietas konkrētos apstākļus un it īpaši tās kontekstu, dažādās procesuālās stadijas, kas Komisijai jāievēro, un lietas sarežģītību, kā arī tās nozīmi attiecībā uz dažādām ieinteresētajām personām (Vispārējās tiesas 1997. gada 19. marta spriedums lietā T-73/95 *Oliveira/Komisija*, *Recueil*, II-381. lpp., 45. punkts; 1997. gada 22. oktobra spriedums apvienotajās lietās T-213/95 un T-18/96 *SCK un FNK/Komisija*, *Recueil*, II-1739. lpp., 57. punkts, un iepriekš 96. punktā minētais spriedums lietā *Gestevisión Telecinco/Komisija*, 75. punkts).

- 100 Šajā gadījumā starp brīdi, kad Komisija 2003. gada 21. februārī saņēma sūdzību, un lēmuma par procedūras uzsākšanu pieņemšanu 2004. gada 3. februārī pagāja vairāk nekā vienpadsmit mēnešus ilgs termiņš. Ņemot vērā it īpaši to, ka Komisijai ar Itālijas Republikas pārstāvju starpniecību bija jālūdz papildinformācija no Sardīnijas reģiona, šis termiņš nešķiet pārmērīgs.

101 Treškārt, saskaņā ar Regulas Nr. 659/1999 13. panta 2. punktu un 16. pantu tādā gadījumā, ja atbalsts tiek uzskatīts par varbūtēji nelikumīgu, kā arī gadījumā, ja tas, iespējams, ir piemērots ļaunprātīgi, uz Komisiju neattiecas Regulas Nr. 659/1999 7. panta 6. punktā paredzētais termiņš. Šajā gadījumā oficiālā izmeklēšanas procedūra, ko uzsākusi Komisija, sākotnēji attiecās uz atbalstu, kurš tika uzskatīts par iespējami ļaunprātīgi izmantotu, un vēlāk pēc lēmuma par procedūras koriģēšanu tā attiecās uz varbūtēji nelikumīgu atbalstu.

102 No tā izriet, ka ir jānoraida iebildums par Regulā Nr. 659/1999 paredzēto termiņu neievērošanu.

Par pamatu, kas attiecas uz EKL 254. panta 3. punkta un Regulas Nr. 659/1999 20. panta 1. punkta pārkāpumu

103 *Grand Hotel Abi d'Oru* apgalvo, ka Komisija ir pārkāpusi EKL 254. panta 3. punktā un Regulas Nr. 659/1999 20. panta 1. punktā paredzēto paziņošanas pienākumu, nepaziņojot tam par pieprasījumu iesniegt papildinformāciju, ko Komisija 2003. gada 26. februārī bija adresējusi Itālijas Republikai (skat. iepriekš 15. punktu), ne arī par lēmumu par procedūras koriģēšanu, lai gan minētais prasītājs pēc lēmumā par procedūras uzsākšanu iekļautā uzaicinājuma bija iesniedzis apsvērumus par strīdīgo atbalsta shēmu.

104 Komisija apstrīd *Grand Hotel Abi d'Oru* argumentus.

105 Pirmkārt, saskaņā ar EKL 254. panta 3. punktu lēmumus paziņo visiem, kam tie adresēti, un līdz ar šādu paziņošanu tie stājas spēkā.

106 Saistībā, pirmām kārtām, ar lēmumu par procedūras koriģēšanu no pastāvīgās judikatūras izriet, ka adresāti Komisijas pieņemtajiem lēmumiem valsts atbalsta jomā

vienmēr ir attiecīgās dalībvalstis (iepriekš 99. punktā minētais spriedums lietā Komisija/*Sytraval un Brink's France*, 45. punkts; Vispārējās tiesas 1999. gada 17. jūnija spriedums lietā T-82/96 *ARAP u.c./Komisija, Recueil*, II-1889. lpp., 28. punkts, un iepriekš 96. punktā minētais spriedums lietā *SIC/Komisija*, 45. punkts). Šo judikatūru, kas radusies pirms Regulas Nr. 659/1999 pieņemšanas, īpaši apstiprina šīs regulas 25. pants, kurā ir noteikts, ka lēmumus, ko pieņem saskaņā ar šīs regulas II, III, IV, V un VII nodaļu, adresē attiecīgai dalībvalstij, kurai Komisija tos tūlīt paziņo. Šajā ziņā ir jāatgādina, kā tas arī tika konstatēts iepriekš 69.–74. punktā, ka lēmumu par procedūras koriģēšanu juridiski var klasificēt kā lēmumu, ar kuru uzsāk oficiālo izmeklēšanas procedūru.

- 107 No tā izriet, ka lēmums par procedūras koriģēšanu bija adresēts vienīgi Itālijas Republikai, nevis strīdīgā atbalsta saņēmējiem. Līdz ar to EKL 254. panta 3. punktā Komisijai nav paredzēts pienākums paziņot *Grand Hotel Abi d'Oru* lēmumu par procedūras koriģēšanu.
- 108 Saistībā, otrām kārtām, ar lūgumu iesniegt papildinformāciju runa nav par lēmumu EKL 249. panta ceturtās daļas nozīmē, tātad EKL 254. panta 3. punkts tam nav piemērojams.
- 109 Līdz ar to iebildums par šīs tiesību normas pārkāpumu ir jānoraida.
- 110 Otrkārt, saskaņā ar Regulas Nr. 659/1999 20. panta 1. punktu visas ieinteresētās personas, kas pēc Komisijas lēmuma uzsākt oficiālo izmeklēšanas procedūru ir iesniegušas piezīmes, saņem lēmuma, kuru Komisija pieņēmusi saskaņā ar 7. pantu, kopiju.
- 111 Ne lēmumu par procedūras koriģēšanu, ne pieprasījumu iesniegt papildinformāciju nevar kvalificēt kā "lēmumu, kurš pieņemts saskaņā ar Regulas Nr. 659/1999 7. pantu". Faktiski šis pants, ņemot vērā gan tā nosaukumu gan saturu, attiecas vienīgi uz Komisijas lēmumiem izbeigt oficiālo izmeklēšanas procedūru. No vienas puses, kā

tas ir izskaidrots iepriekš 73. un 74. punktā, lēmums par procedūras koriģēšanu ir kvalificējams nevis kā lēmums izbeigt oficiālo izmeklēšanas procedūru, bet gluži otrādi kā lēmums uzsākt šādu procedūru. No otras puses, saistībā ar pieprasījumu iesniegt papildinformāciju, kā tas tika norādīts iepriekš 108. punktā, runa nav par tiesību aktu, kas ir kvalificējams kā lēmums, tātad uz to arī neattiecas Regulas Nr. 659/1999 20. panta 1. punkts.

- 112 Līdz ar to ir jānoraida iebildums, kas attiecas uz šīs tiesību normas pārkāpumu.
- 113 No tā izriet, ka pamats, kas attiecas uz EKL 254. panta 3. punkta un Regulas Nr. 659/1999 20. panta 1. punkta pārkāpumu, ir jānoraida.

Par pamatu, kas attiecas uz pamatojuma neesamību apstrīdētajā lēmumā

- 114 Prasītāji un personas, kas iestājušās lietā, izvirza sešus iebildumus, kas attiecas uz pamatojuma neesamību apstrīdētajā lēmumā un lēmumā par procedūras koriģēšanu.

Par iebildumu, kas attiecas uz pamatojuma neesamību saistībā ar procedūras saprātīga ilguma principa pārkāpumu

- 115 *SF Turistico Immobiliare* apgalvo, ka gan lēmumā par procedūras koriģēšanu, gan apstrīdētajā lēmumā nav norādīts pamatojums saistībā ar iespējamo procedūras saprātīga ilguma principa pārkāpumu.

- 116 Lēmumā par procedūras koriģēšanu nav norādīti iemesli, kādēļ Komisija ir gaidījusi divus ar pusi gadus, lai koriģētu un paplašinātu lēmumu uzsākt oficiālo izmeklēšanas procedūru, lai gan jau kopš 2003. gada aprīļa tās rīcībā bija visi nepieciešamie fakti.
- 117 Attiecībā uz apstrīdēto lēmumu *SF Turistico Immobiliare* norāda, ka saskaņā ar Regulas Nr. 659/1999 13. panta 2. punktu Komisijai varbūtēji nelikumīga atbalsta gadījumā nav pienākuma ievērot Regulas Nr. 659/1999 4. panta 5. punktā un 7. panta 6. un 7. punktā paredzētos termiņus. Tas tomēr nenozīmē, ka šādā gadījumā nav piemērojams procedūras saprātīga ilguma princips. Tā kā apstrīdētajā lēmumā nav minēts attaisnojums nesamērīgi ilgajai — vairāk nekā četrus gadus un piecus mēnešu garajai — izmeklēšanas procedūrai, šajā lēmumā ir kļūda pamatojumā.
- 118 Komisija apstrīd *SF Turistico Immobiliare* argumentus.
- 119 Vispirms ir jāatgādina, ka šī iebilduma pārbaudes ietvaros nav jāizvērtē, vai procedūras ilgums šajā gadījumā faktiski bija pārmērīgs, bet ir tikai jāatbild uz jautājumu, vai Komisijas pienākums norādīt pamatojumu attiecas uz procedūras ilgumu un, ja tas tā ir, vai tā šo pienākumu ir izpildījusi.
- 120 Tomēr uz pirmo no minētajiem jautājumiem ir jāatbild noliedzoši — citiem vārdiem sakot — Komisijas pienākums norādīt pamatojumu neattiecas uz procedūras ilgumu, bet vienīgi uz pašu lēmuma saturu.
- 121 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru EKL 253. pantā prasītajam pamatojumam ir jābūt pielāgotam attiecīgā akta būtībai un tam nepārprotami un viennozīmīgi jāatspoguļo

iestādes — akta autores — argumentācija, lai ļautu ieinteresētajām personām noskaidrot veiktā pasākuma pamatojumu un kompetentajai tiesai īstenot pārbaudi. Prasība norādīt pamatojumu ir jāizvērtē, ņemot vērā konkrētā gadījuma apstākļus, tostarp akta saturu, izvirzīto iemeslu būtību un akta adresātu vai citu personu, kuras šis akts skar tieši un individuāli, iespējamās intereses saņemt paskaidrojumus (skat. iepriekš 99. punktā minēto spriedumu lietā Komisija/Sytraval un *Brink's France*, 63. punkts un tajā minētā judikatūra, un 2008. gada 10. jūlija spriedumu lietā C-413/06 P *Bertelsmann* un *Sony Corporation of America/Impala*, Krājums, I-4951. lpp., 166. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 122 Procedūras ilgums neizriet no attiecīgās iestādes argumentācijas, ar kuru šo ilgumu varētu attaisnot, bet tas ir pilnībā faktiskais apstāklis, kas ir atkarīgs vienīgi no laika, kāds iestādei nepieciešams, lai pabeigtu šo procedūru. Līdz ar to procedūras ilgums neietilpst lēmuma saturā, kurš var tikt pamatots iepriekšējā punktā minētās judikatūras nozīmē. Tas, kā to Komisija pareizi norādījusi, pieprasa tikai procedūras dažādo posmu — līdz pat attiecīgā lēmuma pieņemšanai — vienīgi faktisku uzskaitīšanu.
- 123 Līdz ar to ir jānoraida iebildums, kas attiecas uz pamatojuma neesamību saistībā ar procedūras saprātīga ilguma principa pārkāpumu.

Par iebildumu, kas attiecas uz pamatojuma neesamību saistībā ar atbalsta atzīšanu par jaunu nelikumīgu atbalstu

- 124 Sardīnijas reģions apgalvo, ka apstrīdētajā lēmumā nav norādīts pamatojums saistībā ar to, ka atbalsts, kas piešķirts projektiem, kuri tika uzsākti pirms pieteikuma iesniegšanas, uzskatāms par nelikumīgu, nevis drīzāk ļaunprātīgi izmantotu atbalstu.

125 Komisija apstrīd Sardīnijas reģiona argumentus.

126 Šajā ziņā pietiek norādīt, ka Komisija apstrīdētā lēmuma 48.–55. apsvērumā ir atzinusi, ka atbalsta shēma, kas tika ieviesta it īpaši ar Rezolūciju Nr. 33/6, nebija saderīga ar Komisijas lēmumā par atbalsta apstiprināšanu paredzētajiem noteikumiem, jo tā nenodrošināja attiecīgā atbalsta attīstību veicinošu iedarbību, un līdz ar to atbalsts, kas bija piešķirts projektiem, kuru īstenošana tika uzsākta pirms pieteikuma atbalsta saņemšanai iesniegšanas, bija uzskatāms par nelikumīgu atbalstu.

127 Šāds pamatojums nepārprotami un viennozīmīgi atspoguļo iestādes — akta autoris — argumentāciju, ļaujot ieinteresētajām personām noskaidrot veiktā pasākuma pamatojumu un Vispārējai tiesai īstenot pārbaudi iepriekš 121. punktā minētās judikatūras nozīmē.

128 Tātad šis iebildums ir jānoraida kā nepamatots.

Par pamatu, kas attiecas uz pamatojuma neesamību saistībā ar atbalsta nesaderību, ņemot vērā reģionālās attīstības intereses

129 Personas, kas iestājušās lietā, un *SF Turistico Immobiliare* norāda uz pamatojuma neesamību apstrīdētajā lēmumā attiecībā uz saskaņā ar strīdīgo shēmu piešķirtā atbalsta saderību (turpmāk tekstā — “strīdīgais atbalsts”), it īpaši saistībā ar tā devumu reģionālās attīstības veicināšanā EKL 87. panta 3. punkta c) apakšpunkta nozīmē. Komisija tostarp neesot paskaidrojusi iemeslus, kādēļ pretēji citiem gadījumiem, kuros pastāv šādi paši apstākļi, tā par piemērojamiem neuzskatīja EKL 87. panta 3. punkta a) un c) apakšpunktā paredzētos izņēmumus.

130 Komisija apstrīd personu, kas iestājušās lietā, un *SF Turistico Immobiliare* argumentus.

131 Saistībā, pirmkārt, ar *SF Turistico Immobiliare* izvirzītā iebilduma pieņemamību — ņemot vērā, ka pamats, kas attiecas uz pamatojuma neesamību, ir sabiedriskās kārtības pamats, — minētais iebildums nevar tikt noraidīts kā nepieņemams, jo tas Vispārējai tiesai ir jāizvērtē pēc savas ierosmes (skat. Vispārējās tiesas 2005. gada 15. jūnija spriedumu lietā T-349/03 *Corsica Ferries France/Komisija*, Krājums, II-2197. lpp., 52. punkts un tajā minētā judikatūra).

132 Otrkārt, ir jānoraida Komisijas arguments, kas attiecas uz to, ka tai nebija pienākuma pierādīt atbalsta nesaderību, jo atbalsta saderība bija jāpierāda attiecīgajai dalībvalstij. Protams, ir tiesa, ka, tā kā lēmums uzsākt EKL 88. panta 2. punktā paredzēto procedūru ietver pietiekamu sākotnējo analīzi, kurā Komisija izklāsta apsvērumus, kādēļ tai ir šaubas par attiecīgā atbalsta saderību ar kopējo tirgu, dalībvalstij un iespējamajam atbalsta saņēmējam ir jāiesniedz pierādījumi, kas liecinātu, ka šis atbalsts ir saderīgs ar kopējo tirgu (Vispārējās tiesas 2004. gada 14. janvāra spriedums lietā T-109/01 *Fleuren Compost/Komisija*, *Recueil*, II-127. lpp., 45. punkts; šajā ziņā skat. arī Vispārējās tiesas 2004. gada 18. novembra spriedumu lietā T-176/01 *Ferriere Nord/Komisija*, Krājums, II-3931. lpp., 93. un 94. punkts; pēc analogijas skat. arī Tiesas 2002. gada 24. septembra spriedumu apvienotajās lietās C-74/00 P un C-75/00 P *Falck un Acciaierie di Bolzano/Komisija*, *Recueil*, I-7869. lpp., 170. punkts). Tomēr tas ir tikai noteikums, kas attiecas uz pierādīšanas pienākumu, nevis uz pienākumu norādīt pamatojumu, līdz ar to tā ir Komisija, kurai vajadzības gadījumā savā lēmumā ir jānorāda iemesli, kādēļ tā, neraugoties uz dalībvalsts vai atbalsta saņēmēju iesniegtajiem pierādījumiem, uzskata, ka attiecīgais atbalsts nav saderīgs ar kopējo tirgu.

133 Treškārt, Komisija šajā ziņā ir izpildījusi savu pienākumu norādīt pamatojumu.

134 Faktiski tā apstrīdētā lēmuma 56.–73. apsvērumā ir norādījusi, ka iemesls, kādēļ strīdīgais atbalsts nebija saderīgs ar kopējo tirgu, ir atbalsta attīstību veicinošās iedarbības neesamība, jo tas bija piešķirts projektiem, kuri bija uzsākti pirms pieteikuma atbalsta saņemšanai iesniegšanas. Tā šajā ziņā it īpaši atgādināja, ka atbalsta nepieciešamības princips ir judikatūrā apstiprināts vispārējais princips, kurš turklāt ir pārņemts gan lēmumā par atbalsta apstiprināšanu, gan 1998. gada pamatnostādnēs (skat. apstrīdētā lēmuma 58.–61. apsvērumu). Ar šo konstatējumu pietiek, lai pamatotu atbalsta nesaderību, jo visu atbalstu varēja atzīt par nesaderīgu, ņemot vērā reģionālās attīstības intereses. Šajā kontekstā ir jāatgādina, ka Vispārējā tiesa jau ir nolēmusi, ka Komisija, atgādinot pamatnostādnēs paredzētos kritērijus un konstatējot, ka konkrētajā gadījumā šie kritēriji nav izpildīti, ir juridiski pietiekoši pamatojusi tās lēmumu nepiemērot kādu no EKL 87. panta 3. punktā paredzētajiem izņēmumiem (Vispārējās tiesas 1998. gada 30. aprīļa spriedums lietā T-214/95 *Vlaams Gewest/Komisija, Recueil*, II-717. lpp., 102. punkts). Kaut arī apstrīdētā lēmuma 62.–69. apsvērumā Komisija ir noraidījusi dažādos Itālijas iestāžu izvirzītos argumentus un minētā lēmuma 71. apsvērumā tā ir norādījusi, ka strīdīgo atbalstu nevarēja apstiprināt, arī pamatojoties uz citu juridisko pamatu, šādiem skaidrojumiem ir vienīgi papildraksturs.

135 Līdz ar to ir jānoraida iebildums, kas attiecas uz pamatojuma neesamību saistībā ar to, ka atbalsts nav saderīgs, ņemot vērā reģionālās attīstības intereses.

Par iebildumu, kas attiecas uz pamatojuma neesamību saistībā ar strīdīgā atbalsta attīstību veicinošās iedarbības vērtējumu

136 Šī iebilduma ietvaros Sardīnijas reģions, personas, kas iestājušās lietā, *SF Turistico Immobiliare*, *Timsas* un *Grand Hotel Abi d'Oru* izvirza trīs argumentus, kas attiecas uz pamatojuma neesamību Komisijas vērtējumā attiecībā uz strīdīgā atbalsta attīstību veicinošo iedarbību.

- 137 Pirmkārt, personas, kas iestājušās lietā, apgalvo, ka Komisijai esot bijis jāpaskaidro iemesli, kādēļ šajā gadījumā 1998. gada pamatnostādņu 4.2. punktā minēto prezumpciju, saskaņā ar kuru attīstību veicinoša iedarbība nepastāv gadījumā, ja darbi ir uzsākti pirms pieteikuma atbalsta saņemšanai iesniegšanas, nevarēja atspēkot ar Sardīnijas reģiona izvirzītajiem apsvērumiem. Komisijai vismaz esot bijusi konkrēti jāizvērtē apgalvotā nestabilitāte, ko atbalsta izmaksāšana esot radījusi attiecīgajam tirgum. Nekas neliecinot par to, ka apstrīdētajā lēmumā būtu norādīts šāds pamatojums.
- 138 Otrkārt, Sardīnijas reģions apgalvo, ka apstrīdētajā lēmumā nav norādīts pamatojums un ka tas ir pretrunīgs saistībā ar to, kādēļ Komisija, novērtējot strīdīgās atbalsta shēmas attīstību veicinošo iedarbību, netika ņēmusi vērā minētās shēmas saņēmēju tiesisko paļāvību, kas tiem izrietēja no valsts un Kopienu tiesību aktiem, kuri bija piemērojami brīdī, kad tie pieņēma lēmumu veikt ieguldījumus.
- 139 Treškārt, *SF Turistico Immobiliare, Timsas un Grand Hotel Abi d'Oru* apgalvo, ka apstrīdētajā lēmumā nav norādīts pamatojums saistībā ar to, kādēļ Komisija, novērtējot strīdīgās atbalsta shēmas attīstību veicinošo iedarbību, netika ņēmusi vērā minētās shēmas saņēmēju īpašo situāciju.
- 140 Komisija apstrīd šos argumentus.
- 141 Saistībā, pirmkārt, ar Sardīnijas reģiona un personu, kas iestājušās lietā, izvirzītajiem argumentiem vispirms ir jānoraida arguments, saskaņā ar kuru Komisijai esot bijusi konkrēti jāizvērtē apgalvotā nestabilitāte, ko atbalsta izmaksāšana esot radījusi attiecīgajam tirgum. Faktiski tam, vai attiecīgais atbalsts rada nestabilitāti tirgū, kas ir jautājums, kurš principā attiecas uz atbalsta jēdzienu, nav nozīmes, novērtējot tā

attīstību veicinošo iedarbību, kas savukārt izriet no attiecīgā atbalsta saderības ar kopējo tirgu pārbaudes.

¹⁴² Turklāt ir jānoraida arguments, saskaņā ar kuru Komisijai esot bijis jāpaskaidro iemesli, kādēļ šajā gadījumā 1998. gada pamatnostādņu 4.2. punktā minēto prezumpciju nevarēja atspēkot ar Sardīnijas reģiona izvirzītajiem apsvērumiem un it īpaši ar apsvērumiem, kas attiecas uz strīdīgās shēmas saņēmēju tiesisko palāvību, un šajā stadijā nav jālemj par personu, kas iestājušās lietā, izvirzīto apstākli, saskaņā ar kuru prasība iesniegt pieteikumu atbalsta saņemšanai pirms darbu uzsākšanas izriet no prezumpcijas, kuru iespējams atspēkot. Faktiski ir jākonstatē, ka apstrīdētā lēmuma 62.–67. apsvērumā Komisija vispirms īsi ir uzskaitījusi argumentus, kurus Itālijas iestādes izvirzīja oficiālās izmeklēšanas procedūras ietvaros un kuri ir izklāstīti plašāk minētā lēmuma 36.–43. apsvērumā. Tā turklāt attiecībā uz katru no tiem ir norādījusi iemeslu, kādēļ tā uzskatīja, ka tie ir jānoraida. Katrā ziņā šajā sakarā nepastāv jautājums par pamatojuma neesamību, līdz ar to ir jānoraida Sardīnijas reģiona un personu, kas iestājušās lietā, izvirzītie argumenti.

¹⁴³ Otrkārt, ir jānoraida iepriekš 139. punktā norādītais arguments un saskaņā ar iepriekš 44. punktā minētajiem apsvērumiem nav jālemj par tā pieņemamību tiktāl, ciktāl to ir izvirzījis *SF Turistico Immobiliare*.

¹⁴⁴ Kā tas ir atspoguļots iepriekš 91. un 92. punktā, atbalsta shēmas izvērtēšanas ietvaros Komisijai ir tiesības ierobežot savu vērtējumu, pārbaudot vienīgi minētās shēmas vispārējās un abstraktās iezīmes, bez pienākuma izvērtēt tās atsevišķo saņēmēju īpašo situāciju. Tā kā Komisijai nav pienākuma izvērtēt atbalsta saņēmēju specifisko

situāciju, pienākums norādīt pamatojumu neattiecas arī uz šo situāciju, līdz ar to ir jānoraida *SF Turistico Immobiliare*, *Timsas* un *Grand Hotel Abi d'Oru* izvirzītais arguments.

- 145 Līdz ar to ir jānoraida iebildums, kas attiecas uz pamatojuma neesamību saistībā ar atbalsta attīstību veicinošas iedarbības vērtējumu.

Par iebildumu, kas attiecas uz pamatojuma neesamību saistībā ar atteikumu piemērot *de minimis* noteikumu.

- 146 *SF Turistico Immobiliare* un *Timsas* apgalvo, ka Komisija apstrīdētajā lēmumā nav paskaidrojusi iemeslu, kādēļ tā ir atteikusies piemērot *de minimis* noteikumu tai atbalsta daļai, uz kuru attiecas izmaksas, kas radušās pirms pieteikuma atbalsta saņemšanai iesniegšanas.

- 147 Komisija nepiekrīt šiem argumentiem.

- 148 Šajā ziņā pietiek norādīt, ka Komisija apstrīdētā lēmuma 68. apsvērumā ir minējusi iemeslus, kādēļ tā uzskatīja, ka šajā gadījumā *de minimis* noteikumu nevarēja piemērot, lai netiktu apiets pienākums, saskaņā ar kuru pieteikums atbalsta saņemšanai ir jāiesniedz pirms darbu uzsākšanas projektā. Komisija ir arī uzsvērusi, ka attiecīgajai summai ir jāattiecas uz projektu kopumā, lai saskaņā ar *de minimis* noteikumu par atbilstīgiem nevarētu uzskatīt sākotnējos projekta īstenošanas darbus. Tā turklāt precizēja, ka Itālijas iestādes acimredzot nav ņēmušas vērā apstākli, ka atbalsta saņēmējs *de minimis* atbalstu varēja saņemt, pamatojoties uz citām shēmām.

- 149 Līdz ar to ir jānoraida iebildums, kas attiecas uz pamatojuma neesamību saistībā ar atteikumu piemērot *de minimis* noteikumu, un nav jālemj par tā pieņemamību saskaņā ar iepriekš 44. punktā minēto judikatūru.

Par iebildumu, kas attiecas uz pamatojuma neesamību rīkojumā par atbalsta atgūšanu

- 150 Sardīnijas reģions norāda, ka apstrīdētajā lēmumā nav norādīts pamatojums saistībā ar rīkojumu atgūt atbalstu no tā saņēmējiem. Šajā ziņā tas norāda, ka Komisijai minētā lēmuma pamatojumā esot bijis jāņem vērā apstākļi, ka saskaņā ar judikatūru nelikumīga atbalsta saņēmējam ir tiesības izvirzīt izņēmuma apstākļus, kas tam legītīmi ļāva paļauties uz atbalsta likumīgumu.

- 151 Komisija nepiekrīt šim argumentam.

- 152 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru valsts atbalsta jomā, ja pretēji EKL 88. panta 3. punktam atbalsts jau ir piešķirts, Komisijai, kurai ir pilnvaras pieprasīt valsts iestādēm atgūt atbalstu, nav pienākuma norādīt īpašus motīvus, lai attaisnotu šo pilnvaru izmantošanu (Tiesas 1999. gada 17. jūnija spriedums lietā C-75/97 Beļģija/Komisija, *Recueil*, I-3671. lpp., 82. punkts; iepriekš 91. punktā minētais 2002. gada 7. marta spriedums lietā Itālija/Komisija, 106. punkts, un 2005. gada 15. decembra spriedums lietā C-148/04 *Unicredito Italiano*, Krājums, I-11137. lpp., 99. punkts). Šī judikatūra, kas ir radusies pirms Regulas Nr. 659/1999 pieņemšanas, joprojām ir piemērojama minētās regulas 14. panta 1. punkta ietvaros. Faktiski šajā tiesību normā ir precizēts,

“kad nelikumīga atbalsta gadījumos tiek pieņemti negatīvi lēmumi, Komisija izlemj, ka attiecīgā dalībvalsts veic visus vajadzīgos pasākumus, lai atgūtu atbalstu no saņēmēja”. Lēmums likt atgūt atbalstu tād ir gandrīz automātiskas sekas tam, ka šis atbalsts ir atzīts par nelikumīgu vai nesaderīgu — ievērojot vienīgo izņēmumu, kas izriet no minētās tiesību normas otrā teikuma, proti, ja rīkojums par atgūšanu būtu pretrunā kādam no Kopienu tiesību vispārējiem principiem. Komisijai tād šajā ziņā nav rīcības brīvības. Šādos apstākļos, ja Komisija ir norādījusi iemeslus, kādēļ tā uzskata, ka attiecīgais atbalsts ir nelikumīgs un nesaderīgs ar kopējo tirgu, tai nav pienākuma pamatot lēmumu, ar kuru ir noteikta atbalsta atgūšana.

- 153 Tād ir jānoraida iebildums, kas attiecas uz pamatojuma neesamību lēmumā, kurā ir paredzēta strīdīgā atbalsta atgūšana, un līdz ar to arī pamats, kas attiecas uz pamatojuma neesamību vispār.

5. Par pamatiem, kas attiecas uz lietas būtību

- 154 Prasītāji un personas, kas iestājušās lietā, izvirza desmit pamatus, kas attiecas uz lietas būtību un ar kuriem tiek apgalvota, pirmkārt, juridiskā pamata neesamība lēmumā par procedūras koriģēšanu, otrkārt, pilnvaru nepareiza izmantošana šī lēmuma pieņemšanas laikā, treškārt, tas, ka lēmumā par atbalsta apstiprināšanu nav minēts iepriekšēja pieteikuma nosacījums, ceturtkārt, kļūdaina attiecīgā atbalsta kvalificēšana par nelikumīgu, piektkārt, 1998. gada pamatnostādņu nepiemērojamība, sestkārt, acīmredzama kļūda vērtējumā saistībā ar to, vai pastāv attīstību veicinoša iedarbība, septītkārt, EKL 87. panta 3. punkta pārkāpums, astotkārt, objektivitātes principa un konkurences aizsardzības principa pārkāpums, devītkārt, tiesiskās palāvbības aizsardzības principa pārkāpums un, desmitkārt, *de minimis* atbalsta noteikumu pārkāpums.

Par pamatu, kas attiecas uz juridiskā pamata neesamību lēmumā par procedūras korigēšanu

- 155 *SF Turistico Immobiliare* un personas, kas iestājušās lietā, apgalvo, ka nevienā EK līguma vai Regulas Nr. 659/1999 normā nav paredzēta iespēja atsākt, paplašināt vai korigēt oficiālo izmeklēšanas procedūru. Turklāt *SF Turistico Immobiliare* norāda, ka saskaņā ar Regulas Nr. 659/1999 7. pantu šo procedūru izbeidz ar lēmumu, nevis ar jaunas izmeklēšanas uzsākšanu. Līdz ar to lēmums par procedūras korigēšanu esot prettiesisks, padarot par spēkā neesošiem arī turpmāk pieņemtos pasākumus.
- 156 Komisija noraida šos argumentus.
- 157 Ka tas arī izriet no iepriekš 69.–72. punktā izdarītajiem secinājumiem, ja tas ir tā, ka tiesību normās, kas regulē procedūru valsts atbalsta jomā, nav tieši paredzēts, ka uzsāktā procedūrā var tikt pieņemts lēmums par procedūras korigēšanu, šādu lēmumu ir iespējams pieņemt, ja Komisija pēc lēmuma uzsākt oficiālo izmeklēšanas procedūru pieņemšanas atklāj, ka tas ir balstīts vai nu uz nepilnīgiem faktiem, vai arī uz šo faktu juridiski kļūdainu vērtējumu. Kā tas tika konstatēts iepriekš 73. un 74. punktā, ņemot vērā, ka šāds lēmums papildina lēmumu par procedūras uzsākšanu, lai tādējādi tajā izdarītu grozījumus, ir jāuzskata, ka tiem ir līdzīgs juridisks statuss.
- 158 Līdz ar to šajā gadījumā lēmumu par procedūras korigēšanu varēja pamatot ar EKL 88. panta 2. punkta pirmo daļu un Regulas Nr. 659/1999 4. panta 4. punktu kā jebkuru lēmumu uzsākt oficiālo izmeklēšanas procedūru, ņemot vērā arī procedūras ekonomijas un labas pārvaldības principu saskaņā ar iepriekš 72. punktā minētajiem apsvērumiem.

159 Līdz ar to ir jānoraida pamats, kas attiecas uz juridiskā pamata neesamību lēmumā par procedūras koriģēšanu.

Par pamatu, kas attiecas uz pilnvaru nepareizu izmantošanu lēmuma par procedūras koriģēšanu pieņemšanas laikā

160 *SF Turistico Immobiliare* apgalvo, ka, pieņemot lēmumu par procedūras koriģēšanu, Komisija ir izmantojusi "līdzekli, kas nav paredzēts tiesību aktos", lai nesamērīgi pagarinātu 2004. gadā uzsākto oficiālo izmeklēšanas procedūru nolūkā mazināt savas kļūmes. *SF Turistico Immobiliare* uzskata, ka Komisija par nelikumīgu ir pārkvalificējusi atbalstu, ko iepriekš bija atzinusi par ļaunprātīgi izmantotu atbalstu tādēļ, lai varētu atgūt izmaksāto atbalstu.

161 Komisija noraida šos argumentus.

162 Pirmkārt, saistībā ar *SF Turistico Immobiliare* apgalvojumu, ka oficiālā izmeklēšanas procedūra esot nesamērīgi pagarināta, ir jānorāda, ka, pat ja šķiet, ka oficiālā izmeklēšanas procedūra šajā gadījumā bija pagarināta, Komisijai nekādā ziņā nav saistošs, kā tas arī norādīts iepriekš 101. punktā, Regulas Nr. 659/1999 7. panta 6. punktā paredzētais termiņš.

163 Otrkārt, kā konstatēts iepriekš 157.–159. punktā, lēmums par procedūras koriģēšanu ir balstīts uz EKL 88. panta 2. punkta pirmo daļu un Regulas Nr. 659/1999 4. panta 4. punktu, līdz ar to šajā gadījumā nekādā ziņā nav runa par "līdzekli, kas nav paredzēts tiesību aktos", uz ko ir norādījis *SF Turistico Immobiliare*.

164 Treškārt, lēmuma par procedūras koriģēšanu pieņemšanai nevarēja būt mērķis atgūt izmaksāto atbalstu, kā apgalvo *SF Turistico Immobiliare*. Faktiski, tā kā Regulas Nr. 659/1999 16. panta otrajā teikumā ir atsauce tostarp uz šīs pašas regulas 14. pantu, ļaunprātīgi izmantotu atbalstu atgūst tāpat kā nelikumīgu atbalstu, ja Komisija konstatē, ka tas nav saderīgs ar kopējo tirgu. Līdz ar to, lai varētu pieņemt lēmumu par atgūšanu, nebija jāveic grozījumi lēmumā par procedūras koriģēšanu ietvertajā juridiskajā vērtējumā.

165 Līdz ar to ir jānoraida pamats, kas attiecas uz nepareizu pilnvaru izmantošanu.

Par pamatu, kas attiecas uz to, ka lēmumā par atbalsta apstiprināšanu nav minēts iepriekšēja pieteikuma nosacījums

166 Personas, kas iestājušās lietā, apgalvo, ka lēmumā par atbalsta apstiprināšanu nav minēts nosacījums, saskaņā ar kuru pieteikums atbalsta saņemšanai ir jāiesniedz pirms darbu uzsākšanas. Komisija ar šo lēmumu tāpat esot apstiprinājusi tādu atbalsta shēmu, kas neliedza saimnieciskās darbības subjektiem, kuri bija uzsākuši darbus pirms pieteikuma atbalsta saņemšanai iesniegšanas, saņemt šajā shēmā paredzēto atbalstu. Šādi rīkojoties, Komisija esot atzinusi šī atbalsta attīstību veicinošo iedarbību un nepieciešamību. Līdz ar to apstrīdētais lēmums esot balstīts uz kļūdainu secinājumu par tāda nosacījuma pārkāpumu, kurš faktiski neeksistē.

167 Komisija nepiekrīt šim argumentam.

- 168 Šis pamats ir jānoraida. Lēmuma par atbalsta piešķiršanu nodaļā, kas veltīta apstiprinātā atbalsta aprakstam, Komisija nepārprotami ir norādījusi, ka “uzņēmumiem pieteikums atbalsta saņemšanai ir jāiesniedz, pirms tiek uzsākta ieguldījumu projekta īstenošana”.
- 169 Ir tiesa, ka lēmuma par atbalsta apstiprināšanu kopija, kas pievienota prasības pieteikuma lietā T-394/08 A.2. pielikumā, ir atveidota tādā veidā, ka tajā nav redzama attiecīgā norāde, kas minēta šī dokumenta otrās lappuses sākumā. Tomēr kopija, ko Komisija pievienojusi iebildumu rakstam lietā T-408/08, pierāda, ka minētā norāde dokumentos bija iekļauta. Turklāt no pirmstiesas procedūras starp Komisiju un Sardīnijas reģionu, kā arī no Sardīnijas reģiona rīcības Vispārējā tiesā izriet, ka ieinteresētā persona zināja par nosacījumu saistībā ar pieteikuma atbalsta saņemšanai iesniegšanu pirms darbu uzsākšanas. Faktiski, kā Komisija pareizi uzsver, Sardīnijas reģions ne savā sarakstē ar Komisiju, ne arī Vispārējā tiesā nekad nav noliedzis, ka tas nebūtu uzņēmies saistības piešķirt atbalstu vienīgi projektiem, kas uzsākti pēc pieteikuma atbalsta saņemšanai iesniegšanas.
- 170 No tā izriet, ka apstrīdētais lēmums, pretēji tam, ko apgalvo personas, kas iestājušās lietā, nekādi nav balstīts uz secinājumu par tāda nosacījuma pārkāpumu, kurš faktiski neeksistē. Līdz ar to pamats, ko izvirzījušas personas, kas iestājušās lietā, ir jānoraida.

Par pamatu, kas attiecas uz kļūdainu attiecīgā atbalsta kvalificēšanu par nelikumīgu, nevis par ļaunprātīgi izmantotu

- 171 Sardīnijas reģions, personas, kas iestājušās lietā, un *SF Turistico Immobiliare* apgalvo, ka lēmumā par procedūras koriģēšanu, kā arī apstrīdētajā lēmumā Komisija attiecīgo atbalstu ir kļūdaini kvalificējusi par nelikumīgu, nevis par ļaunprātīgi izmantotu,

pamatojoties uz tēzi, saskaņā ar kuru šis atbalsts atbilstoši Regulas Nr. 659/1999 1. panta c) un f) punktam ir pastāvoša atbalsta grozījumi. Patiesībā šis atbalsts esot jākvalificē par pastāvošu atbalstu, kurš esot īstenots, pārkāpjot noteikumus par atbalsta apstiprināšanu paredzēto kārtību.

¹⁷² Personas, kas iestājušās lietā, piebilst, ka šajā gadījumā atbalsts netika grozīts, jo nosacījums, saskaņā ar kuru pieteikums atbalsta saņemšanai ir jāiesniedz pirms darbu uzsākšanas, neesot norādīts ne Likumā Nr. 9/1998, ne arī lēmumā par atbalsta apstiprināšanu. Katrā ziņā grozījumi pastāvošā atbalstā varot būt tikai tādā gadījumā, ja tie skar sākotnējo shēmu tās būtībā. Šajā gadījumā grozījumi esot mazsvarīgi.

¹⁷³ Komisija nepiekrīt šiem argumentiem.

¹⁷⁴ Lai turpinātu strīdīgā atbalsta kvalificēšanu, vispirms ir jāatgādina šādas Regulas Nr. 659/1999 1. pantā minētās definīcijas:

“Šajā regulā:

[..]

b) “pastāvošais atbalsts ir”:

[..]

ii) atļauts atbalsts, t. i., atbalsta shēmas un individuāls atbalsts, ko atļāvusi Komisija vai Padome;

[..]

c) “jauns atbalsts” ir atbalsts, t. i., atbalsta shēmas un individuāls atbalsts, kas nav pastāvošs atbalsts, tostarp pastāvoša atbalsta grozījumi;

[..]

f) “nelikumīgs atbalsts” ir jauns atbalsts, kas ieviests, pārkāpjot [EKL 88.] panta 3. punktu;

g) “ļauņprātīgi izmantots atbalsts” ir atbalsts, ko saņēmējs izmanto, pārkāpjot lēmumu [par atbalsta apstiprināšanu];

[..].”

- 175 Pirmkārt, no šiem noteikumiem izriet, ka, ja atbalsts, kurš ir piešķirts tādas sākotnējās shēmas ietvaros, kas ir apstiprināta lēmumā par atbalsta apstiprināšanu, ir uzskatāms par pastāvošu atbalstu Regulas Nr. 659/1999 1. panta b) punkta nozīmē, tad atbalsts, kurš ir piešķirts, pamatojoties uz pilnīgi citu — no lēmuma par atbalsta piešķiršanu — atšķirīgu juridisko pamatu, ir jāuzskata par jaunu atbalstu šīs pašas regulas 1. panta c) punkta nozīmē.
- 176 Šī definīcija ir apstiprināta judikatūrā, kas radusies pirms Regulas Nr. 659/1999 pieņemšanas un saskaņā ar kuru pasākumi, kuru mērķis ir izveidot vai grozīt valsts atbalstu, ir jauns atbalsts (Tiesas 1984. gada 9. oktobra spriedums apvienotajās lietās 91/83 un 127/83 *Heineken Brouwerijen*, *Recueil*, 3435. lpp., 17. un 18. punkts, un 1994. gada 9. augusta spriedums lietā C-44/93 *Namur-Les assurances du crédit*, *Recueil*, I-3829. lpp., 13. punkts; Vispārējās tiesas 2008. gada 28. novembra spriedums apvienotajās lietās T-254/00, T-270/00 un T-277/00 *Hôtel Cipriani*/Komisija, Krājums, II-3269. lpp., 358. punkts). Konkrētāk, ja grozījumi skar pašu sākotnējās shēmas būtību, šī shēma ir pārveidojusies par jaunu atbalstu. Savukārt, ja grozījums nav būtisks, tikai pats grozījums var tikt klasificēts kā jauns atbalsts (iepriekš 77. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Government of Gibraltar*/Komisija, 109. un 111. punkts, un iepriekš minētais spriedums apvienotajās lietās *Hôtel Cipriani*/Komisija, 358. punkts).
- 177 Šajā gadījumā, kā norādīts iepriekš 168. punktā, lēmumā par procedūras koriģēšanu ir tieši norādīts nosacījums, saskaņā ar kuru pieteikums atbalsta saņemšanai ir obligāti jāiesniedz pirms ieguldījumu projektu uzsākšanas. Tomēr lietas dalībnieki neapstrīd, ka pirmā uzaicinājuma iesniegt pieteikumu ietvaros atbilstoši ar Likumu Nr. 9/1998 ieviestajai shēmai Sardīnijas reģions, balstoties uz Rezolūciju Nr.° 33/6, varēja piešķirt atbalstu projektiem, kuru īstenošana bija uzsākta pirms pieteikuma atbalsta saņemšanai iesniegšanas. Runājot par strīdīgo atbalstu, īstenotajā shēmā salīdzinājumā ar to shēmu, kas bija apstiprināta lēmumā par procedūras koriģēšanu, tātad bija izdarīti grozījumi.

- 178 Šajā ziņā ir jānorāda, ka šie grozījumi nevar tikt kvalificēti par mazsvarīgiem vai ne-nozīmīgiem. Faktiski, kā tas arī izriet no 1998. gada pamatnostādņu 4.2. punkta, tik-tāl, ciktāl Komisija valsts reģionālā atbalsta shēmu apstiprināšanu ir pakļāvusi nosa-cijumam, saskaņā ar kuru pieteikums atbalsta saņemšanai ir obligāti jāiesniedz pirms projektu īstenošanas uzsākšanas, ir skaidrs, ka šāda nosacījuma atcelšana varētu ie-tekmt atbalsta pasākuma saderības ar kopējo tirgu novērtējumu.
- 179 No tā izriet, ka strīdīgais atbalsts saskaņā ar Regulas Nr. 659/1999 1. panta c) punktu ir jākvalificē kā jauns, nevis kā pastāvošs atbalsts.
- 180 Otrkārt, šis jaunais atbalsts saskaņā ar Regulas Nr. 659/1999 1. panta f) punktu ir jākvalificē kā nelikumīgs atbalsts, jo grozījumi apstiprinātajā shēmā, kurus Sardīnijas reģions veica, pieņemot Rezolūciju Nr. 33/6, netika paziņoti Komisijai pirms attiecīgā atbalsta ieviešanas, tādējādi pārkāpjot EKL 88. panta 3. punktu.
- 181 Treškārt, lai aina būtu pilnīga, no Regulas Nr. 659/1999 1. panta g) punkta izriet, ka ļaunprātīgi izmantots atbalsts ir atbalsts, ko saņēmējs izmanto, pārkāpjot lēmumu, ar kuru atbalsts tika apstiprināts. Šajā gadījumā lēmuma par procedūras koriģēšanu pār-kāpumu nevar attiecināt uz atbalsta saņēmējiem, bet gan uz Sardīnijas reģionu. Līdz ar to strīdīgo atbalstu nevar kvalificēt par ļaunprātīgi izmantotu atbalstu.
- 182 Līdz ar to ir jānorāda pamats, kas attiecas uz to, ka Komisija ir kļūdaini kvalificējusi strīdīgo atbalstu par nelikumīgu atbalstu, nevis par ļaunprātīgi izmantotu atbalstu.

Par pamatu, kas attiecas uz 1998. gada pamatnostādņu nepiemērojamību

- 183 Sardīnijas reģions un *SF Turistico Immobiliare* izvirza vairākus iebildumus, kuri būtībā attiecas uz iespējamo 1998. gada pamatnostādņu nepiemērojamību vai vismaz to 4.2. punkta nepiemērojamību.

Par 1998. gada pamatnostādņu piemērojamību laikā

- 184 Sardīnijas reģions un *SF Turistico Immobiliare* apgalvo, ka Likumā Nr. 9/1998 nevarēja būt ņemtas vērā 1998. gada pamatnostādnes, jo tas tika pieņemts nākamajā dienā pēc šo pamatnostādņu publicēšanas, un ka pašās pamatnostādnēs katrā ziņā esot paredzēts, ka tās pilnībā stāsies spēkā, sākot ar 2000. gada 1. janvāri.

- 185 Komisija nav tieši paudusi savu nostāju par šiem argumentiem.

- 186 Pirmkārt, ir jānorāda, ka tiesību norma, kas strīdīgo shēmu padara par nelikumīgu un nesaderīgu ar kopējo tirgu, nav minēta Likumā Nr.9/1998, kurā nekas nav minēts par laika attiecībām starp pieteikuma atbalsta saņemšanai iesniegšanu un darbu uzsākšanu, bet gan Rezolūcijā Nr. 33/6, kurā ir ļauts ņemt vērā dažus projektus, kas uzsākti pirms pieteikuma iesniegšanas (skat. iepriekš 10. punktu). 2000. gada 27. jūlija Rezolūcija Nr. 33/6 tātad acīmredzami ir pieņemta pēc tam, kad 1998. gada pamatnostādnes kļuva "pilnībā" piemērojamas 2000. gada 1. janvārī.

187 Otrkārt, 1998. gada pamatnostādņu 6.1. punktā ir precizēts:

“[...] Komisija izvērtē reģionālā atbalsta saderīgumu ar kopējo tirgu, pamatojoties uz šīm pamatnostādnēm, tiklīdz tās ir pieņemtas. Tomēr atbalsta projekti, kas paziņoti pirms šo pamatnostādņu nosūtīšanas dalībvalstīm un attiecībā uz kuriem Komisija vēl nav pieņēmusi galīgo lēmumu, tiek novērtēti, pamatojoties uz to paziņošanas laikā spēkā esošajiem kritērijiem”.

188 Kā tas tika konstatēts iepriekš 177.–180. punktā, uz strīdīgo shēmu neattiecās lēmums par atbalsta apstiprināšanu un līdz ar to tā netika tieši paziņota, bet to nelikumīgi ieviesa Itālijas iestādes. Līdz ar to tās saderība ar kopējo tirgu atbilstoši iepriekšējā punktā minētajai tiesību normai ir jānovērtē, pamatojoties uz 1998. gada pamatnostādnēm.

Par argumentu saistībā ar tiesību normām, kas attiecas uz agrāku shēmu

189 Sardīnijas reģions un *SF Turistico Immobiliare* apgalvo, ka ar Likumu Nr. 9/1998 konceptuāli tika turpināta agrākā un Komisijas apstiprinātā atbalsta shēma, kurā atbalsta piešķiršana nebija atkarīga no tā, vai ieguldījumi bija uzsākti vai nebija uzsākti. Tieši negaidīto izmaiņu Kopienas tiesību normās dēļ, kuras kļuva zināmas pēc 1998. gada pamatnostādņu publicēšanas, Rezolūcijā Nr. 33/6 pirmā uzaicinājuma

iesniegt pieteikumu ietvaros esot paredzēta iespēja atbalstīt arī projektus, kas uzsākti laika posmā starp Likuma Nr. 9/1998 stāšanos spēkā un dienu, kurā tika iesniegts pieteikums.

190 Šajā ziņā ir jānorāda, ka atbalsta shēmas saderība ar kopējo tirgu ir jānovērtē, vienīgi pamatojoties uz tai raksturīgajām iezīmēm, ņemot vērā Komisijas politiku šī novērtējuma brīdī. Turpretī atbalsta shēmas saderības ar kopējo tirgu novērtējumu nevar ietekmēt apstākļi, ka minētā shēma, iespējams, sekoja citām shēmām, attiecībā uz kurām Komisija bija apstiprinājusi konkrētus noteikumus. Patiesībā, ja būtu citādi, Komisija nevarētu grozīt kritērijus, pamatojoties uz kuriem tā novērtē valsts atbalsta saderību, — iespēja, kura jāatstāj Komisijai, lai tā varētu reaģēt gan uz dalībvalsts prakses saistībā ar valsts atbalsta piešķiršanu attīstību, gan uz kopējā tirgus attīstību.

191 Līdz ar to šis arguments ir jānoraida.

Par argumentu, kas attiecas uz valsts tiesību aktu kontekstu

192 Sardīnijas reģions apgalvo, ka Likums Nr. 9/1998 sākotnēji tika ieviests ar Rīkojumu Nr. 285/1999, kurā bija paredzēta sistēma pēc “rindas kārtības” principa. Vienīgi “pārmērīgas rūpības” dēļ Sardīnijas reģions pēc tam esot nolēmis ar Rezolūcijām Nr. 33/4 un 33/6 ieviest uzaicinājumu iesniegt pieteikumus procedūru, lai atbilstu 1998. gada pamatnostādņēm, kuras tika pieņemtas pa to laiku. Saskaņā ar Sardīnijas reģiona viedokli, lai ieviestu šīs izmaiņas, kas tam nebija obligātas, tas bija spiests paredzēt tiesību normu, saskaņā ar kuru pieteikumus, kas iesniegti pirms pirmā uzaicinājuma iesniegt pieteikumus, varēja tomēr pieņemt un tas bija tādēļ, lai nodrošinātu to ieinteresēto personu tiesisko paļāvību, kas bija iesniegušas pieteikumu atbalsta saņemšanai saskaņā ar Rīkojumā Nr. 285/1999 paredzēto procedūru. Sardīnijas reģions

līdz ar to uzskata, ka runa ir vienkārši par agrāku pieteikumu, kas bija iesniegti pirms uzaicinājuma iesniegt pieteikumus procedūras ieviešanas, “atsaukšanu”.

193 Komisija šim argumentam nepiekrīt.

194 Ir jākonstatē, ka Sardīnijas reģiona apgalvojumi ir neprecīzi daudzējādā ziņā.

195 Pirmkārt, Rikojuma Nr. 285/1999 2. panta, kura nosaukums ir “Benefici della legge” (ar Likumu [Nr.° 9/1998] piešķirtās priekšrocības), piektajā daļā ir paredzēts:

“Šajā pantā paredzēto atbalstu piešķir saskaņā ar kārtību, atbilstoši kurai uzaicinājums iesniegt pieteikumus tiek publicēts vienreiz pusgadā un pieņemami ir tie pieteikumi, kas iesniegti 60 dienu laikā no uzaicinājuma un pieļaujamo pasākumu klasifikācijas, kas noteikta iepriekš 9. pantā, publicēšanas.”

196 No šīs normas izriet, ka pretēji tam, ko apgalvo Sardīnijas reģions, ar Rikojumu Nr. 285/1999 nav ieviesta sistēma pēc “rindas kārtības” principa, bet — gluži pretēji — tajā ir paredzēts, ka atbalsts “tiek piešķirts saskaņā ar kārtību, atbilstoši kurai uzaicinājums iesniegt pieteikumus tiek publicēts vienreiz pusgadā”.

197 Otrkārt, no vēstules, ko Sardīnijas reģions nosūtīja Komisijai 2003. gada 22. aprīlī, 3.3. punkta izriet, ka desmit uzņēmumi pieteikumu atbalsta saņemšanai bija iesnieguši saskaņā ar Rikojumā Nr. 285/1999 paredzēto procedūru. Lai arī pēc tam, kad šis rikojums tika atcelts un aizstāts ar Rezolūciju Nr. 33/4, šiem uzņēmumiem bija

jāiesniedz jauns pieteikums atbilstoši Rezolūcijā Nr. 33/4 paredzētajām formālajām prasībām, Sardīnijas reģions minētajā vēstulē atzina, ka šiem desmit uzņēmumiem piešķirtais atbalsts atbilda kritērijam, saskaņā ar kuru pieteikums ir jāiesniedz pirms darbu uzsākšanas.

- 198 No apstrīdētā lēmuma izriet, ka Komisija piekrita šim viedoklim. Faktiski minētā lēmuma 1. pantā par nesaderīgu ar kopējo tirgu ir atzīts atbalsts, kas ir piešķirts atbilstoši Likumam Nr. 9/1998, izņemot gadījumus, kad atbalsta saņēmējs pieteikumu atbalsta saņemšanai bija iesniedzis pirms darbu uzsākšanas sākotnējā ieguldījumu projektā. Tā kā šajā pantā nav minētas formālās prasības, kurām jāatbilst pieteikumiem atbalsta saņemšanai, ir jāatzīst, ka apstrīdētais lēmums neattiecas uz atbalstu, kas piešķirts attiecīgo desmit uzņēmumu īstenotajiem ieguldījumu projektiem, bet vienīgi uz to atbalstu, kas piešķirts projektiem, kuru īstenošana tika uzsākta pirms jebkādas pieteikuma atbalsta saņemšanai iesniegšanas saskaņā ar Likumā Nr. 9/1998 paredzēto shēmu.
- 199 Pretēji tam, ko apgalvo Sardīnijas reģions, Rezolūcijā Nr. 33/6 ietvertās normas nekādā ziņā nebija nepieciešamas, lai nodrošinātu to uzņēmumu pašāvību, kuri bija iesnieguši pieteikumu atbilstoši Rīkojumā Nr. 285/1999 paredzētajai procedūrai.
- 200 Treškārt, lai arī Rīkojuma Nr. 285/1999 4. un 5. pantā attiecīgi bija paredzēts, ka atbalstu, ar ko finansē pasākumus un darbības, “var īstenot pēc pieteikuma atbalsta saņemšanai iesniegšanas” un ka “augstāk norādītie izdevumi ir attaisnojami tiktāl, ciktāl tie bija radušies pēc pieteikuma iesniegšanas”, šī rīkojuma 17. panta, kura nosaukums ir “pārejas noteikumi”, otrajā daļā ir paredzēts, ka, “pirmo reizi piemērojot minēto normu [īstenojot Likumu Nr. 9/1998], [...] ir attaisnojamas visas darbības un izdevumi, kas radušies vai īstenoti pēc 1998. gada 5. aprīļa (dienu, kurā stājās spēkā Likums [Nr. 9/1998])”.

- 201 No tā izriet, ka norma, saskaņā ar kuru atbalstu varēja piešķirt projektiem, kuru īstenošana tika uzsākta pirms pieteikuma atbalsta saņemšanai iesniegšanas, kā to apgalvo Sardīnijas reģions, netika ieviesta ar Rezolūcijām Nr. 33/4 un 33/6 Rīkojuma Nr. 285/1999 aizstāšanas ietvaros, bet tā jau bija ietverta šajā rīkojumā, pirmo reizi ieviešot Likuma Nr. 9/1998 īstenošanas noteikumus. Pretēji tam, ko apgalvo Sardīnijas reģions, minētā norma nebija pamatota ar procedūras pielāgošanu, kas tika veikta pēc Rīkojuma Nr. 285/1999 aizstāšanas ar Rezolūciju Nr. 33/4.
- 202 Līdz ar to Sardīnijas reģiona izvirzītais arguments ir jānoraida kā ar faktiem nepamatots.

Par iebildi attiecībā uz 1998. gada pamatnostādņu 4.2. punkta prettiesiskumu

- 203 *SF Turistico Immobiliare*, pamatojoties uz EKL 241. pantu, izvirza iebildi par 1998. gada pamatnostādņu 4.2. punkta prettiesiskumu tiktāl, ciktāl saskaņā ar to nav atļauts vai tas ir interpretējams tādējādi, ka saskaņā ar to nav atļauts novērtēt tāda atbalsta saderību ar kopējo tirgu, kas piešķirts, lai finansētu projektus, kuru īstenošana tika uzsākta pirms pieteikuma atbalsta saņemšanai iesniegšanas. Patiesībā šādos apstākļos minētais 4.2. punkts būtu pretrunā pašam *ratio legis* Kopienas politikas atbalsta jomā.
- 204 Šajā ziņā *SF Turistico Immobiliare* uzsver, ka projekti, kuriem piešķirts valsts atbalsts, bieži paredz strukturālus un ar infrastruktūru saistītus pasākumus, kurus ir veicinājusi tā pati atbalsta shēma un kuri veido saskaņotu tādu darbību kopumu, kuras, būdamas saistītas viena ar otru, saglabā autonomu funkcionalitātes iespēju. *SF Turistico Immobiliare* gadījumā strīdīgās shēmas ietvaros esot iesniegts vienots pieteikums attiecībā uz projektiem, kuri saistīti ar dažādu būvju un ēku apdari, paplašināšanu,

modernizāciju vai jaunu celtniecību un kuri, lai arī būdami ietverti vienā un tajā pašā pieteikumā finansējuma saņemšanai, varēja tikt īstenoti atsevišķi. Tomēr 1998. gada pamatnostādņu 4.2. punkta šaura piemērošana varētu izraisīt situāciju, ka tiktu īstenoja neliela daļa no iecerētajām darbībām, kas atbilst aptuveni 5% no visu darbību kopuma, kā arī visa atbalsta nepieņemamību, lai gan iecerēto darbību pārējā daļa bija likumīgi uzsākta pēc pieteikuma atbalsta saņemšanai iesniegšanas.

205 Komisija apstrīd šos argumentus.

— Par iebildes par prettiesiskumu pieņemamību

206 Vispirms ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru EKL 241. pantā ir izteikts vispārējais princips, ar kuru jebkurai pusei tiek garantētas tiesības apstrīdēt iestāžu iepriekš pieņemtu tiesību aktu spēkā esamību, kas — pat ja tas nav regulas veidā — kalpo par strīdīgā lēmuma tiesisko pamatu, lai panāktu tāda lēmuma atcelšanu, kurš tās skar tieši un individuāli, ja šai lietas pusei saskaņā ar EKL 230. pantu nav tiesību celt tiešu prasību pret šiem tiesību aktiem, kuri tām rada sekas un kurus tās nevar lūgt atcelt (Tiesas 1979. gada 6. marta spriedums lietā 92/78 *Simmmenthal*/Komisija, *Recueil*, 777. lpp., 39. un 40. punkts, un Vispārējās tiesas 2002. gada 20. marta spriedums lietā T-23/99 *LR AF 1998*/Komisija, *Recueil*, II-1705. lpp., 272. punkts).

207 Ņemot vērā, ka EKL 241. panta mērķis ir atļaut apstrīdēt kāda vispārpiemērojama tiesību akta piemērojamību tikai tad, ja tas ietekmē prasības iznākumu, vispārpiemērojamajam aktam, kura prettiesiskums tiek apgalvots, tieši vai netieši jābūt

piemērojamam lietā, kas ir prasības priekšmets, un jāpastāv tiešai juridiskai saiknei starp apstrīdēto individuālo lēmumu un attiecīgo vispārpiemērojamo aktu (Tiesas 1965. gada 31. marta spriedums lietā 21/64 *Macchiorlati Dalmas/Augstā iestāde, Recueil*, 227., 245. lpp., un 1966. gada 13. jūlija spriedums lietā 32/65 Itālija/Padome un Komisija, *Recueil*, 563., 594. lpp., Vispārējās tiesas 1993. gada 26. oktobra spriedums apvienotajās lietās T-6/92 un T-52/92 *Reinarz/Komisija, Recueil*, II-1047. lpp., 57. punkts; iepriekš 206. punktā minētais spriedums lietā *LR AF 1998/Komisija*, 273. punkts, un 2005. gada 29. novembra spriedums lietā T-64/02 *Heubach/Komisija*, Krājums, II-5137. lpp., 35. punkts).

208 Runājot par 1998. gada pamatnostādņēm, ir jānorāda, ka no to ievaddaļas izriet, ka tajās vispārēji un abstrakti ir noteikti kritēriji, kurus Komisija, piemērojot EKL 87. panta 3. punkta a) un c) apakšpunktu, ievēro, lai izvērtētu reģionālā atbalsta saderīgumu ar kopējo tirgu, un ka tās līdz ar to nodrošina to dalībvalstu tiesisko drošību, kuras piešķir šādu atbalstu. Precīzāk, 1998. gada pamatnostādņu 4.2. punktā ieviestais nosacījums attiecas uz jebkuru minētajās pamatnostādņēs paredzēto atbalstu neatkarīgi no tā priekšmeta, veida vai summas.

209 Turklāt apstrīdētajā lēmumā Komisija, izvērtējot strīdīgā atbalsta saderību ar kopējo tirgu, ir tieši atsaukusies uz 1998. gada pamatnostādņu 4.2. punktu. No tā izriet, ka, lai arī 1998. gada pamatnostādņu 4.2. punkts nav apstrīdētā lēmuma juridiskais pamats, tā kā šis lēmums ir balstīts uz EKL 88. panta 2. punktu un Līguma par Eiropas Ekonomikas zonu (EEZ) 62. panta 1. punkta a) apakšpunktu, šis nosacījums vispārēji un abstrakti ir noteicis, kā Komisija ir izvērtējusi attiecīgā atbalsta saderību ar kopējo tirgu.

210 Līdz ar to šajā gadījumā starp apstrīdēto lēmumu un vispārpiemērojamo aktu, kas ir 1998. gada pamatnostādnes, pastāv tieša juridiska saikne. Ņemot vērā, ka *SF Turistico Immobiliare* nebija tiesību lūgt atcelt pamatnostādnes kā vispārpiemērojamu aktu, tās

var būt iebildes par prettiesiskumu priekšmets (šajā ziņā pēc analogijas skat. iepriekš 206. punktā minēto spriedumu lietā *LR AF 1998/Komisija*, 272.–276. punkts).

211 No tā izriet, ka iebilde par 1998. gada pamatnostādņu prettiesiskumu ir pieņemama.

— Par lietas būtību

212 1998. gada pamatnostādņu 4.2. punktā ir noteikts, ka “atbalsta piešķiršanas nosacījumos ir jāparedz, ka pieteikums atbalsta saņemšanai tiek iesniegts pirms projekta izpildes uzsākšanas”. Argumenti, kurus prasītāji ir izvirzījuši savas iebildes par prettiesiskumu pamatošanai, ir vērsti uz to, lai būtībā norādītu, ka Komisijas minētās normas interpretācijā, saskaņā ar kuru šajā gadījumā aplūkotajai atbalsta shēmai nav attīstību veicinošas iedarbības tiktāl, ciktāl saskaņā ar to ir pieļaujams atbalsts, lai finansētu darbus, kas uzsākti pirms pieteikuma atbalsta saņemšanai iesniegšanas, nav ņemti vērā šī gadījuma apstākļi un tā ir pretrunā Kopienas politikas valsts atbalsta jomā loģikai.

213 Šajā ziņā ir jānorāda, ka Vispārējā tiesa jau ir nospriedusi, ka 1998. gada pamatnostādņu 4.2. punkts attiecas uz hronoloģiskas kārtības apstākli un līdz ar to attiecas uz piemērojamības laikā pārbaudi, kas ir pilnībā piemērota attīstību veicinošas ietekmes izvērtējumam. Šis vērtējums ir jāveic saistībā ar attiecīgā uzņēmuma lēmumu ieguldīt, ar kuru sākas dinamisks process, kas noteikti rada ekspluatācijas investīcijas (Vispārējās tiesas 2009. gada 14. janvāra spriedums lietā T-162/06 *Kronoply/Komisija*, Krājums, II-1. lpp., 80. punkts). Tāpat Tiesa ir atzinusi, ka secinājums par to, ka

atbalsts nav nepieciešams, tostarp var izrietēt no tā, ka ieinteresētais uzņēmums ir jau uzsācis atbalstu saņēmēju projektu vai ir pat to pabeidzis pirms pieteikuma atbalsta saņemšanai iesniegšanas kompetentajām iestādēm, kas izslēdz to, ka attiecīgajam atbalstam varētu būt bijusi attīstību veicinoša nozīme (Tiesas 2008. gada 15. aprīļa spriedums lietā C-390/06 *Nuova Agricast*, Krājums, I-2577. lpp., 69. punkts).

214 Neatkarīgi no šiem precedentiem ir jākonstatē, ka kritērijs, saskaņā ar kuru pieteikums ir jāiesniedz pirms projekta uzsākšanas, ir piemērots un atbilstošs.

215 Patiesībā 1998. gada pamatnostādņu 4.2. punktā minētais kritērijs ir vērst uz to, lai situācijā, kad nav iespējams pilnībā izvērtēt visus ekonomiskos aspektus, kas piemīt nākotnes atbalsta saņēmēju lēmumam veikt ieguldījumus, noskaidrotu, vai atbalsta pasākumam ir attīstību veicinoša iedarbība. Šajā ziņā no 1998. gada pamatnostādņu 2. punkta otrās līdz ceturtajai daļai izriet, ka Komisija principā reģionālo atbalstu apstiprina vienīgi atbalsta shēmas veidā, jo tā uzskata, ka individuālais atbalsts *ad hoc* neatbilst nosacījumam, saskaņā ar kuru jābūt nodrošinātam līdzsvaram starp atbalsta radītajiem konkurences izkropļojumiem un no atbalsta izrietošajiem ieguvumiem, kuri attiecas uz mazāk attīstītāka reģiona attīstīšanu. Komisijai, veicot paziņotās atbalsta shēmas saderības ar kopējo tirgu pārbaudi, pēc definīcijas nav zināmi atsevišķo iespējamo atbalsta shēmas izmantotāju un konkrēto projektu, kuriem iepriekš minētie var lūgt subsīdijas, īpašie apstākļi. Līdz ar to Komisijai, lai izvērtētu atbalsta shēmas saderību ar kopējo tirgu, ir jābalstās uz kritērijiem, kuri vai nu nav atkarīgi no nākotnes saņēmēju īpašajiem apstākļiem, vai arī ir vienādi visiem nākotnes saņēmējiem. Apstākļi, ka pieteikumam atbalsta saņemšanai jābūt iesniegtam, pirms tiek uzsākta subsidētā projekta īstenošana, ļauj nodrošināt, ka attiecīgais uzņēmums pirms minētā projekta uzsākšanas ir skaidri paudis savu gribu izmantot attiecīgo atbalsta shēmu. Tas tāpat ļauj izvairīties no situācijas, ka pieteikumi netiek iesniegti *ex post* par tādiem projektiem, kuru īstenošana tikusi uzsākta neatkarīgi no tā, vai atbalsta shēma pastāv. Ņemot vērā šos apsvērumus, vienkāršs secinājums, ka pieteikums atbalsta saņemšanai ir agrāks salīdzinājumā ar investīciju projekta uzsākšanu, ir vienkāršs kritērijs, kas

ir piemērots un atbilstošs, lai ļautu Komisijai prezumēt, ka pastāv attīstību veicinoša iedarbība.

- ²¹⁶ Turklāt tiktāl, ciktāl *SF Turistico Immobiliare*, lai pierādītu, ka 1998. gada pamatnostādņu 4.2. punkta piemērošana ir novedusi pie nepieņemama rezultāta, norāda uz tā ieguldījumu projekta īpašajiem apstākļiem, vēlreiz ir jāatgādina iepriekš 91. un 92. punktā minētie apsvērumi un judikatūra, saskaņā ar kuru atbalsta shēmas izvērtēšanas ietvaros Komisijai ir tiesības ierobežot savu vērtējumu, pārbaudot vienīgi minētās shēmas vispārējās un abstraktās iezīmes bez pienākuma izvērtēt tās atsevišķo saņēmēju īpašo situāciju.
- ²¹⁷ Līdz ar to ir jānoraida iebilde par 1998. gada pamatnostādņu prettiesiskumu.

Par pamatu, kas attiecas uz acīmredzamu kļūdu vērtējumā saistībā ar to, vai atbalstam ir attīstību veicinoša iedarbība

- ²¹⁸ Sardīnijas reģions, personas, kas iestājušās lietā, *SF Turistico Immobiliare*, *Timsas* un *Grand Hotel Abi d'Oru* apgalvo, ka Komisija nav pareizi novērtējusi strīdīgās shēmas attīstību veicinošo iedarbību, ņemot vērā vietējā tirgus īpašības un saimnieciskās darbības subjektu subjektīvo izpratni par atbalsta mehānismu darbību.
- ²¹⁹ Šajā ziņā iepriekš minētās personas izvirza vairākus argumentus, kas attiecas uz 1998. gada pamatnostādņu nepiemērojamību, tiesību normām attiecībā uz agrāku atbalsta shēmu, valsts tiesību aktu kontekstu, pārliecību, kas bija uzņēmumiem, ka tie

kopš Likuma Nr. 9/1998 pieņemšanas varēs izmantot tajā paredzēto atbalstu, kā arī strīdīgā atbalsta saņēmēju īpašo situāciju vai uzvedību.

Par argumentiem, kas attiecas uz strīdīgā atbalsta saņēmēju īpašo situāciju vai uzvedību

- 220 Sardīnijas reģions, kuru atbalsta personas, kas iestājušās lietā, apgalvo, ka no apstākļiem, kādi bija raksturīgi saņēmēju veiktajiem ieguldījumiem, izriet, ka Likums Nr. 9/1998, kaut arī tajā paredzētā atbalsta shēma vēl nebija ieguvusi savu galīgo formu, pilnībā pildīja savu attīstību veicinošo lomu. Atbalsta nepieciešamības nosacījuma pārkāpums tātad nav acīmredzams, jo visi saņēmēji pieteikumus atbalsta saņemšanai esot iesnieguši pēc Likuma Nr. 9/1998 stāšanās spēkā, kas tika paziņots Komisijai un ko tā tika apstiprinājusi. Turklāt vairāki saņēmēji esot izvēlējušies strīdīgo atbalsta shēmu, atsakoties no alternatīviem pasākumiem, kurus tie noteikti būtu varējuši izmantot, un gandrīz visiem esot vajadzējis ņemt banku aizdevumus, kuru nosacījumi, nepastāvot iecerētajam atbalstam, neatbilda saprātīgai uzņēmuma vadībai.
- 221 Sardīnijas reģions tādējādi uzskata, ka Komisija nevarēja secināt, ka saņēmēji būtu veikuši minētos ieguldījumus neatkarīgi no atbalsta, ne arī izslēgt attīstību veicinošo iedarbību ar vērtējumu, kas veikts *a posteriori*, pamatojoties uz grozīto tiesību aktu kontekstu, vienīgi tādēļ, ka pieteikums atbalsta saņemšanai nebija iesniegts pirms darbu uzsākšanas.
- 222 Personas, kas iestājušās lietā, piebilst, ka katrā ziņā atbalsta nepieciešamības vai attīstību veicinošās iedarbības neesamība gadījumā, kad darbi ir uzsākti pirms pieteikuma atbalsta saņemšanai iesniegšanas, ir tikai prezumpcija, kuru iespējams atspēkot, ja

saņēmēji vai valsts iestādes iesniedz Komisijai pierādījumus par to, ka attīstību veicinošās iedarbības un nepieciešamības kritēriji ir izpildīti. Šajā gadījumā Komisijai tā vietā, lai slēptos aiz formālā kritērija, saskaņā ar kuru pieteikumam jābūt agrākam par darbu uzsākšanu, esot bijis jāizvērtē, vai tā tas bija šajā gadījumā.

223 *SF Turistico Immobiliare* pārmet Komisijai, ka tā ir izslēgusi to, ka attīstību veicinošās iedarbības kritērijs pastāv ne tikai attiecībā uz darbiem, kuros būvdarbi tika uzsākti pirms pieteikuma atbalsta saņemšanai iesniegšanas, bet arī attiecībā uz darbiem, kuri ir daudz svarīgāki un funkcionāli neatkarīgi un saistībā ar kuriem pieteikums atbalsta saņemšanai tika iesniegts pirms darbu uzsākšanas, lai gan paziņojums par prettiesiskumu bija jāattiecinā vienīgi uz darbiem, kas īstenoti pirms pieteikuma atbalsta saņemšanai iesniegšanas. Patiesībā, ja Komisija vēlējās pārliecināties, ka attīstību veicinošā iedarbība ir saglabāta pilnībā, tā būtu varējusi pieņemt vienīgi nosacītu lēmumu, precizējot, ka atbalsts ir saderīgs ar kopējo tirgu ar nosacījumu, ka izdevumi, kas radušies pirms pieteikuma atbalsta saņemšanai iesniegšanas, paliek uzņēmumu ziņā. Tas būtu ļāvis Komisijai “pasargāt” atbalstu no tādas Likuma Nr. 9/1998 piemērošanas, kas atzīta par kļūdainu un ko Sardīnijas reģions izdarījis ar Rezolūciju Nr. 33/6.

24 *Timsas* un *Grand Hotel Abi d'Oru* apgalvo, ka saistībā ar attīstību veicinošo iedarbību Komisija esot tikai apstiprinājusi, ka nav iespējams pārcelt attīstību veicinošo iedarbību no vienas shēmas uz otru. Šie uzņēmumi atgādina, ka tie pieteikumus attiecībā uz strīdīgo shēmu iesniedza vienīgi tādēļ, ka bija beigušies tādas agrākās atbalsta shēmas ietvaros pieejamie finanšu līdzekļi, kas bija pielīdzināma strīdīgajai shēmai un kuras ietvaros tie bija iesnieguši pieteikumus par tiem pašiem projektiem. Līdz ar to neesot taisnība, ka tie darbus uzsāka pirms pieteikuma atbalsta saņemšanai iesniegšanas, un tādējādi neesot nekādu šaubu par to, ka pastāv un turpina pastāvēt attīstību veicinošā iedarbība.

225 Komisija apstrīd prasītāju argumentus.

- 226 Pirmkārt, ir jāatgādina iepriekš 213.–215. punktā izdarītie secinājumi, saskaņā ar kuriem kritērijs saistībā ar to, ka pieteikums atbalsta saņemšanai ir jāiesniedz pirms projektu īstenošanas, ir piemērots un atbilstošs, lai novērtētu atbalsta shēmas attīstību veicinošo iedarbību. Līdz ar to šī pamata ietvaros nav jāapšaubā šis kritērijs, bet vienīgi jāizvērtē, vai prasītāji ir pierādījuši, ka šajā gadījumā pastāvēja apstākļi, kas varēja nodrošināt strīdīgās atbalsta shēmas attīstību veicinošo iedarbību, pat ja pieteikums nebija iesniegts pirms attiecīgā projekta īstenošanas sākuma.
- 227 Otrkārt, vēlreiz ir jāatgādina, ka apstrīdētā lēmuma priekšmets bija atbalsta shēma, kas bija ieviesta ar Rezolūciju Nr. 33/6, nevis individuālais atbalsts, ko prasītāji bija saņēmuši saskaņā ar šo shēmu, un ka Komisijai tāpat nebija pienākuma izvērtēt individuālo saņēmēju īpašos apstākļus — uzdevums, kas jāveic Itālijas iestādēm, atgūstot atbalstu no katra saņēmēja (skat. iepriekš 91. un 92. punktu). Tādējādi šī pamata kontekstā kā nebūtiski ir jānoraida argumenti, kas attiecas uz saņēmēju īpašo situāciju vai uzvedību.
- 228 Tātad ir jānoraida iepriekš 220.–224. punktā norādītie argumenti un ir jāpārbauda vienīgi tie argumenti, kuri vispārīgā veidā attiecas uz strīdīgo shēmu.

Par argumentu, saskaņā ar kuru pats Likuma Nr. 9/1998 spēkā stāšanās fakts vien radīja uzņēmumiem pārlicību, ka tie varēs izmantot atbalstu

- 229 Personas, kas iestājušās lietā, apstiprina, ka Likumā Nr. 9/1998 kopš tā spēkā stāšanās 1998. gada 5. aprīlī vienlaicīgi detalizēti bija noteikti objektīvi kritēriji, kuriem

jāatbilst saņēmējiem, projekti, kuriem tiks piešķirts atbalsts, kā arī attiecīgajai shēmai piešķirtās naudas summas. Patiesībā Rezolūcijās Nr. 33/4 un 33/6 bija atgādināts vienīgi Likuma Nr. 9/1998 3. pants, negrozot un neprecizējot kritērijus, kuriem jāatbilst atbalstam, lai tas būtu pieļaujams. Līdz ar to esot skaidrs, ka uzņēmums, kas atbilda šiem kritērijiem, varēja likumīgi paļauties, ka tam tiks piešķirts šis atbalsts un līdz ar to justies mudināts uzsākt darbu īstenošanu.

230 Komisija noraida personu, kas iestājušās lietā, argumentus.

231 Vispirms ir jānorāda, ka šī argumenta juridiskā nozīme ir jānošķir no to argumentu juridiskās nozīmes, kas attiecas uz saņēmēju tiesiskās palāvības aizsardzību, kas tiek aplūkota 268. un nākamajos punktos, pat ja faktiskie apstākļi, kas ir ņemami vērā, lai pārbaudītu visus šos argumentus, pēc būtības ir identiski. Patiesībā jautājums par strīdīgā atbalsta attīstību veicinošo iedarbību attiecas uz pārbaudi, vai šis atbalsts ir saderīgs ar kopējo tirgu, lai gan jautājums par to, vai pastāvēja saņēmēju iespējamā tiesiskā palāvība, attiecas uz rīkojuma atgūt atbalstu, kas ietverts apstrīdētajā lēmumā, likumības pārbaudi. Tomēr abos gadījumos ir jāizvērtē, kādā mērā Likuma Nr. 9/1998 pieņemšana pati par sevi varēja radīt attiecīgajā shēmā paredzētajiem uzņēmumiem pārliecību, ka tie varēs saņemt šajā likumā paredzēto atbalstu.

232 Šajā ziņā ir jānorāda, ka atbalsta pasākuma vai atbalsta shēmas saderīguma ar kopējo tirgu novērtēšana ir ekskluzīvā Komisijas, kuras rīcību kontrolē Savienības tiesas, kompetencē (Tiesas 1977. gada 22. marta spriedums lietā 78/76 *Steinike & Weinlig, Recueil*, 595. lpp., 9. punkts; 1991. gada 21. novembra spriedums lietā C-354/90 *Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires* un *Syndicat national des négociants et transformateurs de saumon, Recueil*, I-5505. lpp., 14. punkts, un 2007. gada 18. jūlija spriedums lietā C-119/05 *Lucchini*, Krājums, I-6199. lpp., 52. punkts). Līdz ar to, ja Komisija nav pieņēmusi lēmumu par paziņota atbalsta

saderību, vienīgi apstākļi, ka valsts iestādes ir pieņēmušas tiesību noteikumus, kuros ir paredzēta atbalsta shēmas ieviešana, nevar viest iespējamajiem šīs shēmas izmantotājiem pārliecību, ka tie varēs izmantot tajā paredzēto atbalstu (šajā ziņā skat. Tiesas 1990. gada 20. septembra spriedumu lietā C-5/89 Komisija/Vācija, *Recueil*, I-3437. lpp., 14. punkts, un 1997. gada 14. janvāra spriedumu lietā C-169/95 Spānija/Komisija, *Recueil*, I-135. lpp., 51. punkts).

- 233 Tātad šajā gadījumā vienīgi tas, ka Sardīnijas reģions bija pieņēmis Likumu Nr. 9/1998, nevarēja uzņēmumiem, kuri atbilda šajā likumā noteiktajiem kritērijiem, radīt pārliecību, ka tiem nākotnē tiks piešķirts atbalsts saskaņā ar šajā likumā paredzēto shēmu. It īpaši bija iespējams, ka izmeklēšanas procedūras ietvaros Komisija attiecīgo shēmu kvalificēs kā nesaderīgu ar kopējo tirgu vai pieprasīs grozīt uzņēmumu vai atbalstāmo projektu atbilstības kritērijus.
- 234 Turklāt tas, ka Komisija 1998. gada 12. novembrī pieņēma lēmumu par atbalsta apstiprināšanu, katrā ziņā pielika punktu iespējamajām cerībām, kuras potenciālajiem saņēmējiem varēja būt saistībā ar to projektu pieņemamību, kuri bija uzsākti pirms pieteikuma atbalsta saņemšanai iesniegšanas, jo šajā lēmumā, kā tas norādīts iepriekš 168. punktā, skaidri bija aizliegts piešķirt atbalstu šādiem projektiem saskaņā ar Likumā Nr. 9/1998 ieviesto shēmu.
- 235 Vēl ir jānorāda, ka personu, kas iestājušās lietā, apgalvojums, saskaņā ar kuru Likumā Nr. 9/1998 jau detalizēti bija paredzēti tostarp objektīvi kritēriji, kuriem jāatbilst projektiem, kuriem var piešķirt atbalstu, neatbilst patiesībai. Patiesībā, lai gan Likumā Nr. 9/1998 nebija ietverti noteikumi attiecībā uz saikni laikā starp pieteikuma atbalsta saņemšanai iesniegšanu un darbu uzsākšanu, Rīkojumā Nr. 285/1999, kā tas norādīts iepriekš 200. un 201. punktā, īpaši un izņēmuma veidā bija ieviests noteikums, saskaņā ar kuru shēmas pirmās piemērošanas laikā bija pieņemami projekti, kas uzsākti

pēc Likuma Nr. 9/1998 spēkā stāšanās un tātad pirms pieteikuma atbalsta saņemšanai iesniegšanas. No tā izriet, ka šo projektu pieņemamība nekādi neizriet no minētajā likumā paredzētās shēmas.

236 Tātad ir jānoraida personu, kas iestājušās lietā, arguments.

237 Līdz ar to un turklāt ņemot vērā jau iepriekš 184.–216. punktā izklāstītos faktus saistībā ar argumentiem, kas attiecas uz 1998. gada pamatnostādņu nepiemērojamību, agrākas atbalsta shēmas esamību un valsts tiesību aktu kontekstu, pamats, kas attiecas uz acīmredzamu kļūdu vērtējumā saistībā ar to, vai strīdīgajai shēmai ir attīstību veicinoša iedarbība, ir jānoraida kopumā.

Par pamatu, kas attiecas uz EKL 87. panta 3. punkta pārkāpumu

238 Personas, kas iestājušās lietā, un *SF Turistico Immobiliare* apgalvo, ka ar apstrīdēto lēmumu ir pārkāpts EKL 87. panta 3. punkts tiktāl, ciktāl strīdīgā shēma ar to ir atzīta par nesaderīgu ar kopējo tirgu.

239 Šajā ziņā personas, kas iestājušās lietā, norāda, ka ar Likumu Nr. 9/1998 tūrisma un viesnīcu nozarei tika piešķirtas priekšrocības, kas bija paredzētas agrākā shēmā, kuru Komisija bija apstiprinājusi, tāpat kā savu īstenošanas regulu, saskaņā ar atkāpi, kas noteikta EK līguma 87. panta 3. punkta a) apakšpunktā. Līdz ar to, atzīstot šo atbalsta shēmu par nesaderīgu ar kopējo tirgu tiktāl, ciktāl tas attiecas uz tūrisma un viesnīcu nozari, Komisija esot pārkāpusi minēto Līguma noteikumu.

240 *SF Turistico Immobiliare* apgalvo, ka Komisija ir apgriezusi otrādi pierādīšanas pienākumu, apstrīdētā lēmuma 70. apsvērumā uzskatot, ka Itālijas valsts iestādes nav izteikušas nekādus argumentus, kas liecinātu par to, ka attiecīgais atbalsts būtu atzīstams par saderīgu atbilstoši citiem Līguma noteikumiem, nevis EKL 87. panta 3. punkta a) apakšpunktam, lai gan Komisijai bija pienākums novērtēt, kāda atbalsta summa bija saderīga ar kopējo tirgu. It īpaši Komisija neesot aprēķinājusi summas, kas bija attiecināmas uz laika posmu pirms pieteikuma iesniegšanas, lai novērtētu ietekmi uz “pasākumu”, saistībā ar kuru šis izmaksas varēja ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm. Runājot par *SF Turistico Immobiliare* pieteikumu atbalsta saņemšanai, esot iespējams izšķirt, no vienas puses, pieteikumu, kas attiecas uz darbiem, kas uzsākti pirms pieteikuma iesniegšanas, un, no otras puses, pilnībā autonomu pieteikumu, kas attiecas uz darbiem, kas uzsākti pēc minētā pieteikuma iesniegšanas.

241 Komisija apstrīd šos argumentus.

242 Pirmkārt, ir jānoraida personu, kas iestājušās lietā, apgalvojums, saskaņā ar kuru Likumā Nr. 9/1998 bija noteikta vienīgi Komisijas agrāk apstiprinātas shēmas paplašināšana attiecībā uz tūrisma un viesnīcu nozari — iemesls, kādēļ šajā likumā paredzēto shēmu nevarēja atzīt par nesaderīgu ar kopējo tirgu.

243 Pirmām kārtām, apstrīdētajā lēmumā ietvertais atzinums par atbalsta nesaderību neattiecas uz atbalsta shēmu, kas bija ieviesta ar Likumu Nr. 9/1998 un ko Itālijas Republika bija paziņojusi un kas bija apstiprināta ar lēmumu par atbalsta apstiprināšanu. Patiesībā, kā arī norādīts iepriekš 87. punktā, Komisija joprojām uzskatīja, ka šī shēma ir saderīga ar kopējo tirgu. Savukārt tā ir šīs shēmas paplašināšana — pamatojoties uz Rezolūciju Nr. 33/6 — attiecībā uz projektiem, kuru īstenošana tika uzsākta pirms pieteikuma atbalsta saņemšanai iesniegšanas, kas tika atzīta par nesaderīgu ar kopējo tirgu.

244 Otrām kārtām, pat pieņemot, ka strīdīgā shēma nozīmēja Komisijas agrāk apstiprinātas shēmas paplašināšanu vai pagarināšanu, ir jāatgādina, kā norādīts iepriekš 190. punktā, ka atbalsta shēmas saderības ar kopējo tirgu novērtējumu nevar ietekmēt apstākļi, ka minētā shēma, iespējams, sekoja citām shēmām, attiecībā uz kurām Komisija bija apstiprinājusi konkrētus noteikumus.

245 Otrkārt, ir jānoraida arī *SF Turistico Immobiliare* izvirzītais iebildums, saskaņā ar kuru patiesībā Komisijai ir pienākums pierādīt, ka strīdīgais atbalsts nav saderīgs ar kopējo tirgu, bet Itālijas iestādēm nav pienākuma pierādīt pretējo.

246 Šajā sakarā vispirms ir jāatgādina, ka, ja Komisija nolemj uzsākt oficiālo izmeklēšanas procedūru, attiecīgajai dalībvalstij un attiecīgā pasākuma saņēmējiem ir jāizklāsta savi argumenti, lai pierādītu, ka aplūkotais pasākums nav atbalsts vai ka tas ir saderīgs ar iekšējo tirgu, jo oficiālās izmeklēšanas procedūras mērķis ir tieši radīt skaidrību Komisijai par visiem lietas faktiem kopumā. Patiesībā, kaut arī Komisijai, kad tā uzsāk oficiālo procedūru, tiek prasīts skaidri izteikt šaubas par atbalsta saderīgumu, lai ļautu dalībvalstij un ieinteresētajām personām labāk atbildēt, tomēr ir skaidrs, ka dalībvalstis un ieinteresētās personas ir tās, kurām ir jāklieš šīs šaubas un jāpierāda, ka attiecīgais pasākums atbilst izņēmuma nosacījumiem (šajā ziņā skat. iepriekš 132. punktā minēto spriedumu lietā *Ferriere Nord*/Komisija, 93. un 94. punkts un tajos minētā judikatūra). Konkrētāk, lai saistībā ar atbalsta apstiprināšanu saņemtu piekrišanu atkāpties no Līguma noteikumiem, attiecīgajai dalībvalstij saskaņā ar tās pienākumu sadarboties ar Komisiju ir jāsniedz visi pierādījumi, kas ļautu šai iestādei pārliecināties, ka ir izpildīti visi nosacījumi izņēmuma izdarīšanai (šajā ziņā skat. Tiesas 1993. gada 28. aprīļa spriedumu lietā C-364/90 Itālija/Komisija, *Recueil*, I-2097. lpp., 20. punkts; iepriekš 42. punktā minēto Vispārējās tiesas spriedumu lietā *Regione autonoma della Sardegna*/Komisija, 129. punkts, un Vispārējās tiesas 2006. gada 6. aprīļa spriedumu lietā T-17/03 *Schmitz-Gotha Fahrzeugwerke*/Komisija, Krājums, II-1139. lpp., 48. punkts).

247 Šajā gadījumā tas tātad bija Itālijas Republikas un, pakārtoti, strīdīgā atbalsta saņēmēju pienākums pierādīt, ka projekti, kuriem piešķirts atbalsts, bija saderīgi ar kopējo tirgu.

248 Turklāt, kā tas ir norādīts iepriekš 91. punktā, atbalsta shēmas gadījumā Komisijai principā nav jāveic individuālos gadījumos piešķirto atbalstu analīze, bet tā var vienīgi izvērtēt attiecīgās shēmas vispārējās iezīmes un tai nav jāizvērtē katrs šīs shēmas konkrētais piemērošanas gadījums.

249 Tātad ir jānoraida iepriekš 240. punktā izklāstītais *SF Turistico Immobiliare* arguments.

250 Līdz ar to ir jānoraida pamats, kas attiecas uz EKL 87. panta 3. punkta pārkāpumu.

Par pamatu, kas attiecas uz objektivitātes principa un konkurences aizsardzības principa pārkāpumu

251 Personas, kas iestājušās lietā, apgalvo, ka Likumā Nr. 9/1998 paredzētie atbalsti tika piešķirti arī desmit tūrisma uzņēmumiem, kuri bija uzsākuši darbus pirms likuma un Rezolūciju Nr. 33/4 un 33/6, ar kurām šis likums tiek īstenots, publicēšanas, taču pēc savu pieteikumu atbalsta saņemšanai iesniegšanas. Ņemot vērā kritērijus, kurus Komisija bija izvirzījusi, lai noteiktu attīstību veicinošo iedarbību, šie uzņēmumi bija tādā pašā situācijā kā personas, kas iestājušās lietā. Tomēr Komisija neesot pieprasījusi atgūt šiem desmit uzņēmumiem izmaksāto atbalstu, kas liecina par objektivitātes principa pārkāpumu.

252 Turklāt, pēc personu, kas iestājušās lietā, domām, desmit aplūkotie uzņēmumi sa-
līdzinājumā ar tām, kurām bija pienākums atlīdzināt jau saņemto atbalstu, esot sa-
ņēmuši nepamatotas priekšrocības. No tā izrietot starp tūrisma un viesnīcu nozares
uzņēmumiem pastāvošās konkurences pārkāpums.

253 Komisija nav tieši izteikusies par šī pamata pamatotību.

254 Vispirms ir jāprecizē, ka personas, kas iestājušās lietā, sava iestāšanās raksta 54. pun-
ktā atsauca uz desmit uzņēmumiem, kuri bija minēti Sardīnijas reģiona 2003. gada
14. aprīļa Komisijai adresētās vēstules 3.3. punktā un kuri bija iesnieguši pieteikumu
atbalsta saņemšanai Rikojumā Nr. 285/1999 — kas vēlāk tika atcelts — paredzētās
procedūras ietvaros. Kā tas norādīts iepriekš 198. punktā, no apstrīdētā lēmuma iz-
riet, ka Komisija piekrita Sardīnijas reģiona minētajā vēstulē paustajam viedoklim,
saskaņā ar kuru saistībā ar šo desmit uzņēmumu ieguldījumu projektiem ir jāņem
vērā pirmā pieteikuma datums. Līdz ar to tā uzskatīja, ka šiem desmit uzņēmumiem
piešķirtais atbalsts atbilda kritērijiem, saskaņā ar kuru pieteikumam par atbalsta sa-
ņemšanu jābūt iesniegtam pirms darbu uzsākšanas un ka tātad šie atbalsti nebija ne
nelikumīgi, ne arī nesaderīgi ar kopējo tirgu.

255 No tā izriet, ka šie desmit uzņēmumi nebija līdzīgā situācijā ar prasītājiem un per-
sonām, kas iestājušās lietā. Patiesībā, ja pēdējās minētās personas nebija iesniegušas
nevienu pieteikumu atbalsta saņemšanai pirms darbu uzsākšanas ieguldījumu pro-
jektos, aplūkotie desmit uzņēmumi bija faktiski iesnieguši pieteikumus, pamatojoties
uz īstenošanas rikojumu, kas vēlāk tika atcelts. No Kōpienu tiesību valsts atbalsta
kontroles jomā skatījuma jautājums par to, vai atbalsts ir saderīgs ar valsts īstenošanas
noteikumu formālajām prasībām, ir sekundārs. Līdz ar to, kā tas ir norādīts iepriekš
215. punktā, apstākļi, ka pieteikumam atbalsta saņemšanai jābūt iesniegtam, pirms
tiek uzsākta subsidētā projekta īstenošana, ļauj nodrošināt, ka attiecīgais uzņēmums
pirms minētā projekta uzsākšanas ir skaidri paudis savu gribu izmantot attiecīgo at-
balsta shēmu, kas ļauj izvairīties no situācijas, ka pieteikumi netiek iesniegti *ex post*

par tādiem projektiem, kuru īstenošana tiek uzsākta neatkarīgi no tā, vai atbalsta shēma pastāv.

- ²⁵⁶ Tā kā desmit uzņēmumi, kurus minēja personas, kas iestājušās lietā, šo prasību bija izpildījuši, bet prasītāji un pašas personas, kas iestājušās lietā, to nebija izpildījušas, šajā gadījumā nav bijusi nevienlīdzīga attieksme pret līdzīgām situācijām, ne arī objektivitātes pienākuma pārkāpums. No tā arī izriet, ka aplūkotajiem desmit uzņēmumiem salīdzinājumā ar personām, kas iestājušās lietā, nav piešķirtas nepamatotas konkurences priekšrocības.
- ²⁵⁷ Līdz ar to ir jānoraida pamats, kas attiecas uz objektivitātes principa un konkurences aizsardzības principa pārkāpumu.

Par pamatu, kas attiecas uz tiesiskās paļāvības aizsardzības principa pārkāpumu

Par Sardīnijas reģiona tiesisko paļāvību saistībā ar to, ka Likuma Nr. 9/1998 pieņemšanas laikā pamatnostādnes vēl nebija pieņemtas

- ²⁵⁸ Sardīnijas reģions apgalvo, ka Komisija, pārbaudot attiecīgās atbalsta shēmas saderību ar kopējo tirgu, neesot ņēmusi vērā tā tiesisko paļāvību. To, vai pastāv šāda tiesiskā paļāvība, Komisijai esot bijis jāizvērtē pēc savas ierosmes saskaņā ar Regulas Nr. 659/1999 14. pantu, atbilstoši kuram Komisija nevar pieprasīt atbalsta atgūšanu, ja tas ir pretrunā kādam Kopienas tiesību vispārējam principam.

- 259 Pirmkārt, Sardīnijas reģions šajā ziņā uzsver, ka pienākums pārliecināties, lai pieteikums atbalsta saņemšanai būtu iesniegts pirms projektu īstenošanas uzsākšanas, tieši izriet no 1998. gada pamatnostādnēm un tas nebija noteikts agrākajā reģionālā atbalsta shēmā. Otrkārt, pamatnostādnes *Oficiālajā Vēstnesī* esot publicētas dienu pēc Likuma Nr. 9/1998 publicēšanas. Līdz ar to Sardīnijas reģions uzskata, ka tam objektīvi nebija iespējams nodrošināt, lai Likums Nr. 9/1998 no paša sākuma būtu bijis saderīgs ar 1998. gada pamatnostādnēm.
- 260 Komisija apstrīd Sardīnijas reģiona izteiktos argumentus.
- 261 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru tiesības atsaukties uz tiesiskās paļāvības aizsardzību ir ikvienam, kas ir situācijā, kurā iestāde tam ir radījusi pamatotas cerības. Tomēr uz tiesiskās paļāvības aizsardzības principu nevar atsaukties persona, kas ir nodarījusi spēkā esošā tiesiskā regulējuma acīmredzamu pārkāpumu (Tiesas 1991. gada 16. maija spriedums lietā C-96/89 Komisija/Nīderlande, *Recueil*, I-2461. lpp., 30. punkts, un 2005. gada 14. jūlija spriedums apvienotajās lietās C-65/02 P un C-73/02 P *Thyssen-Krupp*/Komisija, Krājums, I-6773. lpp., 41. punkts; Vispārējās tiesas 2003. gada 9. aprīļa spriedums lietā T-217/01 *Forum des migrants*/Komisija, *Recueil*, II-1563. lpp., 76. punkts).
- 262 Šajā gadījumā, kā tika konstatēts iepriekš 177.–180. punktā, tiktāl, ciktāl Rezolūcijā Nr. 33/6 paredzētajos noteikumos nebija ievērots nosacījums, saskaņā ar kuru pieteikums atbalsta saņemšanai ir jāiesniedz pirms darbu uzsākšanas, Sardīnijas reģions bija ieviesis nelikumīgu atbalsta shēmu, jo tā nebija paziņota Komisijai. Sardīnijas reģions tāpat ir pārkāpis spēkā esošo tiesisko regulējumu, jo tas nebija ievērojis EKL 88. panta 3. punktu, kurā ir paredzēts, ka dalībvalstis nevar īstenot jaunus atbalstus, pirms Komisija nav pieņēmusi galīgo lēmumu par to saderību ar kopējo tirgu.
- 263 Šis pārkāpums bija acīmredzams, jo gan 1998. gada pamatnostādnēs, gan lēmumā par atbalsta apstiprināšanu bija tieši norādīts nosacījums, saskaņā ar kuru pieteikums ir jāiesniedz pirms darbu uzsākšanas.

- 264 Turklāt 1998. gada 28. septembra vēstulē Sardīnijas reģions apstiprināja Komisijai, ka “Likumā [Nr.9/1998] paredzēto atbalstu varēs saņemt vienīgi attiecībā uz iniciatīvām, kuras sāks realizēt pēc tam”. Šajā ziņā ir jāatgādina, ka pašā Likuma Nr. 9/1998 tekstā nav paredzēts piešķirt atbalstu ieguldījumu projektiem, kas uzsākti pirms pieteikuma atbalsta saņemšanai iesniegšanas. Līdz ar to nav noteicošais tas, ka likumdošanas procedūras laikā attiecībā uz šo likumu Sardīnijas reģions nevarēja ņemt vērā 1998. gada pamatnostādnes, kas tika publicētas iepriekšējā dienā pēc likuma pieņemšanas. Gluži pretēji, tiesību akti, kuros tika ieviesta iespēja pieteikumu atbalsta saņemšanai attiecībā uz jau uzsāktiem projektiem iesniegt retroaktīvi, proti, Rikojums Nr. 285/1999 un Rezolūcija Nr. 33/6, tika pieņemti attiecīgi 1999. gada 29. aprīlī un 2000. gada 27. jūlijā un tāpat tie tika pieņemti daudz vēlāk gan par 1998. gada pamatnostādņu publicēšanu, gan par lēmuma par atbalsta apstiprināšanu pieņemšanu.
- 265 Visbeidzot, no paša Rezolūcijas Nr. 33/6 teksta izriet, ka Sardīnijas reģions pilnībā apzinājās, ka tādu pieteikumu atbalsta saņemšanai pieņemšana, kas bija iesniegti attiecībā uz jau uzsāktiem projektiem, pārkāptu Kopienu tiesības, jo Rezolūcijā Nr. 33/6 bija minēts valsts reģionālās administrācijas atbildības pienākums, “kas izriet no tādu direktīvu oficiālās publicēšanas, kurās ietvertas norādes, kas kā šajā gadījumā nav saskaņā ar ES priekšrakstiem”.
- 266 Tātad saskaņā ar iepriekš 261. punktā minēto judikatūru Sardīnijas reģions nevar atsaukties uz tiesiskās palāvības aizsardzības principu.
- 267 Līdz ar to ir jānoraida pamats, kas balstīts uz šī principa pārkāpumu, tiktāl, ciktāl tas ir pamatots ar iespējamo Sardīnijas reģiona tiesisko palāvību.

Par saņēmēju tiesisko palāvību, kas izriet no agrāka lēmuma par atbalsta apstiprināšanu un šī gadījuma apstākļiem

- 268 Sardīnijas reģions, personas, kas iestājušās lietā, *SF Turistico Immobiliare, Timsas* un *Grand Hotel Abi d'Oru* apgalvo, ka aplūkotā atbalsta saņēmēji varēja atsaukties uz tiesisko palāvību attiecībā uz saņemtā atbalsta saderību ar kopējo tirgu. Šī palāvība it īpaši esot aizsargāta atbilstoši Regulas Nr. 659/1999 14. pantam.
- 269 Pēc šo lietas dalībnieku domām, strīdīgā atbalsta saņēmēju palāvība izrietot no lēmuma par atbalsta apstiprināšanu esamības, apstākļa, ka jau pašā Likumā Nr. 9/1998 bija precizēti visi nepieciešamie kritēriji individuālā atbalsta saņemšanai, Itālijas iestāžu dotajiem apliecinājumiem un Komisijas 2000. gada 12. jūlija lēmuma līdz 2006. gada 31. decembrim neizvirzīt iebildumus pret ieguldījumu atbalsta shēmu Itālijas mazāk attīstītajiem reģioniem (valsts atbalsts N 715/99 - Itālija), kura kopsavilkums tika publicēts *Oficiālajā Vēstnesī* (OV C 278, 26. lpp.) un kurš attiecās uz atbalsta shēmu, kas paredzēta 1992. gada 19. decembra *legge n. 488/92, conversione in legge, con modificazioni, del decreto-legge 22 ottobre 1992, n. 415, concernente rifinanziamento della legge 1 marzo 1986, n. 64, recante disciplina organica dell'intervento straordinario nel Mezzogiorno* (Likums Nr. 488/92, ar kuru pēc grozījumu izdarīšanas par likumu pārveidots 1992. gada 22. oktobra Dekrētlikums Nr. 415 par refinansēšanu attiecībā uz 1986. gada 1. marta Likumu Nr. 64, ar ko nosaka vienotus noteikumus attiecībā uz ārkārtas intervences pasākumiem *Mezzogiorno*) (1992. gada 21. decembra *GURI* Nr.° 299, 3. lpp., un kļūdas labojums — 1992. gada 23. decembra *GURI* Nr.° 301, 40. lpp.), un kurā bija paredzēts, ka attaisnojamie izdevumi ir tādi, kas radušies pēc tās dienas, kurā bija beidzies termiņš pieteikumu iesniegšanai attiecībā uz uzaicinājumu, kas bija izdots pirms tā uzaicinājuma, uz kuru attiecas pieteikums.
- 270 Viņu palāvību esot stiprinājis Rikojums Nr. 285/1999 un Rezolūcija Nr. 33/6, Sardīnijas reģiona administratīvo dienestu skaidrojumi saistībā ar atbalsta saderību ar kopējo tirgu, apstākļi, ka Sardīnijas reģions regulāri apmierināja pieteikumus par atbalsta

apmaksu, un lēnā gaita, kādā Komisija rīkojās, nepieņemot atbalsta pārskaitīšanas izpildes atlikšanu.

- 271 *SF Turistico Immobiliare* uzsver, ka šo paļāvību nevarot atspēkot apstākļi, ka Komisijai netika paziņots ne Rīkojums Nr. 285/1999, ne arī Rezolūcija Nr.° 33/6. Pēc *SF Turistico Immobiliare* domām, esot pārmērīgi gaidīt no saņēmējiem, lai tie Sardīnijas reģionam pieprasītu formālu pierādījumu tam, ka Komisijai ir paziņoti visi pasākumi, kam ir ietekme uz procedūru, vai arī lai tie pēc atbalsta saņemšanas prasītu Komisijai, vai tai tika paziņoti visi sekojošie un potenciāli svarīgie akti.
- 272 Komisija nepiekrīt prasītāju un personu, kas iestājušās lietā, izvirzītajiem argumentiem.
- 273 No pastāvīgās judikatūras izriet, ka tiesības atsaukties uz tiesisko paļāvību ir pakārtotas trīs kumulatīvu nosacījumu izpildei. Pirmkārt, Kopienų administrācijai ieinteresētajai personai ir jābūt sniegušai precīzu, beznosacījumu un saskaņotu apliecinājumu no kompetentiem un uzticamiem avotiem. Otrkārt, šim apliecinājumam jābūt tādām, kas var radīt tiesisku paļāvību personai, uz kuru tas attiecas. Treškārt, sniegtajam apliecinājumam ir jāatbilst piemērojamajiem tiesību noteikumiem (skat. Vispārējās tiesas 2005. gada 30. jūnija spriedumu lietā T-347/03 *Branco/Komisija*, Krājums, II-2555. lpp., 102. punkts un tajā minētā judikatūra; 2006. gada 23. februāra spriedumu lietā T-282/02 *Cementbouw Handel & Industrie/Komisija*, Krājums, II-319. lpp., 77. punkts, un 2009. gada 30. jūnija spriedumu lietā T-444/07 *CPEM/Komisija*, Krājums, II-2121. lpp., 126. punkts).
- 274 Tomēr atsauce uz tiesisko paļāvību par valsts atbalsta likumību pēc būtības, neskarot īpašus apstākļus, var tikt izdarīta vienīgi tad, ja šis atbalsts ticis piešķirts, ievērojot EKL 88. pantā paredzēto procedūru. Patiesībā rūpīgam saimnieciskās darbības subjektam parasti būtu jāspēj pārliecināties, vai šī procedūra ir tikusi ievērota (iepriekš

232. punktā minētie Tiesas 1990. gada 20. septembra spriedums lietā Komisija/Vācija, 14. punkts, 1997. gada 14. janvāra spriedums lietā Spānija/Komisija, 51. punkts, un 1997. gada 20. marta spriedums lietā *C-24/95 Alcan Deutschland, Recueil*, I-1591. lpp., 25. punkts).

²⁷⁵ Šajā gadījumā, kā arī norādīts iepriekš 168. un 180. punktā, lēmumā par atbalsta apstiprināšanu skaidri bija norādīts, ka Komisijas apstiprinājums attiecās vienīgi uz atbalstu projektiem, kuri bija uzsākti pēc pieteikuma atbalsta saņemšanai iesniegšanas, un strīdīgais atbalsts, kas neatbilda šiem nosacījumiem, tātad, ievērojot EKL 88. paredzēto procedūru, netika piešķirts. No iepriekšējā punktā minētās judikatūras izriet, ka strīdīgā atbalsta saņēmēji principā nevar atsaukties uz tiesisko paļāvību par šī atbalsta likumību.

²⁷⁶ Protams, judikatūrā nelikumīga atbalsta saņēmējiem nav izslēgta iespēja atgūšanas procedūras ietvaros atsaukties uz īpašiem apstākļiem, uz kuriem tie likumīgi varēja balstīt savu tiesisko paļāvību par šī atbalsta likumību, lai iebilstu pret atbalsta atmaksāšanu (iepriekš 232. punktā minētais 1990. gada 20. septembra spriedums lietā Komisija/Vācija, 16. punkts; Vispārējās tiesas 1998. gada 15. septembra spriedums apvienotajās lietās T-126/96 un T-127/96 *BFM* un *EFIM*/Komisija, *Recueil*, II-3437. lpp., 69. punkts, un iepriekš 132. punktā minētais spriedums lietā *Fleuren Compost*/Komisija, 136. punkts).

²⁷⁷ Tomēr no Tiesas judikatūras (iepriekš 232. punktā minētais 1990. gada 20. septembra spriedums lietā Komisija/Vācija, 13.–16. punkts, un iepriekš 274. punktā minētais spriedums lietā *Alcan Deutschland*, 24. un 25. punkts) netieši izriet, kā arī Vispārējā tiesa vairākkārt nepārprotami ir nospriedusi (Vispārējās tiesas 1995. gada 8. jūnija spriedums lietā T-459/93 *Siemens*/Komisija, *Recueil*, II-1675. lpp., 104. un 105. punkts; 1998. gada 27. janvāra spriedums lietā T-67/94 *Ladbroke Racing*/Komisija, *Recueil*, II-1. lpp., 83. punkts, un iepriekš 132. punktā minētais spriedums lietā *Fleuren Compost*/Komisija, 137. punkts), ka minētie saņēmēji, balstoties uz attiecīgajiem valsts tiesību noteikumiem, var atsaukties uz šādiem izņēmuma apstākļiem

tikai valsts tiesās notiekošas atgūšanas procedūras ietvaros, jo vienīgi valsts tiesas ir kompetentas — vajadzības gadījumā pēc tam, kad tās uzdevušas Tiesai prejudiciālus jautājumus saistībā ar interpretāciju, — izvērtēt attiecīgos apstākļus.

278 Katrā ziņā nevienu apstākli, kuru šajā gadījumā izvirzījuši prasītāji vai personas, kas iestājušās lietā, nevar uzskatīt par tādu, kas pamatotu apstrīdētā lēmuma atcelšanu.

279 Pirmkārt, tiktāl, ciktāl ir apgalvots, ka iespējamā saņēmēju tiesiskā paļāvība bija balstīta uz lēmumu par atbalsta apstiprināšanu un apstākli, ka jau pašā Likumā Nr. 9/1998 bija precizēti visi nepieciešamie kritēriji individuālā atbalsta saņemšanai, tādējādi, ka visi potenciālie saņēmēji, kas atbilda šiem kritērijiem, cerēja saņemt atbalstu, no 232.–234. punktā izdarītajiem secinājumiem, kā arī no iepriekš minētā 168. punkta izriet, ka ne Likuma Nr. 9/1998 pieņemšana, ne arī lēmums par atbalsta apstiprināšanu nevarēja būt pamats pārliecībai, ka saņēmēji varēs likumīgi izmantot strīdīgo atbalstu. Līdz ar to arī šie tiesību akti nevar būt pamats, lai strīdīgā atbalsta saņēmējiem rastos tiesiskā paļāvība.

280 Arī no Vispārējās tiesas 2001. gada 5. jūnija sprieduma lietā T-6/99 *ESF Elbe-Stahlwerke Feralpi/Komisija* (*Recueil*, II-1523. lpp.) 189. punkta, uz kuru atsaucas Sardinijas reģions, neizriet nekas cits. Patiesībā, kā arī Komisija pareizi norādījusi, lietā, kurā taisīts minētais spriedums, un pretēji šīs lietas apstākļiem tā aplūkotos atbalstus bija tieši atļāvusi ar lēmumu, kurš bija pieņemts pēc tam, kad attiecīgā dalībvalsts par šo atbalstu bija pienācīgi paziņojusi. Tieši šī iemesla dēļ Vispārējā tiesa uzskatīja, ka aplūkotā atbalsta atgūšana no saņēmējiem bija pretrunā tiesiskās aizsardzības paļāvības aizsardzības principam, neraugoties uz to, ka Komisija vēlāk, pamatojoties uz jaunu informāciju, konstatēja atbalsta nesaderību ar kopējo tirgu (iepriekš minētais spriedums lietā *ESF Elbe-Stahlwerke Feralpi/Komisija*, 188. un 189. punkts).

281 Otrkārt, saistībā ar Itālijas iestāžu sniegtajiem apliecinājumiem, Rikojumu Nr. 285/1999, Rezolūciju Nr. 33/6, Sardīnijas reģiona administratīvo dienestu skaidrojumiem attiecībā uz atbalsta saderību ar kopējo tirgu un apstākli, ka Sardīnijas reģions regulāri atbalstīja pieteikumus par atbalsta atmaksāšanu, ir jākonstatē, ka visi šie fakti izriet no valsts iestāžu rīcības. Tie tāpat neatbilst pirmajam iepriekš 273. punktā minētās judikatūras nosacījumam, saskaņā ar kuru tā ir Kopienu administrācija, kurai ieinteresētajām personām bija jāsniedz tādi apliecinājumi, uz kuriem šie pēdējie var balstīt savu paļāvību.

282 Treškārt, saistībā ar Komisijas iespējamo procedūras ilgumu, neraugoties uz iepriekš 100. punktā norādīto, ka sākotnējās izskatīšanas procedūras ilgums šajā gadījumā nav kvalificējams par pārmērīgu, Komisija pareizi apgalvo, ka jebkurai tās bezdarbībai nav nozīmes, ja atbalsta shēma tai netika paziņota (Tiesas 2004. gada 11. novembra spriedums apvienotajās lietās C-183/02 P un C-187/02 P *Demesa un Territorio Histórico de Álava*/Komisija, Krājums, I-10609. lpp., 52. punkts).

283 Ceturtkārt, Komisijas 2000. gada 12. jūlija lēmums attiecībā uz atbalsta shēmu, kas paredzēta Likumā Nr. 448/92, kurā bija noteikts, ka pie zināmiem nosacījumiem ir pieņemami izdevumi, kas radušies pirms pieteikuma atbalsta saņemšanai iesniegšanas, arī nevarēja būt pamats strīdīgā atbalsta saņēmēju tiesiskajai paļāvībai. Patiesībā jāatgādina, ka EKL 87. panta 1. punktā paredzētais vispārējais princips aizliedz valsts atbalstu. Saskaņā ar judikatūru atkāpes no šī principa ir jāinterpretē šauri (iepriekš 132. punktā minētais spriedums lietā *Fleuren Compost*/Komisija, 75. punkts). No minētā izriet, ka lēmums neizvirzīt iebildumus pret atbalsta shēmu attiecas tikai uz šajā shēmā ietilpstošā atbalsta faktisku piešķiršanu un tāpat tas nevar būt pamats līdzīgu nākotnes atbalsta projektu iespējamo saņēmēju tiesiskajai paļāvībai saistībā ar to, ka aplūkotais atbalsts ir saderīgs ar kopējo tirgu (šajā ziņā skat. Vispārējās tiesas

2008. gada 2. decembra spriedumu apvienotajās lietās T-362/05 un T-363/05 *Nuova Agricast* un *Cofra*/Komisija, Krājuma nav publicēts, 80. punkts).

284 Līdz ar to ir jānoraida pamats, kas attiecas uz tiesiskās paļāvības aizsardzības principa pārkāpumu.

Par pamatu, kas attiecas uz de minimis atbalsta noteikumu pārkāpumu

285 Personas, kas iestājušās lietā, un *SF Turistico Immobiliare* apgalvo, ka Komisija ir pārkāpusi *de minimis* atbalsta jomā piemērojamos noteikumus.

286 Šajā ziņā personas, kas iestājušās lietā, apgalvo, ka Komisijai esot vajadzējis piespriest Sardīnijas reģionam atgūt tikai to daļu no izmaksātās atbalsta summas, kas pārsniedz Komisijas 2006. gada 15. decembra Regulas (EK) Nr. 1998/2006 par [EKL] 87. un 88. panta piemērošanu *de minimis* atbalstam (OV L 379, 5. lpp.) 2. pantā noteikto augšējo robežu EUR 200 000 apmērā, vai vismaz to summu, kas pārsniedz Regulas Nr. 69/2001 2. pantā noteikto augšējo robežu EUR 100 000 apmērā.

287 *SF Turistico Immobiliare* piebilst, ka, atzīstot, ka izdevumus, kas radušies pirms pieteikuma atbalsta saņemšanai iesniegšanas, nevar uzskatīt par tādiem, kas veikti saskaņā ar *de minimis* atbalstu, Komisija nav ņēmusi vērā Sardīnijas reģiona teritorijas īpašo situāciju, kas izriet no pretrunīgu noteikumu pārklāšanās, kuri nāk no dažādiem avotiem un kuri visus aicina pieteikties atbalstam tūrisma nozarē.

- 288 Saskaņā ar *SF Turistico Immobiliare* viedokli *de minimis* atbalsts ir atbrīvots no paziņošanas prasības un uz to attiecas “jebkurš publiskā sektora atbalsts”, neraugoties uz iespēju saņemt citu atbalstu saistībā ar šo pašu projektu. Vārdus “uz visu projektu kopumā” Komisija, pamatojoties uz pirmajiem izdevumiem, kas norādīti pieteikumam pievienotajā aprēķinā, esot interpretējusi pārāk formāli.
- 289 Komisija noraida šos argumentus.
- 290 Vispirms ir jānoskaidro, kuri no dažādajiem secīgajiem instrumentiem *de minimis* atbalsta jomā ir piemērojami laikā šīs lietas faktiskajiem apstākļiem. Patiesībā šī joma secīgi ir bijusi Komisijas paziņojuma par *de minimis* atbalstu (OV 1996, C 68, 9. lpp.), Regulas Nr. 6/2001 un Regulas Nr. 1998/2006 priekšmets.
- 291 Saskaņā ar Regulas Nr. 69/2001 preambulas 5. apsvēruma trešo teikumu un Regulas Nr. 1998/2006 preambulas 10. apsvērumu *de minimis* atbalsts ir jāuzskata par piešķirtu brīdī, kad likumīgās tiesības saņemt atbalstu ir nodotas saņēmējam saskaņā ar piemērojamajām valsts tiesībām. Šajā ziņā ir jānorāda, ka no dažādām tabulām, kas ietvertas Sardīnijas reģiona 2003. gada 14. aprīļa vēstulē, izriet, ka pieteikumi atbalsta saņemšanai, kas attiecas uz strīdīgajiem atbalstiem, bija iesniegti laika posmā no 2001. gada 20. janvāra līdz 31. martam. No tā izriet, ka datums, kurā šis atbalsts tika piešķirts, nevar būt bijis agrāks par 2001. gada aprīli. Tomēr saskaņā ar Regulas Nr. 69/2001 4. panta 1. punktu šī regula stājās spēkā 2001. gada 2. februārī, divdesmit pirmajā dienā pēc tās publicēšanas *Oficiālajā Vēstnesī* 2001. gada 13. janvārī. Līdz ar to šajā gadījumā ir jāpiemēro *de minimis* atbalsta noteikumi, kas ietverti Regulā Nr. 69/2001.

292 Turklāt saistībā ar aplūkoto noteikumu saturu Regulas Nr. 69/2001 2. pantā, kura nosaukums ir “*De minimis* atbalsts”, ir paredzēts:

“1. Uzskata, ka atbalsta pasākumi neatbilst visiem Līguma 87. panta 1. punkta kritērijiem un tātad uz tiem neattiecas 88. panta 3. punkta prasība par paziņošanu, ja tie atbilst 2. un 3. punkta noteikumiem.

2. Vienam uzņēmumam piešķirtais *de minimis* atbalsts trīs gadu laikā posmā nepārsniedz EUR 100 000. Šo augšējo robežu piemēro neatkarīgi no atbalsta veida vai īstenojamā mērķa.

[..]”

293 Turklāt saskaņā ar Regulas Nr. 69/2001 preambulas 5. apsvēruma piekto teikumu “*de minimis* atbalsta noteikums neskar uzņēmumu iespēju saņemt valsts atbalstu arī šim pašam projektam, ko apstiprinājusi Komisija vai uz ko attiecas grupas atbrīvojuma regula”.

294 Visbeidzot šajā gadījumā apstrīdētajā lēmumā saistībā ar *de minimis* noteikuma piemērošanu ir ietverta šāda informācija:

295 Atbilstoši apstrīdētā lēmuma 68. apsvērumam:

“Komisija nevar pieņemt Itālijas varas iestāžu argumentus attiecībā uz *de minimis* noteikumu, jo *de minimis* noteikumu nevar izmantot, lai apietu [1998. gada]

pamatnostādņēs ietvertu pienākumu, ka stimulēšanas ietekmes [attīstību veicinošas iedarbības] principa ievērošanai pieteikums jāiesniedz pirms darba sākšanas projektā. Attiecīgai summai jāattiecas uz projektu kopumā, nevis tikai uz to daļu, kas piešķirta pirms pieteikuma iesniegšanas atbalsta saņemšanai. Komisija nevar piekrist ierosinājumam par atbilstīgu uzskatīt sākotnējo projekta īstenošanas darbu saskaņā ar *de minimis* noteikumu, tādējādi izslēdzot to no [1998. gada] pamatnostādņu darbības jomas.”

296 Apstrīdētā lēmuma 73. apsvērumā Komisija skaidro:

“Konstatētā [atbalsta, kas piešķirts saskaņā ar Rezolūciju Nr. 33/6] nesaderība attiecas uz visu atbalstu, kas piešķirts projektiem, kuru attaisnotās izmaksas radušās pirms pieteikuma iesniegšanas atbalsta saņemšanai, pamatojoties uz attiecīgajiem īstenošanas pasākumiem, kas bija spēkā attiecīgajā laikposmā, kad tika iesniegts pieteikums, tādā apjomā, kas pārsniedz *de minimis* atbalsta apjomu, ko saņēmējam varēja piešķirt attiecīgajā laikposmā un kas aprēķināts saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 69/2001 2. pantu.”

297 No šiem diviem apsvērumiem, skatot tos kopā, izriet, ka Komisija nav domājusi pilnībā izslēgt *de minimis* noteikuma piemērošanu strīdīgajam atbalstam. Šajā ziņā ir jāatgādina, ka Komisija apstrīdētajā lēmumā ir lēmusi vienīgi par to atbalsta shēmu, kas tika grozīta ar Rezolūciju Nr. 33/6. Līdz ar to apstrīdētajā lēmumā nekādā ziņā nav izslēgta *de minimis* noteikuma piemērošana attiecībā uz dažiem individuālajiem atbalstiem, kas piešķirti saskaņā ar šo shēmu.

298 Turpretī Komisija ir atzinusi, ka minētā noteikuma piemērošana nozīmētu, ka par attiecīgo projektu saņemtā kopējā atbalsta summa ir mazāka par attiecīgajam uzņēmumam pieejamo *de minimis* augšējo robežu, un ka līdz ar to no atgūstamās atbalsta

summas nebija iespējams atskaitīt summu, kas atbilst šai augšējai robežai, ne arī ņemt vērā vienīgi to summu, kas atbilst pirms pieteikuma atbalsta saņemšanai iesniegšanas faktiski pabeigtajiem darbiem.

299 Lietas dalībnieki tātad vienīgi šaubās par to, vai, lai piemērotu *de minimis* noteikumu, ir iespējams sadalīt atbalstu konkrētam projektam tādējādi, lai minēto noteikumu varētu piemērot summām, kas ir mazākas par piemērojamo augšējo robežu, vai — gluži pretēji — atbalsts konkrētam projektam ir uzskatāms par nedalāmu un ir jāizslēdz *de minimis* noteikuma piemērošana atbalstam, kas pārsniedz augšējo robežu.

300 Tā kā Regulā Nr. 69/2001 šajā ziņā nav minēti skaidri noteikumi, šis jautājums ir jāizvērtē, ņemot vērā *de minimis* noteikuma mērķi.

301 Šajā ziņā ir jānorāda, ka Paziņojuma par Kopienas pamatnostādņēm valsts atbalstam maziem un vidējiem uzņēmumiem (OV 1992, C 213, 2. lpp.) 3.2. punktā Komisija pirmo *de minimis* noteikuma ieviešanu ir pamatojusi ar apstākli, ka “ne katrs atbalsts [...] būtiski iespaido tirdzniecību un konkurenci starp dalībvalstīm”, kas attiecas “it īpaši uz atbalstiem, kuru summa ir pavisam neliela”, kā arī ar rūpēm “vienkāršot administratīvās procedūras MVU interesēs”. Būtu arī “vēlams, ka atbalsts, kurš sasniedzis noteiktu galīgo summu, par kuru zemākai summai [EKL 87.] panta 1. punkts būtu uzskatāms par nepiemērojamu, nebūtu pakļauts pienākumam to iepriekš paziņot Komisijai”.

302 Tāpat arī sava 1996. gada paziņojuma par *de minimis* atbalstu otrajā daļā (skat. iepriekš 290. punktu) Komisija ir vēlreiz atsaukusies “gan uz dalībvalstu, gan Komisijas dienestu administratīvo procedūru vienkāršošanas vajadzībām — ņemot vērā, ka Komisijai ir jāspēj koncentrēt savus resursus Kopienų līmenī patiesi nozīmīgiem gadījumiem”.

303 Runājot par Regulu Nr. 69/2001, tajā nav ietverti apsvērumi, kas būtu tieši saistīti ar *de minimis* noteikuma *ratio legis*, bet tajā ir minēti vienīgi šādi fakti:

“Ņemot vērā Komisijas pieredzi, var noteikt, ka atbalsts, kas nepārsniedz EUR 100 000 augšējo robežu kādā trīs gadu laika posmā, neietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm un/vai neizkropļo konkurenci, vai nedraud izkropļot to, tādēļ uz to neattiecas [EKL] 87. panta 1. punkts” (Regulas Nr. 69/2001 preambulas 5. apsvēruma pirmais teikums).

304 No šiem apsvērumiem izriet, ka *de minimis* noteikuma mērķis ir vienkāršot administratīvās procedūras gan tāda atbalsta saņēmēju interesēs, kura nozīme ir salīdzinoši niecīga un kurš tāpat nav spējīgs izkropļot konkurenci, gan arī Komisijas interesēs, kurai ir jāspēj koncentrēt savus resursus Kopienų līmenī patiesi nozīmīgiem gadījumiem.

305 Šajā ziņā ir jākonstatē, ka ar to, ka tiktu pieļauta atbalsta sadalīšana, lai uz tā daļu varētu attiecināt *de minimis* noteikumu, netiktu veicināta minētā mērķa sasniegšana. Faktiski vienkārši tas, ka no uzņēmumam paredzētās atbalsta summas tiktu atskaitīta summa, kas atbilst *de minimis* augšējai robežai, neatbrīvotu Komisiju no pienākuma pārbaudīt aplūkotā atbalsta saderību ar kopējo tirgu attiecībā uz summu, kas pārsniedz šo augšējo robežu, ne arī attiecīgo uzņēmumu no pienākuma sagaidīt šīs

pārbaudes rezultātus pirms atbalsta izmantošanas vai arī nelikumīga atbalsta gadījumā — no pienākuma to atmaksāt, ja nepieciešams.

306 Turklāt, kā arī Komisija, atbildot uz Vispārējās tiesas rakstveida jautājumu, pareizi norādījusi, tas, ka tiktu pieļauta atbalsta sadalīšana, šīs lietas apstākļos varētu izraisīt atkāpšanos no principa, saskaņā ar kuru atbalsta saderība ar kopējo tirgu nozīmē, ka tam ir attīstību veicinoša iedarbība un tas attiecas uz piešķirtā atbalsta kopējo summu. Patiesībā gadījumā, ja summas, kas attiecas uz darbiem, kas tika veikti pirms pieteikuma atbalsta saņemšanai iesniegšanas, ir mazākas par EUR 100 000 un tātad nav uzskatāmas par valsts atbalstu EKL 87. panta 1. punkta nozīmē, būtu jāsecina, ka neviens atbalsts pirms pieteikuma atbalsta saņemšanai iesniegšanas netika piešķirts. Līdz ar to projekts būtu jāuzskata par uzsāktu pēc pieteikuma atbalsta saņemšanai iesniegšanas, lai gan patiesībā šis kritērijs netika ievērots.

307 Šāds rezultāts varētu apdraudēt valsts atbalsta kontroles vispārīgi izvirzītos mērķus, jo tas varētu mazināt dalībvalstu un uzņēmumu labo gribu ievērot pienākumu nepiešķirt valsts atbalstu, pirms Komisija nav izteikusies par tā saderību ar kopējo tirgu. Patiesībā, pat ja summas, kas attiecas uz darbiem, kas tika veikti pirms pieteikuma atbalsta saņemšanai iesniegšanas, ir zemākas par EUR 100 000 augšējo robežu, saņēmēji varētu būt droši, ka vismaz daļa no nelikumīgi pārskaitītā atbalsta netiks atgūta. Kā Komisija pareizi norādījusi, *de minimis* noteikuma mērķis nav visiem uzņēmumiem, kuriem tika piešķirts nelikumīgs atbalsts, garantēt tiesības saņemt atvieglojumus saistībā ar *de minimis* augšējo robežu.

308 Šo pēdējo apsvērumu apstiprina paša jēdziena “*de minimis* atbalsts” analīze. Patiesībā šis jēdziens norāda, ka runa ir par niecīgas summas atbalstu. Tas, ka *ex post* tiek pieļauta tāda atbalsta sadalīšana, kas pārsniedz šajā ziņā piemērojamo augšējo robežu,

nozīmētu, ka attiecībā uz atbalstu, kura summa tā piešķiršanas brīdī nav bijusi niecīga, varētu daļēji tikt izmantots *de minimis* noteikums.

- 309 Ir skaidrs, ka pēc tam, kad ir atgūta visa nelikumīgi piešķirtā atbalsta summa, attiecīgā dalībvalsts principā nekavējoties var piešķirt uzņēmumam jaunu *de minimis* atbalstu, kas nepārsniedz EUR 100 000 augšējo robežu. Tomēr, kā Komisija to pareizi norādījusi, atbildot uz Vispārējās tiesas rakstveida jautājumu, tādā gadījumā būtu nepieciešams, lai dalībvalsts pieņemtu jaunu lēmumu par valsts finansējuma piešķiršanu, un tā būtu brīva pieņemt savu lēmumu, lai aizliegums sadalīt atbalstu netiktu uzskatīts vienīgi par tīri formālu noteikumu.
- 310 Līdz ar to Regulas Nr. 69/2001 2. panta 1. un 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka atbrīvojums no EKL 88. panta 3. punktā paredzētās prasības par paziņošanu nevar tikt piemērots summām, kuras ir daļa no tāda atbalsta, kura kopējā summa trīs gadu laika posmā pārsniedz EUR 100 000 augšējo robežu.
- 311 Katrā ziņā tas, ka šī šaurā interpretācija ir skaidri iekļauta Regulas Nr. 1998/2006 2. panta 2. punkta otrajā daļā, ir jāsaprot kā jauna precizējuma, nevis kā jauna nosacījuma *de minimis* noteikuma piemērošanai ieviešana.
- 312 Līdz ar to ir jānoraida personu, kas iestājušās lietā, arguments, saskaņā ar kuru Komisijai esot vajadzējis piespriest Sardinijas reģionam atgūt tikai to daļu no izmaksātās atbalsta summas, kas pārsniedz EUR 200 000 augšējo robežu vai vismaz EUR 100 000 augšējo robežu. Tāpat arī ir jānoraida *SF Turistico Immobiliare* arguments, saskaņā ar

kuru Komisijai, lai piemērotu *de minimis* noteikumu, bija jāņem vērā vienīgi to izdevumu daļa, kas radušies pirms pieteikuma atbalsta saņemšanai iesniegšanas.

- 313 Tas neizslēdz iespēju, ka, izvērtējot katru atsevišķo gadījumu, kas Itālijas iestādēm jāveic strīdīgā atbalsta atgūšanas ietvaros, var tikt secināts, ka daži projekti, kas tika uzsākti pirms pieteikuma atbalsta saņemšanai iesniegšanas un tāvad saistībā ar kuriem nevarēja saņemt atbalstu Likumā Nr. 9/1998 paredzētās atbalsta shēmas ietvaros, ir funkcionāli neatkarīgi no citiem projektiem, kas tika uzsākti tikai pēc pieteikuma atbalsta saņemšanai iesniegšanas un tāvad saistībā ar kuriem ir iespējams saņemt atbalstu šīs pašas shēmas ietvaros. Tomēr tādā gadījumā runa ir par jautājumu, kas Vispārējai tiesai, izskatot šīs lietas, nav jāvērtē.
- 314 Līdz ar to ir jānoraida pamats, kas attiecas uz *de minimis* atbalsta noteikumu pārkāpumu.
- 315 Tādējādi prasības ir jānoraida kopumā.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 316 Atbilstoši Reglamenta 87. panta 2. punktam lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā prasītājiem un personām, kas iestājušās lietā, spriedums ir nelabvēlīgs, tām jāpiespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus saskaņā ar Komisijas prasījumiem.

Ar šādu pamatojumu

VISPĀRĒJĀ TIESA (ceturtnā palāta)

nospriež:

- 1) **lietas T-394/08, T-408/08, T-453/08 un T-454/08 tiek apvienotas sprieduma taisīšanai;**
- 2) **prasības noraidīt;**
- 3) **prasītāji atlīdzina tiesāšanās izdevumus, kas radušies Komisijai, izņemot tos, kas tai radušies saistībā ar iestāšanos lietā, kā arī sedz paši savus tiesāšanās izdevumus;**
- 4) **personas, kas iestājušās lietā T-394/08, atlīdzina Komisijas tiesāšanās izdevumus, kas tai radušies saistībā ar iestāšanos lietā, kā arī sedz pašas savus tiesāšanās izdevumus.**

Pelikánová

Jürimäe

Van der Woude

Pasludināts atklātā tiesas sēdē Luksemburgā 2011. gada 20. septembrī.

[Paraksti]

Satura rādītājs

Tiesvedības priekšvēsture	II - 6272
Apstrīdētais lēmums	II - 6277
Tiesvedība	II - 6280
Lietas dalībnieku prasījumi	II - 6281
Juridiskais pamatojums	II - 6284
1. Par dažu pamatu, kurus izvirzījušas personas, kas iestājušās lietā T-394/08, pieņemamību	II - 6284
2. Par dažu replikas stadijā izvirzīto iebildumu pieņemamību	II - 6287
Lieta T-394/08	II - 6287
Lieta T-408/08	II - 6289
Lieta T-453/08	II - 6290
Lieta T-454/08	II - 6290
3. Par pamatu, kas attiecas uz lēmuma par procedūras koriģēšanu prettiesiskumu, pieņemamību	II - 6291
Par lēmuma par procedūras koriģēšanu juridisko raksturu	II - 6292
Par sekām, ko šajā gadījumā izraisa pamatu, kas attiecas uz lēmuma par procedūras koriģēšanu prettiesiskumu, pieņemamība	II - 6294
4. Par pamatiem, kas attiecas uz procesuālo noteikumu pārkāpumiem	II - 6296
Par pamatu, kas attiecas uz EKL 88. panta 2. punkta un Regulas Nr. 659/1999 pārkāpumu	II - 6297
Par pamatu, kas attiecas uz Regulas Nr. 659/1999 9. panta pārkāpumu	II - 6297
Par iebildumu, kas attiecas uz izmeklēšanas trūkumu	II - 6299

Par iebildumu, kas attiecas uz Regulā Nr. 659/1999 paredzēto termiņu neievērošanu	II - 6300
Par pamatu, kas attiecas uz EKL 254. panta 3. punkta un Regulas Nr. 659/1999 20. panta 1. punkta pārkāpumu	II - 6303
Par pamatu, kas attiecas uz pamatojuma neesamību apstrīdētajā lēmumā	II - 6305
Par iebildumu, kas attiecas uz pamatojuma neesamību saistībā ar procedūras saprātīga ilguma principa pārkāpumu	II - 6305
Par iebildumu, kas attiecas uz pamatojuma neesamību saistībā ar atbalsta atzīšanu par jaunu nelikumīgu atbalstu	II - 6307
Par pamatu, kas attiecas uz pamatojuma neesamību saistībā ar atbalsta nesaderību, ņemot vērā reģionālās attīstības intereses	II - 6308
Par iebildumu, kas attiecas uz pamatojuma neesamību saistībā ar strīdīgā atbalsta attīstību veicinošās iedarbības vērtējumu	II - 6310
Par iebildumu, kas attiecas uz pamatojuma neesamību saistībā ar atteikumu piemērot <i>de minimis</i> noteikumu.	II - 6313
Par iebildumu, kas attiecas uz pamatojuma neesamību rīkojumā par atbalsta atgūšanu	II - 6314
5. Par pamatiem, kas attiecas uz lietas būtību	II - 6315
Par pamatu, kas attiecas uz juridiskā pamata neesamību lēmumā par procedūras koriģēšanu	II - 6316
Par pamatu, kas attiecas uz pilnvaru nepareizu izmantošanu lēmuma par procedūras koriģēšanu pieņemšanas laikā	II - 6317
Par pamatu, kas attiecas uz to, ka lēmumā par atbalsta apstiprināšanu nav minēts iepriekšēja pieteikuma nosacījums	II - 6318
Par pamatu, kas attiecas uz kļūdainu attiecīgā atbalsta kvalificēšanu par nelikumīgu, nevis par ļaunprātīgi izmantotu	II - 6319
Par pamatu, kas attiecas uz 1998. gada pamatnostādņu nepiemērojamību	II - 6324
Par 1998. gada pamatnostādņu piemērojamību laikā	II - 6324

Par argumentu saistībā ar tiesību normām, kas attiecas uz agrāku shēmu	II - 6325
Par argumentu, kas attiecas uz valsts tiesību aktu kontekstu	II - 6326
Par iebildi attiecībā uz 1998. gada pamatnostādņu 4.2. punkta prettiesiskumu	II - 6329
— Par iebildes par prettiesiskumu pieņemamību	II - 6330
— Par lietas būtību	II - 6332
Par pamatu, kas attiecas uz acīmredzamu kļūdu vērtējumā saistībā ar to, vai atbalstam ir attīstību veicinoša iedarbība	II - 6334
Par argumentiem, kas attiecas uz strīdīgā atbalsta saņēmēju īpašo situāciju vai uzvedību	II - 6335
Par argumentu, saskaņā ar kuru pats Likuma Nr. 9/1998 spēkā stāšanās fakts vien radīja uzņēmumiem pārliecību, ka tie varēs izmantot atbalstu	II - 6337
Par pamatu, kas attiecas uz EKL 87. panta 3. punkta pārkāpumu	II - 6340
Par pamatu, kas attiecas uz objektivitātes principa un konkurences aizsardzības principa pārkāpumu	II - 6343
Par pamatu, kas attiecas uz tiesiskās palāvbības aizsardzības principa pārkāpumu	II - 6345
Par Sardīnijas reģiona tiesisko palāvbību saistībā ar to, ka Likuma Nr. 9/1998 pieņemšanas laikā pamatnostādnes vēl nebija pieņemtas ...	II - 6345
Par saņēmēju tiesisko palāvbību, kas izriet no agrāka lēmuma par atbalsta apstiprināšanu un šī gadījuma apstākļiem	II - 6348
Par pamatu, kas attiecas uz <i>de minimis</i> atbalsta noteikumu pārkāpumu	II - 6353
Par tiesāšanās izdevumiem	II - 6361